

Grace F Knoche

Att tända tusen lampor

en teosofisk vision

Förord	10. Västerländsk ockultism
1. Vad är teosofi?	11. Psykism
2. Evolution	12. De två vägarna
3. Tändandet av förnuftets ljus	13. Paramitaerna
4. Reinkarnation	14. H P Blavatsky och Teosofiska Samfundet
5. Döden: en port till ljuset	15. Vem skall rädda oss?
6. Att minnas och glömma tidigare liv	16. Den dagliga initiationen
7. Karma	17. En ny tankekontinent
8. Karma och/eller nåd	Källor
9. Det kristna budskapet	Noter

Originalalets titel: To Light a Thousand Lamps, A Theosophic Vision

© Teosofiska Bokförlaget

ISBN 91-86154-05-2

Förord

Muntliga och skriftliga traditioner bär vittne om ett brödraskap av män och kvinnor som tiderna igenom verkat på jorden och befunnit sig i resonans med de andliga impulser som når jorden från högre regioner. Dessa män och kvinnor känner inte igen varandra på några yttre tecken utan genom inre gemenskap. Så förhöll det sig med I-tsing, översättare av hundratals buddhistiska sanskrittexter till kinesiska, och hans assistent Cheng-ku. När de träffades var det som om de kände varandra "sedan långt tillbaka", och då Cheng-ku fått omfattningen av deras uppgift klar för sig sade han till I-tsing:

När Dygden vill möta Dygden förenar de sig med varandra utan någon förmedlare, och då tiden närmar sig kan ingen av dem uppehålla den även om han så vill.

Skall jag alltså sprida vår Tripitaka¹ tillsammans med dig och hjälpa dig att tända tusen lampor?²

När dygden möter dygden - hur kan man bättre beskriva upplevelsen av det intuitiva igenkännandet? Kanske är just detta igenkännande en del av förklaringen till det uppvaknande som nu sker när tusentals män och kvinnor med olika intressen och bakgrunder, medvetet eller omedvetet förenar sig och gör allt som står i deras makt för att vända mänsklighetens strävan från oförnuftig självförintelse till förnuftig självförbättring. De arbetar med att skydda människans värdighet och egenvärde och med att skydda planeten, och de vill upprätta en ny civilisation som bygger på alla levande varelsers broderskap, en civilisation där alla folk samverkar för hela mänsklighetens välfärd.

Samtidigt är vår tid en period av stor osäkerhet, då allt vi människor värdesätter blir skärskådat. Kommer vi individuellt och kollektivt att ha insikten och modet att överge vår egocentriska syn på tillvaron för ett perspektiv med planetära och solära dimensioner? I all tysthet håller detta redan på att ske, liksom fröet börjar gro under vintersnön. Låt oss därför uppmärksamma livets glädje i stället för att ägna oss åt det fula och giftiga i vår värld. Från födelsens underverk till dödens stilla skönhet - två processer av *liv* - är allt förändring, förvandling, ebb och flod. Det gudomligas utandning bringar världar, människor, atomer och solar ut ur den osynliga in i den synliga tillvaron, och ger var och en av dem tillfälle att uttrycka lite mer av sin förmåga. När cykeln är genomlöp följer inandningen, tillbakadragandet av livsenergin, och avläggandet av kroppar låter medvetandet åter ingå i höggradigt eteriska regioner.

Det finns inget gift mot vilket naturen inte har ett motgift. Liksom den vetenskapliga genialiteten har försett oss med medel till hela mänsklighetens självmord, så förser sammanförandet av västerländsk vetenskap och österländskt mystiskt tänkande oss med medel till vår frigörelse - om vi har hjärta och vilja att använda dem för välsignelserika ändamål. Se t ex på uppfattningen att det fysiska universum är jämförbart med ett hologram där den tredimensionella bilden kan projiceras från varje del av negativet. Den uppfattningen är synnerligen tankeväckande, särskilt om man applicerar den på människan som en andlig intelligens. Den är också en tydlig parallell till den en gång världsutbredda visdomsläran att varje livsgnista innehåller helheten.

Med olika metaforer säger en gammal buddhistisk sutra att varje varelse och ting har del i buddha-essensen. I en sådan metafor sitter Ursprungs-Buddhan (Adi-Buddha) på en tron av tusen kronblad, där varje kronblad representerar ett universum med hundra miljoner världar, vilka var och en har sina egna solar och månar och lägre buddhaer av Gautama-gestalt - varvid Gautama själv är "en liten del" av Buddhas ursprungs-essens. På samma sätt innehåller varje materiapartikel "ett oändligt antal buddhaer".³

Det är inte konstigt att människor tiderna igenom har vördat gudarna som varelser, vilkas plikter mot sina jordebarn - som är outvecklade gudar - tvingade dem att stanna kvar hos den unga mänskligheten tills denna fått en bra start. Deras beskydd upphör aldrig, ty karmiska länkar av medkänsla och ansvar smiddes i redan förgångna utvecklingsfaser. Själva förenas vi av obrytbara länkar med de naturriken som är yngre än vårt eget, och kommer av karmisk nödvändighet i framtida utvecklingscykler att på samma sätt hjälpa dem genom stimulans och kärlek.

Utvecklar vi denna tankegång förstår vi något av vad det idag betyder för oss att en Gautama eller Jesus

uppoftade sig. Under kristendomens dogm om den ställföreträdande försoningen finns ett storslaget esoteriskt faktum: den gudomliga omtanke som driver en bodhisattva eller Kristus att förkroppsliga sig på jorden är en återkommande välsignelse. Detta innebär att mänskligheten nu är, liksom den alltid har varit, förmånstagaren till det pågående altruistiska arbetet: de upplystas periodiska förkroppsligande bland oss och de otaliga människors kärlekshandlingar som medvetet eller omedvetet inspirerar andra att tända sin egen medkänslas lampa.

I varje tidsålder och hos varje folk föds individer som finner de andliga angelägenheterna vara av största betydelse. Nästan från födelsen tycks dessa med en inre kompass söka upp de fördolda ursprungskällorna till människans tillvaro och se hur de effektivast kan lätta mänsklighetens sorgebörda. Kanske återupptar de en strävan som de påbörjade redan i tidigare jordeliv. Det finns en mystisk kunskap som talar till själen, en ynnest åt dem som kvalificerat sig genom att liv efter liv ha engagerat sig för sanningen och för mänsklighetens behov. Känd under många namn i olika tidsåldrar har denna gudavisdöm vidarebefordrats genom årtusendena av vise, vilka betraktat vidarebefordrandet som ett heligt förtroendeuppdrag och genom invigningserfarenheter verifierat gudavisdöms utsagor om tillvaron. En nyckelperson i sammanhanget i vår tid var Helena Petrovna Blavatsky, som inspirerade en mängd personer att framsynt så den teosofiska visdomens "underbara frö" i vida kretsar.

I början av ett nytt århundrade och ett nytt årtusende framläggs denna studie med en tacksam tanke på HPB och vad hennes storslagna filosofi har betytt för världen och författaren.

- G F K

Teosofiska Samfundets internationella huvudkvarter i Pasadena, USA, den 11 juli 2001

Tack

Varje bok är resultatet av många personers ansträngningar, och jag vill framföra min tacksamhet till var och en som medverkat vid denna boks tillkomst. Särskilt tackar jag Eloise Hart för insamlandet av grundmaterialet, av vilket en del varit publicerat i tidskriften *Sunrise*. Ett särskilt tack riktar jag också till Sarah Belle Dougherty för hennes hjälp med redigeringen och för registret, till Jean B Crabbendam för kontrollen av registret, till Elsa-Brita Titchenell för ovärderlig hjälp i bearbetningsprocessen, till Jim och Ina Belderis för kontrollen av citaten, till Randell Grubb för hans hjälp under hela arbetsgången och för sammanställningen av hänvisningarna, samt till Will Thackara för hans värdefulla kritik och för handhavandet av bokens tryckning.

- G F K

[Till kapitel 1](#)

[Till Titelsidan](#)

10. Västerländsk ockultism

De kulturella och religiösa traditioner från fjärran länder som vi idag tar till oss utövar ett stort inflytande på vårt tänkande och våra seder. Liksom västerländska metoder och tankevanor har avsatt sina stimulerande men ofta negativa effekter i Österlandet, så har inflödet av österländska idéer och ritualer påverkat tänkandet och attityderna hos tusentals personer i Europa och Amerika. Därvid uppkommer sprickor i inarbetade attityder. I Västerlandet beror detta på vår mottaglighet för filosofiska och psykologiska discipliner från Indien, Tibet, Kina och Japan, liksom till en del på vårt växande intresse för ritualer och religiösa synsätt från amerikanska, australasiatiska och afrikanska urbefolkningar. Även om tonvikten ligger på "de ockulta konsterna" (skummet på den verkliga ockultismen), pågår redan en påtaglig förändring. Från att ha varit rent materieinriktade i vår syn på livet, börjar vi nu se ande/medvetande/energi som grundvalen för *allt* liv från atomens mikrovärld till universums makrovärld.

Införandet av österländska metafysiska skrifter i den västerländska tankevärlden påbörjades på 1780-talet av brittiska statstjänstemän i Indien. De uppmuntrades av generalguvernören Warren Hastings att studera sanskrit och därmed befryndade språk, så att de bättre kunde förstå vad som rörde sig i indiernas själ. Några av dessa tjänstemän blev så intresserade att de började översätta Indiens stora nationalepos *Ramayana* och *Mahabharata*, främst *Bhagavad-Gita*, samt upanishaderna. År 1785 publicerade sir Charles Wilkins den första engelska översättningen av *Bhagavad-Gita* i London - vi har alltså i Västerlandet inte känt till dess existens i mer än drygt tvåhundra år. Med liknande översättningar i Frankrike och Tyskland infiltrerade Österlandets filosofiska skattkammare gradvis Västerlandets tankeatmosfär.

På den tiden fanns det en ganska klar gräns mellan den lärda eliten och den stora allmänhet som inte var akademiskt utbildad och därför i stort sett förblev omedveten om det intellektuella och andliga inflytandet från de frigörande idéerna. Men spridandet av teosofin från 1875 och framåt, och utgivningen av billighetsupplagor av *Gita* och Patanjalis *yoga-aforismer*, blev en katalysator som påverkade den västerländska kulturens såväl allmänna som vetenskapliga och filosofiska tänkande.

I våra dagar har en rad föreställningar blivit välbekanta inslag i västerländskt tänkande - föreställningarna om karma och reinkarnation, människans etthet med naturen, den fysiska världen som ett övergående framträdande av Verkligheten, och den möjlighet att kommunicera med tillvarons källa som föreligger för var och en som är villig och kapabel att underkasta sig den nödvändiga disciplinen. När nu dessutom hatha-yoga, diverse meditationstekniker och andra österländska självutvecklingsmetoder har anpassats till det västerländska sinnelaget, ser man att W Q Judge hade rätt när han sade att en typ av "västerländsk ockultism" håller på att växa fram.

Det finns både positiva och negativa aspekter av allt detta, och så brukar det vara med nyskapelser, särskilt om de är av intellektuell och andlig betydelse. Några av dessa aspekter är svåra att urskilja eftersom det kan ta år innan deras sidoeffekter visar sig. Det faktum att en lära eller ritual är gammal eller kommer från Österlandet säger ingenting om dess andliga värde. Därför måste allt vi ser och hör prövas och godkännas med hjälp av vår *inre* probersten. Detta blir allt nödvändigare ju fler seriösa sökare det är som dras till jag-överskridande övningar. Bland våra dagars stora utbud av kurser i självutveckling är det många som utlovar resultat på några veckor. Man försäkras få frid i sinnet, avspänning, kosmiskt medvetande och kroppslig hälsa genom att i all enkelhet sitta så och så många minuter och upprepa ett mantra eller lyssna på en inspelning med subliminala eller öppna budskap.

Kanske beror förekomsten av sådana kurser på att ett antal nutida guruer har funnit att många i Västerlandet primärt inte söker ett sätt att nå in i sig själva, utan ett slags religion som förbättrar deras yttre levnadsförhållanden. Den verkliga frågan är: vilket är motivet bakom begäret efter jag-överskridande, efter identifikation med sin varelses källa? Bör man inte offra något av sig själv för privilegiet att nå "klarhet, frid i hjärtat, förening med alltet"? Vi har inte vetskap om andra människors inre motiv, men vi bör undersöka våra egna så långt vi kan klarlägga dem. Det som blivit alltmer framträdande i bruket av såväl de importerade österländska systemen som de västerländska självförverkligande-programmen är "för mig själv"-andan - en inriktning som står i rakt motsatsförhållande till andan på medkänslans väg.

Ser vi tillbaka på antikens grekiska mysterier finner vi att initiationsprocessen ofta indelades i tre grader: (1) *katharsis*, själens rening och luttring, (2) *muesis*, prövning av aspirantens motiv och viljestyrka och (3) om han var framgångsrik, *epopteia*, uppenbarelse, dvs "seende" bakom naturens slöjor. Aspirantens karaktär måste alltid danas efter de ädlaste idealen. Ingenting erhöles utan uppoffring. Om inte jagfröet dog, kunde själsplantan inte födas.

Sann ockultism - som är en altruistisk livsföring i kombination med kunskap om människans och universums inre strukturer - kräver av sina utövare absolut renhet i tanke och handling samt total självkontroll. Under den esoteriska läro- och övningsperioden får aspiranten först absorbera så mycket han kan av de två idealen "glöm dig själv" och "älska alla varelser". Bara när han klart förstått att han förväntas tänka på andra före sig själv, tillåts han vända uppmärksamheten mot den höga filosofin: "Lev livet, och du får läran." Innan vi startar med något speciellt övningsprogram, bör vi rannsaka våra inre motiv för att vara säkra på att det vi tänker göra kan godkännas av vårt högre jag.

Ett bestående jag-överskridande kan inte uppnås genom enbart yttre medel. Det utvecklas utan formaliteter i vårt innersta jags tysta kammare. Allteftersom lärorna och den väg dessa upplyser tränger allt djupare in i vår varelses inre, växer och förstår vi allt mer. Inga exoteriska övningar i jag-överskridande kan jämföras med den förädling av själen som äger rum i tystnaden, och vars resultat består bortom döden. Resultaten består därför att de registreras i vår *andliga* natur.

Att arbeta utifrån inåt kan ge vissa resultat ganska snabbt, men eftersom dessa sällan når högre än till de mentala och emotionella sidorna av vår natur blir de kortlivade. När våra tankar och känslor däremot koncentreras på andra människor, bygger de upp solida andliga karaktärsegenskaper i oss som består. Med andra ord: när vi utan att förtrötts ser som vår angelägnaste uppgift att helhjärtat hylla *broderskapets* ideal och praktiskt utöva det så att det med tiden blir en levnadsform för alla människor, blir detta vår väg till den esoteriska verkligheten.

Tankar som dessa ger ett nytt perspektiv på många av de nu så populära trenderna. Yoga t ex, utövas flitigt i Västerlandet och hatha-yogas enklare former är de mest populära. Yoga betyder "förening" och kommer av sanskrit verbet *yuj*, "förena, koppla samman". Ordet avsåg ursprungligen, och avser fortfarande i sin rena betydelse, själens förening med det gudomliga i ens inre: den *unio mystica*, den mystiska förening mellan själen och gudomligheten eller Guds bilden inom sig, som de tidiga kristna och de medeltida mystikerna sökte uppnå.

Det finns många sorters yoga, och de vänder sig till olika sinnelag: *bhakti-yoga*, "hängivandets yoga", *karma-yoga*, "handlingsyoga", *jnana-yoga*, "kunskapsyoga" m fl. *Raja-yoga* är vägen till det personliga jagets "kungliga förening" med det illuminerade jaget.⁴¹ Så länge det högsta inom oss är vårt inre mål, betyder det väldigt lite vilken yttre väg vi väljer. "Så som människorna närmar sig mig, så bistår jag dem, men vilken väg som mänskligheten än slår in på, så är den vägen min."⁴²

I Västerlandet är många yogautövares mål att återvinna hälsan och om möjligt lindra den press som de i likhet med så många andra lever under i vår svåra tid. Men de bör definitivt låta bli att ägna sig åt andnings- och andra tekniker som kan störa *pranornas* normala funktioner. Prana är en sanskritbenämning på de fem eller sju "livsvindar" som cirkulerar genom kroppen och upprätthåller dess hälsa.

Kineserna har i århundraden förklarat att god fysisk och psykisk hälsa beror på balansen mellan yin och yang. Om man - och det kan vara helt omedvetet - stör *ch'is* (kinesernas namn för prana) naturliga rytmiska flöde genom kroppens tolv primära meridianer (energikanaler), kan balansen mellan yin och yang rubbas. Med andra ord: om man laborerar med de naturliga energiflödena kan praniska obalanser uppkomma som ofta har allvarliga följder. Man skall inte koncentrera sig på de fysiska och psykiska delarna av sin konstitution. Det är mycket bättre att ägna uppmärksamheten åt sina andliga och högre intellektuella och emotionella förmögenheter. När man nått inre balans och följer normala hälsoråd, kommer kroppen med tiden att "rätta in sig i ledet" såvida det inte finns stora karmiska hinder i vägen som man först måste avlägsna.

Många anstränger sig också med all rätt för att finna sitt inre centrum. Denna självkoncentration är en process som går ut på att fjärma sig från yttre ting och bli ett med det högre jaget. Det kan ta ett helt liv och t o m flera att lyckas - inga yttre förhållanden kan vara lika effektiva som "att förlora jaget för att finna jaget".

Sedan 1960-talet har grupper som stöder jag-överskridande kurser bildats överallt i världen. Det handlar om kurser som erbjuder olika metoder för att uppnå alternativa medvetandetilstånd: hur man väcker "ormelden" *kundalini* i nedre delen av ryggraden, hur man aktiverar chakrorna, hur man mediterar genom att fokusera på en triangel eller ljuslåga eller genom att repetera ett mantra. Dessa och andra psyko-fysiska övningar utför man i hopp om att uppnå nirvanskt medvetande. Jag vill inte rekommendera någon av dem, ty de kan visa sig skadliga på grund av våra inrotade själviska böjelser.

Hungern efter nya och bättre sätt att leva är i våra dagar mycket stor. Folk vill finna en mening med den till synes meningslösa raden av kriser, och experimenterar därför med levnadssätt som är annorlunda än dem de har vuxit upp med. Detta är en del av det andliga och psykiska uppvaknande som äger rum världen över, men att utan noggrann kontroll praktisera en metod för självutveckling - särskilt om den lovar omedelbara resultat - är att ta stora risker. Om vår karaktär är instabil (och vem av oss är helt ren i hjärtat och till sina motiv?), kan ett inflöde i vårt psyke av fördärvbringande inflytanden från astralljusets lägsta nivåer komma till stånd och bli ödesdigert för både den fysiska och mentala hälsan. Dessutom har den mentala och psykiska energikoncentrationen på vår naturs tillfälliga element nackdelen att dra uppmärksamheten från väsentligheter till oväsentligheter. Detta kan inte ha den välgörande effekt som raja-yogans altruistiska och ickejag-centrerade övningar har på sina utövare. Det sagda är gammal visdom som många idag börjar få en intuitiv insikt i och tillämpar i sina liv.

I *Bhagavad-Gita* finns ett uttryck som lyder: *atmanam atmana pasya*, "se jaget med hjälp av jaget". Detta uttryck kan tolkas på två sätt: se det begränsade jaget, personligheten, med hjälp av det lysande inre jaget (atman) eller se atman i ditt inre, det sanna jagets ljus, med hjälp av det uppvaknande personliga jaget. Idealet är att ha ett obehindrat flöde av energi, av medvetande, mellan vår atmiska källa och vår personlighet. När man erbjuder sig åt det ädlaste inom sig, aktiverar man eldarna i sitt högsta chakra, det atmiska centrumet, som i sin tur strålar ut en påverkan på alla de övriga chakrorna.

Om vi betraktar den mänskliga konstitutionens sju principer (var och en av dem själv sjufaldig) som en ljuspelare och försöker nå atman, torde vi ganska snart kunna nå vårt psykiska centrums subatman. Men alltför skarp koncentration på den nivån leder för vissa individer inte bara till att de avviker från den rätta kursen, utan också till att deras principer förskjuts i förhållande till varandra.

Om vi seriöst och utan stolthet erbjuder oss att tjäna vårt innersta jag kommer ljuset från vår högsta atman - vår atmas atmiska subprincip - att illuminera hela vår varelse. Den senare så att säga rätar ut sig, ty vårt psykiska, vårt intellektuella och våra övriga centra blir genomstrålade av det atmiska ljuset, som får ett omdanande inflytande på vårt liv.

Meditationsteknikernas popularitet i Västerlandet har fått vissa positiva effekter och hjälpt många att hantera sin rädsla och ångest. Att för en stund varje dag stilla sinnet och dämpa känslorna är en bra terapi: genom att koppla bort bekymren blir vi fria i vårt inre och kan ställa in oss på våra uppgifter. Men man skall inte värdera meditationen i pengar, t ex genom att betala för ett mantra. Ingen *behöver* ett mantra för att lyfta sitt medvetande till andens höjder och åtnjuta välsignelsen av tillfällig kommunikation med sitt högsta inre.

Det finns olika sätt att meditera och olika sätt att uppnå högre varseblivning. När vi når stillhet i vårt inre, kan vår inre röst kanske höras i de tysta men ändå tydliga krusningar som sätter själen i rörelse. Varje kväll när vi går till sängs kan vi öppna vägen för intuitionen genom att "klä av oss" all ovilja och irritation, genom att befria hjärtat från alla högmöjliga och ovänliga tankar och känslor. Om vi under dagen har vacklat i våra goda föresatser, skall vi erkänna detta med viljan att bättra oss. Då kommer vi i harmoni med vårt verkliga jag, och vårt medvetande har frihet att gå vart det vill. Detta är ett mysterium som vi inte riktigt förstår, men det underliga är att vi på morgonen vaknar andligt utvilade, med en ny och varmare känsla för andra och ofta med svar på förbryllande frågor.

Att utföra denna enkla kvällsritual verkar återställande på alla tillvaroplan, och vi ökar harmonin i våra omgivningar. Alla metoder för självförbättring kräver uppoffringar, och man skall därför inte hoppas på att nå högre livsområden om man inte har förtjänat att beträda dem. Bara de som kommer renade från vrede, agg och själviska önskningar är lämpliga mottagare av nycklar till naturens visdom. Förväntar man sig något annat riskerar man att öppna dörren för lågtstående elementala krafter som sedan kan vara svåra att avlägsna ur medvetandet. Bön, längtan och meditation *är* effektiva genom att väcka ett vibrationellt gensvar i hela naturen.

Ju ivrigare man är, desto större makt har man att aktivera välgörande energier (eller motsatsen) både inom en själ och i det auriska hölje som omger jorden.

Sann meditation är sann strävan, ett "andetag i riktning mot det gudomliga", ett lyft av sinnet och hjärtat mot det högsta, och är som sådant lika viktigt för själen som födan är för kroppen. Om man vill orientera sitt liv i riktning mot ljuset från sin inre gud måste man sträva, men därvid se upp så att man inte av sin iver leds in i återvändsgränder genom att fokusera uppmärksamheten på sin egen framgång och varelse. Var man själv står - andligen eller i annat avseende - är av liten betydelse i jämförelse med kvaliteten på det man gör för helheten. Den stora frågan är: erbjuder jag det bästa av mig själv för att ge värme och mod istället för kyla och förstämning till min omgivning?

Trettonhundredatalsmystikern Meister Eckhart, vars rena livsföring än idag skänker glans åt hans undervisning och predikningar, uttryckte detta på ett vältaligt sätt:

Om man befinner sig i ett hänryckningstillstånd som den helige Paulus och det finns en sjuk människa som behöver hjälp, är det bättre att man går ur sitt hänryckningstillstånd och utövar praktisk kärlek genom att hjälpa den lidande.

I detta livet når ingen människa den punkt där hon kan befrias från praktiskt tjänande.⁴³

Den finaste formen av meditation är att vända själen mot ljuset inom sig med motivet att bli en bättre hjälpare, utan att därvid ha begär efter en speciell uppenbarelse. Alla meditationsformer som hjälper oss att reducera vår självupptagenhet är välgörande, och skadliga om de istället ökar den.

Det är vår plikt att söka sanningen varhelst den står att finna, och vi skall använda vårt goda omdöme i varje situation. Vi skall vara tacksamma för det äkta och se upp för det falska i vetskapen om att varje människa har den definitiva rätten att följa den väg som tycks vara bäst för henne. I verkligheten kan man inte vandra någon annan väg än den man själv vecklar ut ur sitt inre när man vill evolvera och bli det man i sitt inre är.

Liksom spindeln ur sig själv spinner tråden till sitt nät, vecklar vi ur djupet av vår varelse ut den väg som är vår. Utmaningen för oss är att hålla vårt inre jags domäner högre än de yttre dragningskrafterna. Gör vi inte det skadar vi både oss själva och andra tills vi lärt oss. Ibland kräver detta en självdisciplin och ett mod som vi inte är vana vid, och vi måste offra något som är oss kärt. Men alla offer är ingenting i jämförelse med det vi i vårt innersta längtar efter.

Den mest givande meditationen består därför i att sysselsätta sig med de tankar och strävanden som hör samman med det högsta ideal man kan föreställa sig. Vi behöver då inte bekymra oss om särskilda kroppsställningar, tekniker eller vägledare. Det uppkommer ett naturligt inflöde av ljus i vår varelse, ty vår inre mästare, vår verkliga guru, är vårt eget högre jag.

[Till kapitel 11](#)

[Till Titelsidan](#)

1. Vad är teosofi?

Det finns en visdomstradition som en gång i tiden var känd av alla folk på jorden, en gemensam skattkammare av inspiration och sanning som mänsklighetens frälsare och välgörare delade med sig av. I olika tidsåldrar har den varit känd under beteckningar som den bestående filosofin, grekernas och de tidiga kristnas *gnosis*, den esoteriska traditionen, helgedomens mysterieläror etc. Det var denna gudavisdom som Jesus delade med sig av till Galileens fiskare, som Gautama gav till färjkarlar och furstar och som Platon odödliggjorde i sina brev, dialoger, fabler och myter. I våra dagar kallas den moderna presentationen av densamma för teosofi.

Vad är teosofi? Ordet kommer av grekiskans *theos* (gud) och *sophia* (visdom) och betyder "kunskap om gudomliga ting". Som beteckning har ordet teosofi en ärevärdig historia. Det har använts av både nyplatoniska och kristna skriftställare från det tredje till det sjätte århundradet och av kabbalister och gnostiker då de försökt beskriva hur ettheten blir mångfald, hur gudomen eller Gud manifesterar sig i den serie emanationer som vi kallar naturriken. Ordet teosofi användes också under medeltiden och renässansen, och Jakob Böhme kallades den germanske teosofen p g a sin syn på människan som mikrogud och mikrokosmos.

Ordet *theosophia* kopplas också samman med Ammonius Saccas i Alexandria, som på 200-talet sägs ha givit sina lärjungar ett teosofiskt tankesystem i avsikt att till en syntes förena de skenbarligen divergerande delar av den uråldriga visdomen som då var kända i den livaktiga metropolen. Ammonius kallades *theodidaktos* (guda-undervisad) p g a den gudomliga inspiration han erhöll. Han förkunnade och krävde en strikt moralisk livsföring. Några nedteckningar av hans läror och övningar gjordes inte, men hans lärjunge Plotinos skrev senare en redogörelse för sin mästares undervisning och därför har vi nyplatonismens *enneader*, som utövade ett enormt inflytande under de följande seklerna.

I Europa fortsatte kabbalister, alkemister, de tidiga rosenkorsarna och frimurarna, eldfilosofier, teosofier och andra att sprida den tidlösa förkunnelsen. För enskilda och inom slutna sällskap förklarade de att Enheten, Gudomligheten, Den Odefinierbara Principen, ur sig själv frambringade universum och att alla varelser och ting i universum slutligen skall återvända till denna sin källa. De försökte alltså till sin kristna omgivning förmedla sanningen att den mystiska föreningen med Det Gudomliga är *varje* människas bördsrätt, eftersom var och en av oss har en gudomlig kärna.

Uppenbarligen är våra dagars teosofi med sina läror och verksamhet inte någon ny företeelse. Teosofin är tidlös, fast förankrad i såväl det förgångna som i framtiden.

Vad är då denna teosofi som har vidarebefordrats från invigd till invigd genom tidsåldrarna - från Vivasvat (solen) till Manu, som i sin tur gav den vidare till rishier och siare tills "denna mäktiga lärdom gick förlorad"?⁴ Den är de heliga skrifternas essens och den visdom vi drar ur våra dagliga erfarenheter. Teosofin har ingen trosbekännelse och inga dogmer, och ställer inte upp några lärosatser som man måste acceptera. Ty sanningen är inte någonting som finns bortom eller utanför oss utan *inom* oss. Ändå innehåller teosofin en sammanhängande lära om människan och naturen som också förkunnas i olika former i världens heliga traditioner.

Den nutida teosofiska rörelsen startade under 1800-talets sista fjärdedel. Den kom lägligt, ty under de föregående årtiondena hade en kraftig omvälvning i det andliga och intellektuella tänkandet ägt rum. Teologer och vetenskapsmän hade blivit förvirrade och råkat i bittra konflikter efter publicerandet 1830-1833 av Charles Lyells *Principles of Geology*, som gav ovedersägliga bevis för jordens höga ålder. Detta verk följdes 1859 av Charles Darwins *The Origin of Species by Means of Natural Selection* och *The Descent of Man* 1871, som påstod att människan härstammade från aporna - ett påstående som fortfarande är kontroversiellt. Vidare vidgades perspektivet på människans andliga historia av att arkeologin kunde beskriva den egyptiska civilisationens storslagenhet och avslöja att den babylonska berättelsen om Noa och syndafloden var äldre än den bibliska. Därtill kom att Österlandet, som fram till 1780-talet varit en sluten bok för Västerlandet, nu med sin filosofi började frigöra det västerländska tänkandet.

Tiden var mogen för förändring. Den grasserande materialismen inom teologin och vetenskapen höll den fria

forskningen i ett strupgrepp, och många människor som ville tro på själens odödlighet vilseleddes av de spiritistiska fenomenens bländverk. Det behövdes ett kosmiskt synsätt på människan och hennes roll i världen, ett synsätt som kunde återupprätta tron på en gudomlig lag och ge meningsfulla förklaringar till jordelivets grymma orättvisor.

H P Blavatsky, en kvinna med osedvanlig begåvning och en orädd hängivenhet för sanningen och för bekämpandet av *orsakerna* till människornas lidanden, blev den ledande representanten för den nutida teosofiska rörelsen. Som en i den långa raden "vidarebefordrare" av den alltomfattande gudavisdomen spred hon eggande idéer i världens tankeatmosfär, skapande idéer som skulle förändra människornas tänkande. Den främsta av dem säger att *vi är en etthet*. Hon uppmuntrade utforskandet och studiet av alla folks andliga arv för att utrota den inbiliska uppfattningen att en viss ras eller ett visst folk är "utvalt" och har den enda sanna religionen och den ende existerande guden. Till och med ett flyktigt studium av olika trosläror vidgar våra vyer. Det är en gripande upplevelse när man upptäcker att samma gyllene tråd löper genom alla traditioner, vare sig de är religiösa, filosofiska eller s k primitiva. Man känner sympati och empati för alla som hyllar dessa sanningar. Man känner etthet, förståelse och ödesgemenskap.

Under ledning av sina lärare och inspirerad av dem skrev HPB 1888 *Den Hemliga Läran*. Med hjälp av ett antal verser ur Dzyans Bok, vilken härstammar från "en mycket gammal bok" som inte återfinns i något nutida bibliotek, utvecklar hon ett magnifikt panorama över solsystemets, jordens och de jordiska livsformernas ursprung och framtida bestämelse. Hon erinrar oss om att människan inte bara är en kropp som försetts med en själ och en ande utan är uppbyggd efter samma mönster som kosmos, en sjufaldig varelse, vars egenskapsregister sträcker sig från det fysiska till det gudomliga.

Varje människa är en miniatyrkopia av vad solarna och planeterna är - levande gudomligheter i tempel av materia. Vi har en lika lång pilgrimsfärd bakom oss som framför oss: ett förflutet av långa erfarenhetscykler under vilka själen nått sin nuvarande mognad och en framtid med obegränsade möjligheter att utvecklas från människo- till gudaskap. HPB utger sig inte för att själv ha sammanställt dessa läror. Snarare var hon förmedlare på modernt språk av "ett utvalt antal fragment" från de esoteriska uppteckningarna. Innan HPB kommenterar verserna uppmanar hon oss att ta del av "de få grundbegrepp, som underliggjer och genomgår hela det tankesystem" (del I, s 43) på vilket forntidens heliga vetenskap och världens religiösa och filosofiska skolor är baserade. Kort sammanfattade är dessa grundbegrepp:

1. Det finns en evig, överallt närvarande, oföränderlig Urgrund som inte kan definieras eftersom den "övergår mänsklig fattningsförmåga", men från vilken allt liv utgår. Teosofin har inget namn på denna Urgrund annat än DET - det obegränsade, det oskapade, den rotlösa roten, den orsakslösa orsaken. Dessa uttryck är bara försök att beskriva det obeskrivbara, gränslösheternas gränslöshet, det gudomligas innersta oändlighet som vi inte kan definiera. Kort sagt så postuleras därmed det förunderliga ursprungs något som av *Första Moseboken* kallas det mörker som täckte djupet.

2. Likt ebb och flod kommer och går världar i rytmiska pulser av ande och materia, varvid varje "evighetsgnista" i världsalltet från stjärnor till atomer följer samma cykliska mönster. De föds och dör, framträder och försvinner, kontinuerligt när livets rytm oavbrutet frambringar nya former åt de återvändande galaxerna, solarna, människorna, djuren, växterna och materiapartiklarna. Alla varelser och ting har sina cykler av födelse och död, ty födelse och död är livets portar.

3. Alla själar måste, eftersom de i sitt innersta är av samma väsen som "Den Alltomfattande Översjälen", genomlöpa hela cykeln av förkroppsliganden i de materiella världarna för att genom egna ansträngningar bringa sina gudomliga anlag till aktivt uttryck.

Varför manifesterar sig det gudomliga så många gånger och i så olika gestalter? Varje gudomligt frö, varje gudagnista, varje livsenhet, måste genomlöpa den stora erfarenhetscykeln, som sträcker sig från de andligaste till de mest materiella regionerna, för att få förstahandskunskap om varandets alla tillstånd och betingelser. Varje gudagnista måste lära genom att *bli* varje gestalt, dvs genom att förkroppsliga sig i dem när den företar sin vandring genom materians riken.

Att *känna* att varje människa är en nödvändig del av det kosmiska syftet ger värdighet åt våra strävanden, åt vår

utvecklingsdrift. Den stora "nödvändighetscykeln" är dubbelt meningsfull: vi startar som icke-självmedvetna gudagnistor och tar del av allt som finns att lära i varje livsform, varigenom vi inte bara väcker de ofantliga mängder atomiska liv som tjänar oss i våra kroppar på de olika tillvaroplanen till högre medvetande, utan också blir gudar på grund av egna meriter.

När vi förstår dessa tre grundbegrepps samband med vår egen varelse, ser vi hur alla andra läror flödar fram ur dem. De är nycklar till den djupare förståelsen av återförkroppsligandet, cyklerna, karma, vad som händer efter döden, orsakerna till och befrielsen från lidande, universums och människans uppbyggnad, samverkan mellan involution och evolution osv - alltmedan den uppvaknande själen fortsätter sin eviga strävan.

Den teosofiska filosofin är en ocean av kunskap: "På sina djupaste ställen sträcker den sig långt in i tillvarons mysterier, medan den vid stranden är grund nog för ett barns fattningsförmåga."⁵ Även om teosofins sanningar tränger djupt in i de kosmologiska labyrintherna kännetecknas den av en genomgående enkelhet: läran om *ettheten* är den röda tråden. Oavsett vår rasmässiga, sociala, utbildningsmässiga eller religiösa bakgrund *är* vi alla bröder. Och denna samhörighet är inte begränsad till människosläktet utan omfattar allt som finns i det hierarkiska nätverk, den pulserande organism, som vi kallar universum. Vårt stora misstag har varit att se oss själva som åtskilda partiklar drivande omkring i ett fientligt universum i stället för att se oss som gudagnistor, utgångna från Det Gudomligas hjärta - i våra innersta väsen en etthet, liksom ljuslågan är ett med elden i solens inre.

De gamla mahayana-buddhisterna med sin förkärlek för metaforer uttryckte detta på det kanske bästa sättet: I Indras himmel finns ett nät av pärlor i vilket pärlorna är arrangerade så, att när man tittar på en pärla ser man alla de andra avspeglade i den. På samma sätt är alla varelser och ting i världen sammanlänkade med och involverade i varandra, "var och en av dem *är* faktiskt alla de andra".⁶ Varför har vi nutida människor, som anser oss vara de högst utvecklade varelserna på jorden, ignorerat detta underbara faktum, då det ju sedan urminnes tider knappast funnits något folk som inte har vördat kunskapen om det?

Naturligtvis är det mycket lättare att bara *acceptera* principen om ett alltomfattande broderskap än att *leva upp* till den. Alla har vi då och då svårt att leva i harmoni med oss själva och andra. Kanske består ett första steg i att acceptera sig själv, att bli vän med hela sin varelse och därvid acceptera sina dåliga egenskaper jämsides med sina högre förmögenheter. Då accepterar man samtidigt andras svagheter och goda sidor. Detta är praktiskt broderskap, ty det avlägsnar de blockeringar som hindrar oss från att känna att vi alla är enheter i en enda mänsklig livsvåg.

Synsättet att vi är ett med naturen har redan förändrat vårt tänkande och vår livsstil. Återigen börjar vi se oss själva som medverkande i ett ekosystem av kosmiska dimensioner. Vi upptäcker att vi som observatörer mätbart påverkar inte bara de objekt vi observerar utan hela skaran av sig utvecklande varelser. Vi börjar dessbättre inse att vi är *en* mänsklighet och att det vi gör för att hjälpa varandra är till välsignelse för alla. Även om bördan av våra grymheter är tung, gläds världen åt den minsta yttring av medkänsla i varje enskild människosjäl.

[Till kapitel 2](#)

[Till Titelsidan](#)

11. Psykism

Med det andliga uppvaknande som nu pågår följer behovet av att undersöka psykets djupare och normalt omedvetna nivåer. Därför ser vi skarpa intellekt bryta igenom materiebarrären och utforska nya dimensioner av medvetande i samspelet mellan själ, sinne och kropp. De vill utveckla ett nytt synsätt på människan som planetvarelse i det universum där hon hör hemma. Jämsides med denna forskning höjs ropen från alla dem som vill ha jorden erkänd som vår moder, ett ekologitänkande i vilket även själslivet ingår, en holistisk inställning till helande och sjukvård och bättre omhändertagande av äldre, döende, sjuka och handikappade. Mycket gott pågår alltså på det psykiska fältet, men tyvärr också en hel del ont. Bland annat lurar leverantörer av psykisk grannlåt tusentals människor med erbjudanden om "raka vägen till makt" och liknande ting.

Mellan dessa ytterligheter finns ett snabbt växande antal individer och organisationer som anordnar olika slags sammankomster för psyko-fysiska övningar. Det handlar om tillbakadragandet av sinnen, avlägsnandet av psykiska blockeringar, energigivande tekniker, drömtydning och drömkontroll, stresshantering och terapier som syftar till uppnåendet av alternativa medvetandetillstånd. Många människor blir förvirrade av detta utbud och kan inte se vad som eventuellt skulle kunna vara av bestående värde.

Att vara förvarnad är att vara beväpnad: så länge man är uppmärksam och ansvars-kännande och med sin inre probersten prövar äktheten av det som kommer i ens väg, behöver man inte vara rädd. Men man måste själv vara den som fattar beslut efter att ha undersökt om en viss "väg" eller "initiation" leder till själens frigörelse eller till fåfänga och än större förvirring. Man skall ha klart för sig att det i varje gränsområde finns faror, och sträcker sig gränsområdet in på vår varelse eller jordens astrala plan, måste man iakttaga den största försiktighet. Eftersom man då har att göra med icke-fysiska dimensioner, behöver man ett stort mått av urskillningsförmåga.

Vi måste veta vad det är vi ger oss i kast med. Vad menas med "astral"? Ordet kommer av grekiskans *astron*, "stjärna", och användes under medeltiden och renässansen av filosofer, alkemister och hermetiker som beteckning för den subtila osynliga substans som omsluter och genomtränger vår fysiska jord. Paracelsus hänvisar till denna substans som det sideriska ljuset och Eliphas Levi kallade den för den orm eller drake vars utflöden ofta hemsöker mänskligheten. De indiska upanishaderna använder beteckningen *akasha*, "glänsande", för den självlysande substans som genomsyrar hela rymden, solen och månen, blixarna och stjärnorna, liksom människans jag (atman). De stoiska filosoferna hade sin kvintessens (femte essens) eller eter, från vilken de fyra lägre elementen härleddes, och romarna hade sin *anima mundi*, "världssjäl", som de menade omslöt och gav liv åt alla varelser. De flesta folk i forna tider betraktade himlakropparna som levande varelser, fyllda med livets "ande" (*anima, spiritus*). De var gudar som använde stjärn- och planetkroppar som medel att få erfarenheter, och varje sådan gud hade sitt *nous* och sitt *psyche* (sin noetiska och psykiska väsenssida, sin ande och själ). Ingen som skolats i mysterierna ifrågasatte att det pågick en intim och kontinuerlig växelverkan mellan människan och naturen.

I den nutida teosofin används ordet "astral" för den subtila modell, efter vilken både människans och jordens fysiska kropp bygger upp sig. Idag finner vi ofta också ordet "astral" i parapsykologiska tidskrifter, där det används synonymt med ord som energikropp, bioplasma etc.

Astralljuset, som jordens subtila modell kallas på teosofiskt språk, har en finhetsskala som sträcker sig från mycket grov till mycket eterisk och andlig. Dess lägsta nivåer är tunga av det mänskliga tanke- och känslolivets bottensats, medan dess högsta nivåer flyter samman med den *akasha*, genom vilken högre varelser vid sällsynta tillfällen kan kommunicera med de personer som tilldragit sig deras intresse. H P Blavatsky refererar till astralljuset som "evighetens bildgalleri", eftersom det "i trogna drag återger bilden av varje människas handling, ja även tanke; bilden av allt som var, är eller någonsin skall varda i det fenomenella världsallet".⁴⁴

Eftersom alla tilldragelser lämnar sina avtryck i jordens och i vår egen aura, är astralljuset förvaringsrummet och reflektorn för alla de människors tankar och gärningar - goda som onda - vilka någonsin levtt på jorden. Det pågår ett ständigt utbyte: vi präglar astralljuset och det präglar oss. Det finns alltså ett tvåvägsflöde av astrala energier som cirkulerar genom jorden och dess naturriken. Vi genomströmmas oavbrutet av astrala flöden: våra tankar är

astrala och likaså våra känslor. När vi talar med varandra använder vi astral tankesubstans. När vi är harmoniska i vårt inre, kan vi omedvetet få sanningsglimtar från såväl vår inre gud som från astralljusets övre områden (akashan). Om vi däremot är nedstämda och låter negativa tankar och känslor bryta in i medvetandet, kan vi oavsiktligt öppna dörren för lägre astrala inflytanden. Om vi inte har kontroll över oss själva är det ofta oerhört svårt att stänga den dörren, och ännu svårare att hålla den stängd. För den odisciplinerade och oövade kan astralljusets flöden vara mycket vilseledande och därför farliga. Att sätta igång med astrala och psykiska experiment utan kunskap om riskerna och utan det skydd som själens fläckfrihet ger, är lika dumdrigt som att hoppa ned i kvicksand.

Trots att vi gång på gång varnats för att missbruka vår latenta psyko-mentala kraft, har under de senaste årtiondena psykiska manifestationer blivit allt vanligare bland alla sorters människor. Detta har fört med sig ett ökat intresse för ESP, levitation, skådande, kristall- och pyramidkraft, psykokinesi och diverse astrala övningar som inte leder någon vart. Vi måste därför fråga oss om det på vårt nuvarande utvecklingsstadium, där vi fortfarande är mycket egocentriska, är välbetänkt att forcera framträdandet av paranormala förmågor. Är vi genom inre renhet och självkontroll tillräckligt förberedda för att handskas med astrala krafter, vilka normalt tyglas av att naturen inte låter våra sinnen överskrida de frekvensområden som för närvarande gäller för människan?

Men är då inte den mediala kanaliseringens förmåga en "gåva"? Nej, att kunna kanalisera är knappast någon gåva. Kanalisering av budskap från varelser på "andra sidan" kan länge gå bra och synas meningsfullt, men ofta blir kanalen med tiden offer för externa krafter som han inte förmår kontrollera. Den psykiatriska vårdpersonalen på sjukhus och fängelser kan berätta förfärliga historier om de tusentals olyckliga offren för psykisk besättning. Ändå är "normal" kanalisering en daglig företeelse. Var och en av oss är hela tiden mottagare av tankar och stämningar som alstras i oss själva eller av våra familjemedlemmar, vänner, grannar och mänskligheten i stort. Detta är oundvikligt. Man kan också tillfälligtvis vara kanal för ljus och inspiration som man hör, ser eller känner när man för ett ögonblick blir vidarebefordrare av sådana impulser från de akashiska höjderna. Detta är ingenting märkvärdigt. Det har pågått i årtusenden hos alla folk i alla länder, men är inget det skrivs om i pressen.

Vad kan man i sammanhanget då säga om dem som begått svåra brott och inte vet varför, och inte heller vet vad det var som drev dem? Kan deras viljesvaghet ha tillåtit inträngandet i deras psyke av ondskefulla krafter från astralljusets lägsta områden? Kanalisering kan - även om djupa insikter ibland kan erhållas på det sättet och naturen använder allting i det godas tjänst - leda seriösa sökare på avvägar, och i värsta fall kasta dem in i en virvel av förvirring och t o m omedveten svart magi.

Vi kan ta lärdom av Macbeth. När han av häxorna får höra att han skall bli jarl av Cawdor blir han ängslig. Blir allt verkligen som de förutsäger? Iakttagande Macbeths känslostress som svänger mellan girighet och fruktan, säger Banquo:

Men visst är det sällsamt
hur mörkrets redskap för att vinna oss
först talar sanning när det gäller småting
och sen drar ut oss på ett farligt djup
där vi går under. (*Macbeth*, Akt 1, scen 3)

Detta är just vad som händer så många mottagare av "budskap" från "dem på andra sidan". De astrala varelser som kanaliseras av medier vinner i början ofta vårt förtroende med korrekta småttigheter, vissa små sanningar, för att senare svika oss när det gäller angelägenheter av stor betydelse.

Så finns det de som är intresserade av "astralresor", av att gå ur sin kropp för att nå atman eller astralt besöka andra människor, länder, planeter eller tillvaroplan. Många av dem tror uppriktigt att de kan hjälpa vänner och anhöriga på det sättet. För att kunna förstå varför detta inte är ett klokt sätt att söka förening med sin atma, sitt gudomliga jag, måste man ha kunskap om det mänskliga medvetandets sjufaldiga natur: det gudomliga, det andliga, det högre sinnet, det lägre sinnet kombinerat med begärsprincipen, det vitala, det astrala och det fysiska. Begärs/mental-delen i människan utgör hennes vanliga personlighet, och när den illumineras av det intuitiva högre sinnet har vi en uppväckt själ. Ordet själ har en ganska vidsträckt betydelse och kan användas om många aspekter av vår varelse. Grekerna talade vanligen om *nous* som det högre sinnet, det högre intellektet, och om *psyche*, dotter till nous, som själen.

Men att dogmatiskt fördöma alla paranormala fenomen är lika korttänkt som att gilla allt astralt. Man måste använda sitt omdöme. Erfarna personer har tiderna igenom sagt att öppnandet av dörren till de astrala områdena är detsamma som öppnandet av en Pandoras ask med såväl välgörande som skadliga elementala energier. Jag varnar alla för att utan altruistiska motiv ha samröre med det astrala, ty hur oskyldiga våra motiv än kan synas vara i början, leder de nybörjarframgångar vi lätt får ofta till att våra moraliska principer sönderfräts. Den mänskliga naturen är alltid mottaglig för lockelser till egenvinning, och ju mer förklädda dessa är, desto större är behovet av försiktighet, annars gror stolthetens frö. Psykisk fåfänga i många och märkliga former utgör en ytterst förförisk snara som binder ens strävanden vid den personliga nivån istället för att låta dem svara på signalerna från djupet av ens varelse.

Det finns förstås många typer av psykiskt eller astralt engagemang. Som tidigare sagts använder vi icke-fysiska energier hela tiden. Kärlek, hat, tankar och känslor av alla slag är manifestationer av psykiska eller andliga förmögenheter. Dessutom är de flesta av oss av naturen telepatiskt lagda och upplever tankeöverföring oftare än vi tror, särskilt med dem som står oss nära. Det finns också sensitiva personer med ett slags sjätte sinne vilket, när det osökt och på ett helt naturligt sätt manifesterar sig, ofta är ett skydd för såväl andra som dem själva. Men om man söker dessa krafter av fåfänga, som glädjeämnen eller för att fly från de dagliga plikterna, blir de lätt en fara. De som har en "andedare" eller hör "klockorna" eller genom automatisk skrift får "de underbaraste läror" bör vara vaksamma på vad de "ser" eller "hör", ty det finns vishet som inte kommer "från ovan, utan är jordisk, oandlig, demonisk" (*Jakobsbrevet* 3:15).

Se på alkoholisten och drogmissbrukaren. Innan de vet ordet av har de blivit "besatta" av en extern makt som de inte kan kontrollera. Liksom järnfilspånen dras till magnetens kraftlinjer, så dras "elementalvarelser" från jordens astralkropp till vem det vara må som släpper in dem, och de lägre astralplanen är överlastade med människornas ondaste tankar. De som skyddas av sin godhet kan skatta sig lyckliga, ty de låter sig bara påverkas av det som är besläktat med dem.

I buddhistiska skrifter varnas vi för missbruk av våra psykiska förmögenheter. I Cullavagga⁴⁵ berättas om en köpman från Rajagaha som av ett stycke sandelträ lät tillverka en underbar skål. Han utmanade alla som påstod sig vara i besittning av *iddhi*,⁴⁶ "kraft, färdighet", att hämta ned den från toppen av en hög bambustång. Den som lyckades, fick behålla skålen. Några funderade på saken, men avstod. Till slut gick den vördnadsvärde munken Bharadvaja fram och "höjde sig i luften, tog skålen och vandrade tre gånger" runt Rajagaha. Byborna blev hänfödda och följde honom under höga rop. När Buddha fick veta orsaken till oväsendet kallade han samman munkarna, och då Bharadvaja erkände att han faktiskt hade tagit ned skålen med hjälp av *iddhi*, sade Buddha till honom och de församlade munkarna:

Detta Bharadvaja, är otillbörligt, det strider mot reglerna, det är ovärdigt en samana [avskild från världen], det är opassande och bör inte göras. Hur kunde du för en eländig träskåls skull visa allmänheten den övermänskliga egenskapen hos din mirakulösa *iddhi*kraft?⁴⁷

Efter denna tillrättavisning talade Buddha om andliga ting och sade till munkarna:

Bhikkuer, ni skall inte visa allmänheten den övermänskliga *iddhi*kraften. Den som gör det har gjort sig skyldig till en dukkata [överträdelse]. Bhikkuer, slå sönder skålen och mal den till puder. Ge så pudret åt bhikkuerna till vällukt i deras ögonsalvor.⁴⁸

Även om man troget lyder det urgamla förbudet mot olämplig användning av övernaturliga krafter, så inträffar det stora inre förändringar i både ens karaktär och konstitution när man uthålligt utövar *paramitaerna* (se kap 13) under en längre tid. Man kan, särskilt vid övningar i *dhyana*, "meditation, koncentration", upptäcka att vissa av *iddhierna* aktiverats. Detta är inte fel, förutsatt att man inte pratar om det och upprätthåller sin inre balans, sina rena motiv och sin vaksamhet mot psykisk fåfänga.

Allt detta gjorde HPB fullkomligt klart i det meddelande, "Preliminär promemoria och regler", hon tillsände alla som sökte inträde i den nybildade esoteriska sektionen (1888):

Den studerande kommer inte - utom i särskilda fall - att få lära sig utföra fysiska fenomen, och några magiska krafter kommer inte att få utvecklas i honom. Skulle han helt naturligt besitta sådana krafter, kommer han inte att få använda dem förrän han fullständigt behärskar kunskapen om JAGET,...förrän han har fullständig kontroll över alla sina lägre drifter och sitt PERSONLIGA JAG.

9. Ingen medlem får påstå sig besitta psykiska krafter som han i verkligheten inte har, och inte heller skryta med dem han faktiskt har utvecklat. Avundsjuke, misstänksamhet och fåfänga är försåtliga och kraftfulla fiender till framgången, och lång erfarenhet visar att dessa fiender så gott som alltid framträder - och stärks om de redan är verksamma - när man, särskilt som nybörjare, skryter eller fäster någons uppmärksamhet på sina psykiska krafter. Följaktligen -

10. Ingen medlem får berätta för någon, särskilt inte för en annan medlem, hur långt han framskridit och vilket erkännande han fått. Inte heller får han genom antydningar låta det bli känt.⁴⁹

Paranormala fenomen kan under vissa omständigheter vara på sin plats, men de är bara det yttre uttrycket för ett inre tillstånd. Lyckligtvis har de flesta av oss en inre aversion mot att få in någon form av psykism i sitt liv. Detta kan bero på en naturlig rädsla för det okända, eller på att vi redan i detta eller ett tidigare liv varit inne på den vägen och funnit den vara en återvändsgränd. Hos några är ansatsen till överkänslighet naturlig, hos andra har den framkallats av psykiska övningar eller droger. Men uppenbarligen blir psykiska manifestationer allt vanligare, och intresset för och uppömandet av latent förmågor tilltar, nu när Fiskarnas tidsålder lider mot sitt slut och Vattumannens får det dominerande inflytandet över hela jorden. Om någon har vissa medfödda psykiska förmågor, skall vi ta dem för vad de är och inte överdriva deras betydelse. Delvis på grund av att gränsen mellan det fysiska och det astrala tunnats ut, visar nu för tiden fler och fler, även små barn, psykiska tendenser.

H P Blavatsky såg att mänskligheten var på snabb marsch in i en ny cykel, i vilken "människans latent psykiska och ockulta krafter börjar gro och växa". Men, tillade hon: "Förstå en gång för alla att det inte finns något 'andligt' eller 'gudomligt' i någon av dessa manifestationer."⁵⁰ I sitt fjärde brev till de amerikanska teosoferna, som hon skrev i april 1891 kort före sin död, manade hon dem: "ge därför noga akt på denna utveckling, som i nuvarande evolutionsperiod är oundviklig för er ras, så att den slutligen blir till gott och inte ont". Hennes varning är uttrycklig:

Psykismen med alla sina lockelser och faror kommer av nödvändighet att utvecklas bland er, och ni måste noga se upp så att den psykiska utvecklingen inte tar överhanden över den manasiska [mentala] och andliga. Psykiska förmågor som hålls i ett fast grepp och kontrolleras och styrs av manasprincipen, är värdefulla hjälpmedel i utvecklingen. Men släpps de lösa och tar kontroll i stället för att vara kontrollerade, leder de den studerande in i de farligaste villfarelser och upplöser hans moral.⁵¹

I våra dagar är det betydligt fler som intresserar sig för psykism än i slutet av 1800-talet. Om vi bortser från dem som fångades av fenomenens tjuvkraft, var det på den tiden bara ett fåtal av de orädda själarna som attraherades av fenomenen, ty de vetenskapligt och kulturellt bildade ogillade vanligen sådana företeelser. Under 1900-talet, och då särskilt under dess sista decennier, blev det mänskliga medvetandets potential och de paranormala fenomenen föremål för vetenskapliga undersökningar, och nu företas experiment av neurologer och andra med avsikten att tränga in i det mänskliga medvetandets inre skikt. Samtidigt pågår en del mycket farlig forskning. Man behöver bara titta i de "metafysiska" tidskrifterna för att se hur fördärlig den och dess resultat visar sig vara världen över.

Lyckligtvis är en del forskare medvetna om riskerna, framför allt för de mentalt och psykiskt instabila. Några går till angrepp mot det som kan kallas "hypnotisk programmering" och varnar för de psykiska föroreningar för vilka de hypnotiserade offren öppnar sig. Det är oerhört riskfyllt att underkasta sig en annans vilja eller bege sig in i en annans aura. Det är definitivt inte tillrådligt. Man skall alltid vara herre över sig själv. Även att omedvetet komma under en annans inflytande är att i samma mån minska den egna kraften att hantera sitt liv.

Man kommer till jorden med en väldig fond av energi till förfogande som man genererat i tidigare liv, och den energin lär man sig rikta in på den ödesväg som med all rätt är ens egen. Vi interagerar med varandra och påverkar därmed varandras karma, men ingen - det må vara en gud, en demon eller en mästare - har rätt att blanda sig i vårt inre liv. Om vi tillåter en annan att undertrycka vår vilja med sin egen och tränga in i vårt jagskaps citadell, förnedrar vi vårt människoskap och prisger vårt högre jags avsikter.

Särskilt unga människor bör se upp, ty allteftersom åren går kommer de mer och mer att stöta på denna typ av intrång. Fysiskt krig är långt mindre riskfyllt än den kontroll över viljor och sinnen som nu tar sig allt subtilare former. En dag, förhoppningsvis redan i det innevarande århundradet, kommer kriget på slagfältet att vara gångna tiders mardrömmar, men vi måste bibehålla vår vaksamhet, ty konflikterna kommer till större delen att förläggas till de mentala och psykologiska planen. Då liksom nu behöver vi mod och beslutsamhet för att parera

de subliminala pilar som kan genomborra vår varelses inre strukturer.

Hur kan vi skydda oss mot psykiskt intrång? Ett visst skydd ligger i att utan rädsla uppmärksamma faran. Om rädslan hotar att övermanna oss, skall vi sätta vår tillit till det innersta av vår varelse. Då får vi veta att *ingenting* kan skada vårt verkliga jag. "Kärlek fördriver rädsla." Men kärleken måste vara äkta, självförglömmande och villkorlös. Att med rena motiv alltid ha osjälviskheten som ledstjärna ger ett naturligt skydd.

På vår färd in i framtiden skall vi vara uppmärksamma på de snabba förändringarna i vårt medvetandefält. Vi måste lära oss förstå vår mångfasetterade konstitutions natur från det fysiska till det andliga, och inse hur nödvändigt det är att vi själva och ingen annan fattar våra beslut. Om vi stärker vår moral och våra andliga förmågor kommer våra mentala och psykiska krafter att utvecklas i proportion därtill, och vi blir bättre i stånd att använda dem på ett klokt sätt och till allas gagn. Tidsåldrarnas visdom sammanfattas i Jesu ord: "Sök först hans rike och hans rättfärdighet, så skall ni få allt det andra också." (*Matteusevangeliet* 6:33)

Idag gäller det inte att i första hand stoppa det pågående laborerandet med psykismen, utan att försöka lyfta upp det till en högre nivå så att det så småningom kan få goda i stället för onda verkningar. Framtiden ligger öppen med enorma möjligheter till både framsteg och tillbakagång. Vad de framtida generationerna kommer att ställas inför kan vi inte förutse. Men liksom vi i vår tid, kan de behöva utveckla moralisk renhet och karaktärsstyrka för att möta det fortsatta inflödet av astrala och psykiska inflytanden i jordens tankeatmosfär - inflytanden från deras eget inre, från andra och från jordens astralljus.

Jag frågar återigen varför så många är intresserade av att förvärva översinnliga krafter. Till vilken nytta kan de vara, och för vem? Om vi lär oss tankeläsning, klärvoajans, att färdas i vår astralkropp, att förutsäga framtiden, - har vi då uppnått någonting av andligt värde? En viktig fråga är också: vilka är våra egentliga motiv i livet? Kan vi besvara den frågan ärligt och med ett svar som tillfredsställer både vårt intellekt och vår intuition, finner vi förmodligen att vi behöver inrikta vårt intresse på vår ande-själ, där jag och du är ett - inte på det psykiska och det fysiska, som är de minst bestående komponenterna i vår konstitution.

Karaktärsdaningen är en ihållande utmaning, ty förvandlingen av egoismen till altruism och de personliga intressena till varm medkänsla är en långsam och tålmodskrävande alkemi.

[Till kapitel 12](#)

[Till Titelsidan](#)

2. Evolution

Vem är människan? En gud i vardande eller ett biologisk skämt, en levande slumpprodukt i ett kosmos som i övrigt är tomt på intelligenta förnimmande varelser? Nog är det besynnerligt att vi kan ha glömt vårt ursprung när vi utgått ur gudomliga frön och var och en av oss, som Platon säger i Timaios (§§ 41-42), har en "hemma-stjärna" - och när det inte finns en enda atom i den väldiga världsrymden som inte är ett levande medvetande med viljan att växa. Har vi glömt att vi är gudar som för närvarande bor i mänskliga tempel, att vår framtid är sammanlänkad med alla andra människors, att vi allesammans deltar i en kosmisk utvecklingsprocess som binder oss samman med såväl atomerna i vår kropp som med stjärnornas levnad och därmed också med Oändlighetens hjärta? Som G de Purucker sade:

Livet är ändlöst och har varken början eller slut, och ett universum är i grund och botten inte annorlunda beskaffat än en människa. Se på stjärnorna och planeterna: var och en av dem är en livsatom (den monad eller gudagnista som ger liv åt varje väsen i kosmos) i den kosmiska kroppen, var och en av dem är en organiserad levnadsplats för de mängder av mindre livsatomer som tillsammans utgör den lysande kropp vi ser. Varje strålände sol på himlavalvet var en gång i tiden en människa eller motsvarigheten till en människa med självmedvetande, intellekt, samvete, andlig synförmåga och en kropp. Och de planeter med sina myriader invånare som kretsar kring denna sol, denna kosmiska gud, är samma varelser som då - under dess människotillvaro - utgjorde dess livsatomer.⁷

Det finns alltså på alla nivåer en djupgående och stark samhörighet mellan galaxer och människor. Om de kemiska atomerna i våra fysiska kroppar har sitt ursprung i solarnas inre som astrofysikerna säger, bör då inte våra själsliga och andliga livsatomer vara besläktade med de gudars som har solarna till kroppar? Solarna, månarna och planeterna framträdde ur kaosets och tomhetens mörker - och det gjorde människan också. Hennes kropp bildades av stjärnstoft och hennes ande föddes av de gudar som gav henne liv. Vad är det annars kabbalan syftar på när den säger att de som kom efter de gudomliga dynastierna kom "störtande ned likt fallande stjärnor, tog sin boning i skuggorna", och inledde mänsklighetens era.⁸

När vår värld blev till var mänskligheten bara en av flera monadfamiljer som inträdde i materiens regioner för ett storslaget ändamål. Som monader med kärnor av unik väsensessens - inte som kroppar och själar - består vi under hela världseran (manvantaran). Det är denna monadiska väsensessens som överbryggar cyklerna av födelse och död, som driver vårt reinkarnerande ego att gång på gång återförkroppsliga sig för att veckla ut alltmer av sina inneboende egenskapsanlag. Med andra ord: för att skaffa sig förstahandserfarenheter vidgar och fördjupar vår gudomliga monad periodiskt sin varseblivning genom att ge liv åt varje livsform av eterisk och materiell substans som den möter på sin utvecklingsväg, varvid den hela tiden vidgar medvetenheten hos livsatomerna i den komplexa organism som den därvid använder som instrument för sin egen tillväxt.

Som monader har vi alltså redan utvecklats i många olika livsformer efter det vi för långa tidsåldrar sedan började vår evolutionära färd i mineralriket. När vi hade gjort de erfarenheter mineralriket erbjöd, förkroppsligade vi oss som plantor och träd i växtriket tills detta inte hade mer att erbjuda oss. Då övergick våra monader till djurriket och förkroppsligade sig gång på gång i en rad olika djurformer. Slutligen var den gudomliga essensen inom oss redo att, i vetskap om att människan är en tänkande varelse, påtaga sig det ansvar som människoskapet medför. Med förmågan att tänka framträdde vi som människor, delvis upplysta, delvis förblindade av materiella begär.

Till en början var vi "klädda i ljus" som kabbalan uttrycker det, men allteftersom vi steg djupare ned i materien påtog vi oss allt tyngre "kläder av skinn" tills vi inte kunde mer än skymta vår ljuskälla. Det var som om vi fördrivits från vårt gudomliga hem och inte längre kom ihåg vilka vi var och vad vi hade för uppgift att utföra. Vi hade blivit så involverade i yttre företeelser (och är det fortfarande), att vi identifierade oss själva och våra förhoppningar med det yttre i stället för det inre livet.

Enligt Indiens stora epos, *Mahabharata*, har hälften av Brahmas liv just förrunnit eller, som teosofin uttrycker det, vi har just passerat den lägsta punkten på evolutionsbågen och börjat vår uppstigning mot det andliga. Detta betyder att vi som livsvåg av egon har passerat bottenläget och sakta börjat befria oss från våra förblindande höljen av materia.

När vi steg nedför evolutionsbågen ("ned" och "upp" används i brist på bättre ord) drog vi till oss fler och fler materiella atomer för att bygga upp kroppar som lämpade sig för livet i de allt materiellare världar vi skulle leva i. Detta ser vi också hända i mindre skala i varje jordeliv. Det lilla barnet drar till sig materia för att bygga upp sin kropp, och när själen börjar vakna griper den efter allting framför sig - inte av själviskhet utan för att den måste samla på sig de livsatomer den behöver för att växa. Driften att samla på sig för egen räkning är verksam tills kroppen blivit vuxen, och tenderar ofta till att fortsätta längre än nödvändigt. När så är fallet kan den mentala och psykiska tillväxten bli egocentrisk och självisk. Men den tid kommer då människosläktet - tillsammans med jorden och dess övriga naturriken - avlägger sina fysiska kroppar och återigen visar de kroppar av ljus som de ursprungligen var iklädda.

Naturen har bara ett överskuggande syfte, nämligen att med andens eld ge liv åt materien. Så länge som alstrandet av materiella vehikler står i blickpunkten håller sig anden i bakgrunden. Men när vehiklerna väl är färdigbyggda, tar andens explosiva energi kommandot och dess utstrålning intensifieras. Allt - klippor, människor, stjärnor - är radioaktivt. När en supernova slungar ut sina materiapartiklar sänder den en blixtljusliknande ljuskaskad långt ut i rymden. På samma sätt lyser vi upp tankevärlden varje gång vi omvandlar järnet i vår natur till andens ljusa väsen. Det kanske bara blir en glimt som vi själva inte ser, men ljus är ljus och överallt där det alstras upplyser det mörkret. När vi slutligen når toppen av evolutionsbågen, har vi inifrån oss själva vecklat ut vår fulla kapacitet. Vi kommer då att vandra på jorden som gudar, vilka tagit till sig allt planeten har att lära ut. Vi har gjort de erfarenheter som skulle göras och går då in i en lång viloperiod.

Men vilan varar inte i evighet, ty det råder en kontinuerlig ebb och flod, död åt gamla världar och erfarenheter och födelse av nya. Allteftersom serien av cykler fortskrider, förkroppsligar sig vår mänskliga livsvåg eller monadfamilj på andra planeter och i andra sfärer tills vi behärskar allt som finns att lära i vårt solsystem. I en långt avlägsen framtid kommer vi människor att själva bli solar, var och en med sin egen familj av varelser, medan vår nuvarande sol kanske blir tempel åt ett ännu högre solväsen. Faktiskt "påverkar vi oavbrutet ödet för framtidens solar och planeter", och när vi i vår tur har blivit solar "kommer nebulosorna och solarna omkring oss att utgöras av de då vidareutvecklade varelser som nu är våra medmänniskor. De karmiska relationer vi nu har med varandra på jorden kommer följaktligen att påverka deras framtid liksom vår egen".⁹ Ett väldigt nätverk av karmiska länkar binder samman alla monadfamiljer, från atomiska till solara och ännu högre.

Innebörden av detta är storslagen: liksom vi människor efter långvarig samvaro med djur, växter och materiapartiklar har blivit djupt indragna i deras livscyklar (vilket med tanke på hur vi utnyttjat dessa våra yngre bröder inte är någon större välsignelse), så är gudarna genom sin samlevnad med oss under våra tidiga utvecklingsfaser bundna vid oss för alltid. Deras aktiviteter och öden är oåterkalleligt förenade med våra. Ömsesidigt ansvar och omtänksamhet tycks vara det ledande motivet i naturens hushållning.

Ett sådant perspektiv ger en helt annan syn på människan och hennes ursprung än de skapelsetroendes bokstavstolkning av Första Moseboken och den utvecklingstro enligt vilken *Homo sapiens* härstammar från aporna. Som så ofta visar sig sanningen ligga någonstans mittemellan. I likhet med flertalet religioner säger teosofin att människariket och de övriga naturrikerna "speglas i Det Gudomliga" - att en gnista av gudskap utgör varje livsenhets ursprung och begynnelse. Teosofin förkunnar också det metodiska evolutionära framåtskridandet från lägre till högre - inte som resultat av slumpen utan satt i rörelse av intelligenta, medvetna makter.

Charles Darwin var en synnerligen begåvad man med djup religiös känsla. Ändå var han förvånansvärt ovetenskaplig när han påstod att människorna kom *efter* aporna i artföljden.¹⁰ Härstammingslinjen från urdjur till människa visar vid objektiv granskning alltför många "felande länkar". Det finns ingen kedja av fossiler som stöder påståendet om en "rak härstammingslinje" från amöba till *Homo sapiens* via aporna.¹¹

Ingående frågor ställs kontinuerligt. Debatten tvingar "ett stigande antal specialister på utvecklingsläran att återvända till ritbordets - till naturens grundläggande mönster och former".¹² De börjar från början och låter bitarna falla på plats där de kan, så att de uppenbarar vad som finns och visar vad som inte finns. Det är inte vår uppgift att här redogöra för de många nya utvecklingshypoteserna och tolkningarna av fossilfynd. Det får räcka med att peka på ett provokativt påstående av den bortgångne finske paleontologen Björn Kurtén:

Människan härstammar inte från aporna. Det vore riktigare att säga, att både apor och människoapor härstammar från människans tidiga förfäder. Skillnaden är verklig: i [vissa] egenskaper är människan primitiv, aporna specialiserade. (*Inte från aporna*, s 7.)

Detta påstående är principiellt i linje med den teosofiska modellen, även om HPB och Purucker i sina skrifter gör mer långtgående utläggningar. De hävdar att aporna bildar sidolinjer till människosläktet som uppkommit när människor parat sig med djur, och att detta skedde under de mycket tidiga faser i människosläktets historia då gränsen mellan människa och djur ännu inte var klart fastlagd.

I sin bok *Man in Evolution* - en kritisk granskning av de utvecklingsteorier vetenskapen uppställt från Darwins dagar fram till 1930-talet - analyserar Purucker den biologiska och anatomiska bevisföringen och visar att människans fysiska kropp är primitivare än apornas. Eftersom vetenskapen aldrig funnit några anatomiska egenskaper som utvecklas i riktning bakåt utan alltid framåt, är de mest primitiva kännetecknen uppenbarligen de äldsta. Och eftersom apornas kroppar på flera framträdande sätt är anatomiskt mer specialiserade eller utvecklade än människornas, måste de ha uppkommit *efter* människorna.

I stället för att leta efter fossila felande länkar, menar Purucker, bör vetenskapen inse att den länk som verkligen saknas i de vetenskapliga teorierna är *medvetandet*, det dynamiska elementet bakom evolutionen av såväl mänskliga som andra former. En annan felande länk i det vetenskapliga teoretiserandet är läran att människan är ursprunget, föräldern, till alla arter lägre än henne själv. Purucker talar om en mänsklig prototyp i den arkaiska tidsålder då människan hade en halvt eterisk eller astral gestalt från vilken celler avsondrades, som sedan längs sina egna linjer utvecklades till att utgöra de lägre arterna.

Ironiskt nog har efter publicerandet av *The Descent of Man* de flesta vetenskapsmän liksom allmänheten tagit Darwins hypoteser för *fakta* i stället för att, som han hoppades, betrakta dem som *teorier* att godtagas eller förkastas i ljuset av kommande undersökningar. Särskilt uppfattningen att vi bara är utvecklade apor har till stor skada stärkt den materialistiska livssynen. Med all rätt protesterar de skapelsetroende, men deras människouppfattning är lika begränsad som deras dogmatiska attityd. Vi behöver se oss själva som det vi verkligen är - gudomligheter som i många tidsåldrar har gett liv åt alla möjliga slags livsformer. Helt säkert använde vi som monader under mycket tidiga förkroppsliganden fisk-, reptil- och fågelgestalter innan vi tog oss däggdjursgestalter. Och även om vi i en tidigare erfarenhetscykel faktiskt också använde oss av apliknande gestalter, innebär detta inte att vi *i nuvarande cykel* härstammar från aporna. Här föreligger en subtil skillnad som är värd att notera.

Några antropologer och paleontologer har, i ett försök att förklara de många anomalierna i de gängse utvecklingsteorierna, pekat på den rimliga möjligheten att det bakom alla arters evolution finns intelligenta makter. De menar att det måste finnas styrande inflytanden som beskyddar och leder de komplicerade och välorganiserade lägre livsformerna. Detta ger dock ingen förklaring till de plötsliga förändringar som ägt rum inom människosläktet. Vilken mystisk faktor, frågar de, framkallade det märkliga språnget från djurmedvetande till skapande, konstnärlig och intelligent tänkare? Vad var det som hände?

[Till kapitel 3](#)

[Till Titelsidan](#)

12. De två vägarna

Ingen har utövat ett så välgörande inflytande på mänsklighetens öde som De upplyste, vilka efter att ha nått allvetenhet - nirvanas sällhet - stiger ned från sina höjder för att leva med sina yngre bröder som fortfarande kämpar i okunnighet och förvirring. De är värdiga representanter för den kärlek de i tidsåldrar har utgjutit över alla levande varelser. De tillhör ljusets heliga hierarki, och deras uppoffringar förblir ett ledljus i vårt livs mörker.

Medlidandet talar och säger: "Kan väl salighet finnas, när allt som lever måste lida? Skulle du varda frälst, och höra hela världen gråta och klaga?"

VÄGEN är en, lärjunge, ändock den delar sig vid slutet. Av fyra och sju portar utmärkas dess olika stadier. Vid det ena slutet omedelbar salighet - vid det andra fördröjd salighet. Båda äro förtjänstens lön; valet är ditt. (*Tystnadens röst*, s 91, 57)

I dessa fragment från "De gyllene föreskrifternas bok" förmedlar HPB till vår tids studerande "för dagligt bruk" den urgamla läran att vi livet igenom dagligen väljer, varvid vi formar vår karaktär och den karma som leder till detta upphöjda vägval. Hon viger *Tystnadens röst* åt valet mellan de två vägar av andlig disciplin som "visdomsaspiranten" står inför: den ena leder till upplysning åt honom själv och slutar i nirvana med befrielse från ytterligare jordeliv - den andra leder till avsägelse och är den långsammare och mer utmanande väg som väljs av dem, vilka vill följa de medkännande buddhaerna och kristusgestalterna i spåren. När de nått den nirvanska visdomens ljus och frid, har de sina medmänniskor i åtanke och återvänder för att inspirera dem som vaknar upp och vill börja sträva.

Dessa två vägar av andliga strävanden skildras åskådligt i Mahayana-buddhisternas tradition. Den ena vägen, *pratyeka-yana*, "var och en för sig själv", tar sikte på nirvana, befrielse från allt som är icke-andligt och jordiskt. Den vägen vandras av de lärjungar, munkar och aspiranter som för egen räkning söker upplysning och frälsning från den ändlösa cykeln av födelse och död. De tidiga orientalisterna kallade pratyekorna för "privatbuddhaer", eftersom de vandrar ensamma och inte är några "undervisande" buddhaer. Det handlar om en privat strävan mot nirvana, en strävan som kräver fasthet i avsikten och ansträngningarna att nå herravälde över det egna jaget genom rening av motiv och kontroll av kroppen, talet och sinnet. Likväl är denna väg *självisk* på grund av sin tonvikt på *jaget*. Som det sägs i *Tystnadens röst* (s 59, 67): "Han, som varder Pratyeka Buddha, bugar sig blott inför sitt eget Jag." "Utan att bekymra sig om eller söka avhjälpa mänsklighetens lidanden" inträder han i nirvanas sällhet, visdom och ljus.

I pali-skriften *Kung Milindas frågor*⁵² beskrivs "sju klasser av själar". Till den sjätte av dessa hör pratyekabuddhan, som inte söker någon lärare och lever ensam "likt noshörningens horn"⁵³. Hans visdom är "en yttlig bok i hans egen ägo", medan en fullkomlig buddhas visdom är "djup som den stora oceanen".

En annan skrift betecknar pratyekabuddhans kunskaper som "begränsade" fastän han sägs veta allt om sina tidigare liv. De fullkomliga buddhaerna, medkänslans buddhaer, är däremot allvetande, ty de kan vid behov nyttja alla befintliga kunskapsresurser och direkt fokusera på "varje sak i många gånger tio miljoner världscyklar som de vill komma ihåg" och sålunda ögonblickligen varsebli sanningen om varje förhållande, person och händelse.⁵⁴

Tsong-kha-pa i Tibet var på 1300-talet förmedlare av Buddhavisdom. Han talade om pratyekabuddhaerna som ensamma förverkligare av medelmåttig kapacitet: även om de framhärdar i sin avsikt är deras förtjänst och visdom begränsad, eftersom deras ansträngningar görs "för dem själva och ingen annan" i motsats till bodhisattvan-att bli-buddha som har "upplysningens altruistiska sinne redan från början".⁵⁵

Trots att den är långsammare och brantare är "den odödliga vägen" *amrita-yana* mer beundransvärd, ty den utmärks av de ädla ideal som upprätthålls av tathagataerna, den succession av de medkännande som "på det sättet går och på det sättet kommer". En sådan var bodhisattvan Gautama, som avstod från den fullständiga och fullkomliga visdomens nirvana för att leva och verka bland människorna och därigenom vrida Lagens hjul (dharma) ännu ett varv. "Av vilken orsak skulle jag kontinuerligt manifesteras mig" - om inte för att väcka

mottagliga själar till aktivt deltagande i det urgamla strävandet. Buddha fortsätter:

När människorna blir utan tro, dåraktiga, hänsynslösa, förtjusta i sinnesnjutningar och tanklöst råkar i olycka,

Då säger jag som vet vart världen är på väg till mig själv: Jag är den och den [Tathagata], hur kan jag intressera dem för upplysning? Hur kan jag få dem att följa buddhaföreskrifterna (*buddhadharmana*)?⁵⁶

Buddhistiska texter berättar om en serie buddhaer, av vilka den sjunde var Gautama, vars 45-åriga verksamhet var kulmen på de under många liv gjorda valen till gagn för "gudar och människor", djur och alla levande varelser. I hans senaste inkarnation som prins Siddharta hade hans fader kungen skyddat honom från allt som var fult och plågsamt. Men då han var 29 år kunde driften att söka sanningen för egen del inte undertryckas. Enligt en av legenderna lämnade Buddha, förklädd och med sin körsven, under tre nätter palatset och hade tre "uppväckande syner": en gammal man, en spetälsk och ett lik, och slutligen en eremit som av sagt sig världen. Han blev djupt skakad och fylldes av varm medkänsla. Han ville söka orsaken till och boten för människornas lidanden. Han lämnade sitt hem, sin vackra hustru, sin lille son och all materiell komfort för tiggarskålen och munkdräkten. I sex år experimenterade han på ett oförståndigt sätt och utförde de strängaste botövningar tills hans inre röst, då han var nära att duka under av svaghet och svält, sade att detta inte var vägen till sanningen, att misshandlandet av kroppen inte tjänade något till. Han skulle istället följa en väg som låg mellan ytterligheterna.

När hans föresats så hade utsatts för många prov, lovade han en fullmånenatt i maj att inte röra sig förrän han uppnått *bodhi*, "visdom, upplysning". Sittande under ett träd - som därefter kallas bodhiträdet - drog han sig tillbaka till det innersta av sin varelse. Mara, den personifierade förstörelsen, försökte gång på gång att rubba honom, men han var beslutsam och stod emot varje attack. När ögonblicket för den makalösa upplysningen närmade sig samlade Mara sina hejdukar för ett sista våldsamt angrepp, men Gautama gick inte att rubba. I triumf blev han *buddha*, "illuminerad".

Under 49 dagar njöt han av den fulla frigörelsen: han kunde nu ta del av allvetenheten och den fullkomliga sällheten. Men istället för att inträda i nirvana blickade han tillbaka på den bedrövade mänskligheten, och när han då såg orsakerna till människans förvirring och hur dessa skulle kunna undanröjas, visste han att han måste vända tillbaka. Han skulle förkunna de fyra ädla sanningarna och den höga åttafaldiga vägen. Men för ett ögonblick tvekade han. Varför ge dessa obetalbara sanningar, som varit så svåra att erhålla, till en mänsklighet som inte skulle fästa något större avseende vid dem? Vad skulle det tjäna till?

Det sägs att Brahma, världens herre och skapare, då sände en tanke in i Gautamas hjärna: världen kommer att gå helt förlorad om Bodhisattva-Tathagata beslutar att inte förkunna *dharma* för människorna. Ha medkänsla med dem som kämpar. Ha förbarmande med dem som är fångade i bedrövelsernas nät. Om så bara ett fåtal lyssnar, är försakelsen inte förgäves. Då gick Gautama ut bland människorna och började sin verksamhet. Och vilket var hans budskap? När hans död närmade sig, summerade han detta:

Ananda, var era egna lampor.⁵⁷ Var själva era tillflyktsorter. Begiv er inte till någon tillflyktsort utanför er själva. Håll fast vid att låta sanningen vara en lampa. Håll fast vid sanningen som tillflyktsort. Tag inte tillflykt till någon annan än er själva.⁵⁸

Sådana de nedtecknats i legender och faktauppgifter är Buddhas liv och lära storslagna illustrationer till medkänslans väg. Hans vädjan till oss - att älska alla varelser och måna om djurens välfärd såväl som om människornas, att vara ihärdiga och angelägna om att lära, att vara uppmärksamma på våra tankar och ord - är lika relevant i vår tid som den var för 2.500 år sedan då han avhandlade dessa teman med bröderna när de vandrade från by till by.

Många försöker idag leva efter dessa rättesnören medan andra frågar: kan kunskap om en buddhas försakelse eller en kristus offer verkligen förändra människans natur och påverka den världssituation som för varje årtionde blir allt farligare? Jag tror att den kan, men inte omedelbart. Där *viljan* sporrar hjärtats avsikter, är ingenting omöjligt. Själva det seriösa reflekterandet över vad ankomsten av en kristus eller buddha till jorden betyder för en långtande själ och för hela mänskligheten, utövar ett förädlande och renande inflytande på alla ens väsenssidor.

Men vi kan göra mer. Vi kan associera oss med Buddha, ty upplysningen var inte en gåva till honom. Han *förtjänade* sitt buddhaskap steg för steg under många liv. Även under sin senaste inkarnation, efter det han

beslutat sig för att tränga in i de dolda sanningarna om lidande och död, tog det honom flera år av försök och misstag innan han insåg att "medelvägen" var den bästa, att naturen har försett oss med ett välstämt fysiskt instrument, som om det vårdas och respekteras kan användas till att göra mycket gott.

På ett upphöjt sätt är medkänslans och försakelsernas väg en bedrövelsernas väg, eftersom den innebär att leva i och för världen när man för länge sedan har lämnat jordelivets utmaningar bakom sig. Ändå återvänder bodhisattvan, driven av sin karma och sin stora kärlek till människorna. Var och en av oss kan välja mellan att antingen gå framåt för sin egen skull och slutligen, glömmande världen, sjunka ned i den obegränsade sällhetens ocean, eller, när upplysningen kommer ta beslutet: "Jag kan inte behålla denna visdom för mig själv. Jag måste återvända och hjälpa mina medmänniskor som behöver det ljus jag har. De är fyllda av sorg, förvirrade och ropar efter sanningen." Alla de stora lärarna valde den vägen. De återvände för att undervisa, för att påminna oss om vår gudomliga härstamning och återuppväcka minnet av vår medfödda kunskap, så att vi kan möta vårt öde med mod och hopp. Den "odödliga" vägen vädjar till vår altruism i motsats till "var och en för sig själv"-vägen. Att välja mellan anden och materien är en ständig och nödvändig utmaning om vi skall kunna evolvera, men valet mellan att behålla sanningen för sig själv eller ge den vidare till andra är en vida större utmaning.

Beslutet att följa bodhisattvavägen tas inte av en tillfällighet och inte bara för det innevarande livet. Det tas för framtiden: fullbordandet av det gudomliga uppvaknandet tar tidsåldrar i anspråk. Under hela den långa vandringen fördjupas och mognar själens avsikt - att beröra, om än flyktigt, varje livspartikel inom räckhåll för dess kärlek.

[Till kapitel 13](#)

[Till Titelsidan](#)

3. Tändandet av förnuftets ljus

Traditioner över hela världen talar om en händelse av enorm betydelse som inträffade för miljoner år sedan: tändandet av förnuftets ljus i våra utvecklade sinnen. Efter att tidigare ha levt ett drömliknande liv utan mål, sporrades vi då av att kunna tänka självständigt, av att kunna göra val och av driften att utveckla oss. Legender och myter, skrifter och tempel bevarar beskrivningarna av denna fantastiska förvandling från tanklöshet till självobservation, från oskuld till kunskap och ansvar - en förvandling för vilken vi kan tacka de avancerade varelser från högre sfärer som lärde oss tänka.

De kallas *manasaputraer* ("förnuftets söner"), *agnishvattaer* (de som har smakat av *agni*, "elden"), *barishader* (de som för meditativa och ceremoniella ändamål sitter på *kusha*-gräs) och *pitrier* ("fäder") - beteckningar som bevarar traditionen att sol- och månfäder väckte tankeförmågan och förmågan att välja hos de tidiga människorna så att de kunde fortsätta sin evolution i egenvalda riktningar.

Väckandet av tankeförmågan inom alla enskilda människor kan inte ha ägt rum samtidigt. Det måste ha tagit hundratusentals om inte miljoner år att verkställa. Och människorna var på den tiden, liksom idag, säkerligen mycket olika varandra. I utvecklingen av sina anlag gjorde ett fåtal snabba framsteg, medan de flesta var måttligt framgångsrika och några ganska tröga. Ljuskivarna infann sig av medkänsla, men deras verksamhet var också bestämd av karmiska band med mänskligheten, knutna i tidigare världscyklar.

När denna nya kraft släpptes loss bland människor som inte hade erfarenhet av hur man använde sig av kunskap, behövde de givetvis ledare och rådgivare som visade dem tillräta. Många folks traditioner berättar att högre varelser stannade kvar på jorden för att undervisa, inspirera och fostra oss. De lärde ut praktiska färdigheter: navigation, astronomi, metallurgi, åkerbruk, örlläkekonst, garnspinning och hygien, liksom kärlek till det vackra genom konstnärligt skapande. Som det viktigaste av allt inpräglade de i djupet av vårt själminne vissa grundläggande sanningar om oss själva och världen, sanningar som skulle tjäna som en inre talisman under kommande cykler.

I Västerlandet har poeter och filosofer århundradena igenom tolkat de Prometevslegender som greken Hesiodos (700-talet f Kr) nedtecknade från mycket gamla källor. Bland annat har Aischylos, Platon, Vergilius, Ovidius, Milton och Shelley odödliggjort olika aspekter av myten. I sina dialoger pekar Platon ofta på den visdom som finns bakom de myter han skildrar, och i *Protagoras* (§ 320 ff) berättar han om konfrontationen mellan Epimetevs och dennes äldre broder Prometevs. När tiden var inne för de dödliga varelserna att "komma till världen, formade gudarna dem i jordens sköte av jord och eld. När de sedan skulle föra dem upp i ljuset, gav de Prometevs och Epimetevs i uppdrag att utrusta dem och ge åt var och en de krafter och gåvor, som kunde finnas lämpliga." Epimetevs åtog sig att utföra denna fördelning, och Prometevs skulle sedan kontrollera den.

Allt gick bra när djuren försågs med lämpliga attribut, men då turen kom till människorna upptäckte Epimetevs att han "förbrukat alla befintliga krafter och gåvor på de oskäligen djuren". Prometevs kunde nu inte göra annat än stjäla gudinnan Atenas och guden Hefaistos "konstskicklighet, och därjämte elden; ty utan elden var det ej möjligt för någon att göra deras konstskicklighet användbar. Så ger han den åt människan" och den tänkande människan var född. Hon hade blivit en potentiell gud, medveten om sin makt och om att hon från och med nu måste välja mellan gott och ont - *förtjäna* den gåva Prometevs hade gett henne.

Till en början levde den unga mänskligheten (som var vi själva) i frid, men med tiden började många av oss använda sina själskrafter för själviska ändamål och höll på att gå under. Zevs, som såg vår belägenhet, sände då Hermes till jorden för att ingjuta "försynthet och rättvisa" i varje man och kvinna så att alla, och inte bara ett gynnade fåtal, skulle kunna utöva dygderna. Vi människor är olika till fallenheter och möjligheter, men vi har samma gudomliga anlag.

I mytens form pekar Platon på den underbara sanningen att Zevs sådde odödlighetens frö i människan och att glöd från gudarnas sinnesljus vid rätt tidpunkt befruktade fröet till att bli självmedvetet varse sin gudomlighet - ett verk av Prometevs, vars mod och uppoffring för mänskligheten gör honom till den mest aktningsvärde av heroer.

Rätt förstått berättar det tredje kapitlet i *Första Moseboken* samma sak när Gud varnar Adam och Eva för att äta av "trädet som ger kunskap om gott och ont". Då skulle de dö. Men ormen försäkrar Eva att de inte kommer att dö, ty Gud - eller rättare sagt gudarna, *elohim* - "vet att den dag ni äter av frukten öppnas era ögon, och ni blir som gudar med kunskap om gott och ont". De åt av frukten och dog från sitt oskyldiga barnatillstånd - men blev människor i ordets verkliga bemärkelse, *gudalika, med kunskap om gott och ont*. Vi är alltså nu gudar i vårt innersta väsen, även om vi kan tyckas ha glömt det.

Vänder man sig till samma berättelse i *Den Hemliga Läran* finner man följande:

De stora Chohanerna tillkallade månens herrar med de luftiga kropparna. "Frambringa människor, människor av er egen art. Ge dem deras inre former. Hon [moder jord] skall dana yttre omhöljen. Män-kvinnor skall de bli. Lågans herrar även."<

De kom, var och en till det land honom anvisats: sju av dem, envar till sin lott. Lågans herrar stannade kvar. De ville ej gå, de ville ej skapa. (II:16-17)

Så formades sju gånger sju skugglika varelser, var och en enligt sin art. Men varelserna med förnuft var ännu inte födda. Fäderna tillhandahöll vad de hade, likaså jordens ande. Detta var dock inte nog: "andningen behövde ett förnuft som kunde omfatta världsalltet. 'Detta kan vi ej ge', sade fäderna. 'Jag hade det aldrig', sade jordens ande". Den tidiga människan förblev en tom, förnuftlös varelse.

Vad gjorde då visdomens söner? De försmådde de tidigaste formerna som olämpliga, men när den tredje rotrasen, "de kraftiga med benstomme", etablerades, sade de "Nu skall vi skapa". Några inträdde i de skugglika (astrala) formerna, andra "projicerade gnistan", medan en del inväntade den fjärde rotrasen. De i vilka förnuftsgnistan helt inträdde blev upplysta, ledare och vägvisare för dem i vilka gnistan bara blivit delvis projicerad. De som blivit helt utan gnista eller vars gnista glödde alltför svagt var ansvarlösa. De parade sig med djur och alstrade missfoster. Visdomens söner blev ångerfulla eftersom de vägrat att skapa. "Detta är karma" sade de. "Låt oss ta vår bostad i de övriga. Låt oss lära dem bättre, att ej värre må inträffa." Så blev alla människor begåvade med manas (förnuft).

Den tredje rotrasen alstrade den fjärde, vars medlemmar blev "uppblåsta av övermod". Allteftersom evolutionscykeln snabbt fortskred mot sin lägsta punkt på det materiella nedstigandets båge, blev frestelserna allt fler. Uppteckningar säger att ett grymt krig fördes mellan Ljusets söner och Mörkrets söner. "De första stora vattnen kom. De uppslukade de sju stora öarna." Ljusets söner lät sig födas in i den begynnande femte rotrasen - vår egen - för att ge den de nödvändiga andliga impulserna.¹³

Tändandet av förnuftets ljus i oss var en kulminerande händelse i vår evolution. Vi blev medvetna om vem och vad vi var - vi blev självmedvetna. Kunskapen gav oss makt: makt att välja, att tänka och att handla klokt eller oklokt. Den gav oss förmågan att älska och förstå andra. Den stimulerade vår vilja att utvecklas och expandera våra olika förmögenheter. Med tiden ställde den oss inför den största av alla utmaningar: striden mellan de ljusa och mörka krafterna inom oss själva. När vi beaktar att denna strid nu pågår i miljarder människosjälur, förstår vi varför de mänskliga viljorna ständigt ligger i konflikt med varandra.

Under den tredje rotrasen stannade manasaputraerna - de som förenade sin själsessens med de tidiga människornas sinnen - kvar på jorden som gudomliga instruktörer. Men det kom en tid då dessa högre varelser var tvungna att lämna oss för att vi skulle kunna utveckla oss på egen hand. De drog sig tillbaka, men de drog inte tillbaka sin kärlek och beskyddande omtanke, liksom föräldrar aldrig upphör att älska sina barn. Den kloke föräldern lär sig att det bästa man kan ge sina barn är tron på att de kan klara sig själva. Detta trodde manasaputraerna om oss, och det är vad vår guda-essens fortsätter att tro.

Vi är faktiskt manasaputraer, även om sinnets högre aspekter ännu inte är helt manifesterade i oss. Icke desto mindre förblir de sanningar som inpräglades i vårt själsminne reella delar av vårt väsen. Det är för att medvetet återknyta kontakten med denna inre visdom som vi gång på gång föds in på jorden: för att återupptäcka vilka vi verkligen är, att vi är medvandrare till stjärnor och medmänniskor, liksom till våra bröder i luften, i vattnet och på jordytan. Från vår föräldrastjärna till kristallerna och de diminutiva varelser som lever i atomernas värld är vi alla *ett* flödande medvetande. Detta omfattar också de många klasser av elementaler som utgör elementen eter, eld, luft, vatten och jord.

Kanske kan det synas märkligt att se hela mänskligheten som ett enda flödande medvetande, men just så förhåller det sig. Vi ser vårt mänskliga jag som en separat enhet medan det i själva verket bara är en "cell" i den större varelsen, i vilken vi lever och gör våra medvetna evolutionära erfarenheter. Åtskildheten är en illusion. Eftersom jordens alla invånare offerar lite av sig själva åt naturrikerna över och under dem, finns det en samhörighet mellan alla naturriken. Det pågår kontinuerligt en växelverkan dem emellan som vi intuitivt förnimmer oftare än vi kan känna vår etthet med allt och alla. Jämsides med det ständiga utbytet av många slags livsatomer och energier, involveras de olika naturrikerna i varandras karma. I oss är såväl mineral-, växt- och djurrikerna som de elementala naturrikerna representerade, och därtill de gudomliga eftersom vi är gudar i mänsklig gestalt. Vi överbetonar ofta vår skenbara avskildhet.

I våra dagar får vi förvånansvärt många belegg för att medvetande är en *etthet* och att det, när det på olika sätt manifesterar sig i mineralet, växten, djuret och människan, är *en* flödande ström av liv. Så t ex har experiment med växter indikerat att de reagerar på mänskliga tankar och på musik. Om det finns en vibrationell växelverkan - positiv och negativ - mellan växt och människa, finns det säkerligen också en sådan mellan människa och människa. Det kontinuerliga utbytet av tanke-energi, av tanke-atomer, är inte begränsat till människosläktet eller till vår planet. När vi funderar över det levande nätverket av magnetisk och själslig kraft mellan oss själva och varje del av den kosmiska organism som vi kallar vår värld, förnimmer vi räckvidden av vårt ansvar. Om vi med vårt odödliga jags ögon kunde överblicka allt som händer inom våra personliga förhållanden och inom våra sociala relationer, skulle vi förändra varje aspekt av vår livsföring.

[Till kapitel 4](#)

[Till Titelsidan](#)

13. Paramitaerna

I *Tystnadens röst* sammanfattar H P Blavatsky medkänslans väg på följande sätt:

Att leva för att gagna mänskligheten är det första steget. Att utöva de sex upphöjda dygderna är det andra. (s 49-50)

De sex upphöjda dygderna är de *paramitaer* som lärjungen (neofyten) måste lära sig behärska under tiden han färdas längs den väg som leder till den högsta initiationserfarenheten. HPB följer mahayana-buddhismens terminologi då hon i *Tystnadens röst* presenterar dessa "transcendentala dygder" eller "fullkomnanden" som de gyllene nycklar, vilka öppnar portarna till mästareshkapet. Buddhistiska texter av både den norra och södra skolan räknar upp paramitaerna på olika sätt och i olika ordning, och ibland med olika urval av dygder. Benämningarna, antalet eller den ordning i vilken dygderna listas är av mindre betydelse. Det som räknas är trofastheten i strävandet att överkomma det vanliga jagets begränsningar.

Vilka är dessa paramitaer? Av de sju som listas i *Tystnadens röst* är den första *dana*, "givande", omtanke om andra, oegennyttia i tanke, ord och handling. Den andra är *shila*, "etik", den upphöjda moral som förväntas av den uppriktige lärjungen. Den tredje *kshanti*, "tålmod", överseende, uthållighet, är insikten att andras svagheter inte är värre utan kanske rent av mindre allvarliga än ens egna.

Den fjärde paramitan, *viraga*, "fri från lidelser", oberörd av de effekter som livets upp- och nedgångar har på ens liv, är svår att odla och får inte, om man i sitt innersta jag har bodhisattva-idealet, innefatta likgiltighet för andras tunga lott. Snarare krävs ett klokt utövande av medkänslan. Det är intressant att notera att denna paramita inte tycks finnas med i de vanliga sanskrit- och pali-listorna. Att *Tystnadens röst* tar med *viraga* har betydelse i det att den fjärde dygdens position är central, medelpunkten i listans sjutal. Vi blir på det sättet påmind om initiationscykelns sju stadier, där de första tre är förberedande och huvudsakligen består i instruktion och inre disciplin⁵⁹. Under den fjärde initiationen måste lärjungen *bli* det han har lärt sig, dvs han måste identifiera sig med sina och naturens inre riken. Är han framgångsrik vid denna initiation, kan han försöka nå de tre högre graderna som leder till att gudomen i hans inre tar hans mänsklighet i besittning.

Att ta glädje och smärta, framgång och nederlag, på ett lidelsefritt sätt innebär att man har uppnått den vise mannens, *munins*, lugn. Det är att till fullo ha insett att även om allt som är fött bär fröet till sin egen förgängelse inom sig, så är det inneboende undret, den oförgängliga anden, odödlig, opåverkad av motsatsernas par. Uppnåendet av den vise mannens tillstånd kan synas oss som något ganska avlägset, men när vi ger odlandet av *viraga* en rättvis chans, innebär detta befrielse från de spänningar som vi i onödan lägger på oss själva och sorgligt nog också på andra.

Den femte paramitan är *virya*, "kraftfullhet", mod, beslutsamhet, viljan och energin att ståndaktigt hålla fast vid det som är sant och lika envist motsätta sig det som är falskt. Den som framhärdar i *virya* är outtröttlig i tanke och handling. Med den sjätte dygden *dhyana*, "meditation", djup kontemplation, att tömma sig på allt som är mindre än det högsta, kommer ett naturligt uppvaknande av vilande krafter som slutligen kulminerar i enhet med Varandets essens.

Den sjunde paramitan slutligen, *prajna*, "upplysning, vishet", gör människan till en gud, en bodhisattva, en *dhyaniernas* son. "Den dödlige har blivit en gud" säger den orfiske kandidaten om det heliga ögonblick i den sjunde initiationen då transcendens och immanens blir *ett*.

Att lära sig behärska paramitaerna, hur de än är ordnade, är naturligtvis en långvarig process. Men att flitigt söka utöva dem skapar omedelbara fördelar utan risk för kortslutning av psyket. Redan själva beslutet att börja har en omformande effekt på våra attityder och vår syn på världen, och också på vårt förhållande till andra. Kunde vi bedöma vårt vanliga jag i vårt visare jags perspektiv, skulle vi se att ett subtilt inre uppvaknande pågår, så subtilt att vi inte märker det, men med en tilltagande inverkan på vår nuvarande och framtida karma. Vi behöver inte vara "avancerade" i andlig bemärkelse innan vi medvetet kan göra de dagliga val som skiljer bodhisattvavägen från pratyekavägen. När vi troget försöker leva i enlighet med paramitaerna är vi inte bara närmare förverkligandet av det alltomfattande broderskap vi alla längtar efter, utan vi följer också De Medkännandes väg.

Jämte den dagliga odlingen av paramitaerna måste altruismens små groddar bevattnas av medkänslans regn. Därvid måste man övervinna det karmiska motstånd i sin natur som tenderar att skapa orörlighet. Tsong-kha-pa, den tibetanske vise, hävdade att det fromma utövandet av medkänsla är "den absolut främsta grunden för buddhaskap därför att det beskyddar alla de i den cykliska tillvarons fängelse inspärrade, sårbara levande varelserna".⁶⁰ Detta är *amrita-yana*, "den odödliga vägen", i dess klaraste tolkning. När så lärjungen slutligen föds in i "Tathagatas släktlinje", upplever han en gränslös glädje men samtidigt också en gränslös sorg på grund av trögheten hos en så stor del av mänskligheten.

Nuet tyngs av den karma vi alla sått i det förflutna, men vi skall inte bortse från den vilja att göra gott som vi livnärt under många liv. Om den senare tycks mogna alltför långsamt, bör vi tänka på att prins Siddharta inte blev Buddha över en natt. Det var för "fyra oändligheter sedan" som han lovade att bli en bodhisattva för den lidande mänsklighetens skull. Under många liv därefter vårdade han medkänslans planta innan den slog ut i blom vid hans senaste födelse i Kapilavastu i Indien.

Låt oss gå långt tillbaka i tiden, till det "ögonblick" i evigheten då Gautama kände det första uppvaknandet av sin kärlek till mänskligheten och såg vad som kunde och borde ske för såväl honom själv som alla levande varelser. Då vaknade bodhisattvafröet till liv, det grodde och sände ned en rottråd i hans uppvaknade medvetenhets jungfruliga jord. Han tog beslutet att bli vis och vara storsint i sitt hjärta. Med blicken riktad långt in i framtiden ville han bygga en dharmans flotte, så att han kunde forsla miljoner människor över illusionens och smärtans ocean till frihetens och ljusets strand.

Långt tillbaka i tiden var den historiske Buddha alltså en vanlig människa, strävsam, men liksom vi själva behäftad med karaktärssvagheter, med ännu inte undanröjda karmiska hinder från tidigare liv. Vi förstår att han då och då snavade och fick återta förlorad mark, och att hans följeslagare i olika liv blev delaktiga i de karmiska effekter som genererades av såväl hans felbedömningar som av hans segrar över sig själv. Det är inte lätt att vägra följa med den allmänna strömmen, men eftersom hans motiv var osjälviska utövade hans beslutsamhet ett stabiliserande inflytande - i liv efter liv var bodhisattvaidealet hans inspiration och vägledning. Säkerligen har hans seger och försakelse trefalt välsignat alla dem vars karma han påverkat under sin långa utvecklingsprocess från vanlig människa till buddha.

Varje livsgnista är en bodhisattva, en kristus, en gud *i vardande*. Hui-neng från Kina, den anspråkslöse tempeltjänaren, förstod detta, och då hans inre öga vaknade och han blev en Chan-buddhistisk mästare formulerade han sin insikt på följande sätt:

Ännu icke upplysta, är buddhaer inget annat än vanliga varelser. När de blir upplysta, förvandlas vanliga varelser omedelbart till buddhaer.⁶¹

Vi har den möjligheten. Vi kan, trots de själviska och bångstyriga karaktärsdrag som vanpryder vår natur, börja att så kärlekens och omtankens frön. Den fullständiga upplysningen kan vara långt, långt avlägsen, och även om också vi måste fatta det allt överskuggande beslutet i vårt ödes avgörande ögonblick, så har detta beslut varit i vardande hela tiden. I varje stund av vårt liv bygger vi i vår karaktär in antingen den självcentrering som slutligen leder till pratyekaskap eller den andliga generositet som kommer att förmå oss ta det första steget på bodhisattvavägen. Båda vägarna ligger på naturens ljusa sida, men det finns ändå en tydlig skillnad mellan dem. I buddistiska skrifter jämförs pratyekan med "månens ljus", medan Tathagatan liknas vid "höstsolens tusenstrålande skiva"⁶².

Varje levande varelse är frukten av det begynnelselösa och aldrig upphörande utflödet från ett gudomligt frö, ty inom frö-essensen finns löftet om det som skall bli, en oändlig potentialitet som vilar tills det mystiska ögonblick då livskraften bryter fram och ger blomning och frukt. Då ett frö väl är sått i lämplig miljö kommer naturens jord-, vatten-, luft- och eldelement att beskydda och uppmuntra dess tillväxt. På samma sätt är det med oss själva. Hjälpna av de osynliga motsvarigheterna till dessa element, lämnar de frötankar vi dygnet runt sår sina intryck på de subtila energier som flödar genom vår planet. Eftersom vi utgör *en* mänsklighet, hur åtskilda vi stundtals än känner oss, delar vi med alla andra det vi *är*, såväl våra bästa som sämsta sidor. Vilket ansvar, men också vilken fantastisk möjlighet, vi har. På samma sätt som vi är känsliga för de lägre skikten av tankeenergier då vi är nedstämda, så kan vi komma i resonans med de högre regionerna av jordens auriska atmosfär och kanske

uppfatta, om vi är tysta, de finstämda viskningar som inspirerar till underverk och ädla gärningar.

I sitt hängivna arbete med att lätta världens lidande, visar många idag en medkänsla som i tidigare liv kan ha blivit stimulerad av en bodhisattva i vardande. Kanske har också vi blivit stimulerade på samma sätt. Denna tanke gör oss ödmjuka och än mer beslutsamma att följa De upplyste, som är oändligt tålmodiga och uppmärksamma. Det är inte konstigt att en medkänslans buddha återvänder för att undervisa. Han är tvingad till det av alla deras karma som han förenat sitt öde med under tidigare cykler. I ännu högre grad är han tvingad till det av sin alltomfattande kärlek, en kärlek som stärker nya aspiranter och dem som i ett framtida liv kanske får uppleva de första tecknen på denna omtanke om andras välfärd.

Den buddhistiska trosbekännelsen uttrycker kortfattat kärnan i den buddhistiska filosofin och dess utövande:

Buddham saranam gacchami
Dharmam saranam gacchami
Sangham saranam gacchami.

Jag vänder mig till Buddha för skydd
Jag vänder mig till dharma för skydd
Jag vänder mig till gemenskapen (de trogna, anhängarna) för skydd.

Vi sätter vår tilltro till Buddha såsom förkroppsligandet av det "stora offret", mänsklighetens främste invigare och beskyddare, han som gör det möjligt för avatarer och bodhisattvaer att periodiskt upplysa människornas medvetenhetsområden.

Vi sätter vår tilltro till dharma, till de sanningar som ger oss kunskap om själen och universum och låter oss ana vårt kosmiska uppdrag.

Vi sätter vår tilltro till sangha, sökarnas brödraskap, en gemenskap som omfattar hela den mänskliga livsvågen.

När vi som sökare sätter vår tillit till och är lojala mot varandra, tar vi del i en gemenskap som magnetiskt kopplar oss samman med vår planets andliga hjärta, Adepternas Brödraskap. I samma utsträckning som vi är trogna dessa adepters syften är vi medlemmar i deras universella brödraskap, vars verksamhet går ut på att, så långt världskarman tillåter, lyfta bort den börda av sorger, elände och okunnighet som tynger mänskligheten. Om tillräckligt många män och kvinnor inte bara tror på utan också följer sina intuitiva ingivelser och medvetet gör sitt för medkänslans sak, kan vi med tillförsikt se fram mot den dag då vår civilisation tar språnget från jag-centrering till äkta broderskap i alla mänskliga verksamheter.

Att sporra varje sökarhjärta till att tända sin lampa med medkänslans eld är det högsta och vackraste av alla ideal, och det ger stimulans och djup åt strävandet om man håller fast vid det.

[Till kapitel 14](#)

[Till Titelsidan](#)

4. Reinkarnation

Du och jag befinner oss på en lång upptäcktsresa för att utforska världen. Vi påbörjade den för många tidsåldrar sedan, och det var den gudomliga gnistan inom oss som drev oss att söka kunskap om oss själva och naturen. För att växa, evolvera, iklädde vi oss kroppar av gradvis tilltagande materiell karaktär så att vi kunde göra de erfarenheter jordelivet har att ge. Men även om vi inte helt och fullt inser det, därför att vi ofta vantolkar oss själva och våra förhållanden, börjar vi nu vakna och skaka av oss vår materiella klädnad och vår blindhet. Bakom det yttre skenets slöja skymtar vi den gudomlighet som gav oss liv. Den gudomligheten är både vårt högre jag och "vår fader i himlen".

Reinkarnationsläran erbjuder ett välgrundat perspektiv på kedjan av våra liv. Vilken annan lära kan jämföras med den förädlade idén att människorna i samverkan med alla andra naturriken deltar i en evig kosmisk utvecklingsprocess - en process som medför upprepad födelse och död inom och för varje livsform? Processen omfattar både det oändligt stora och det oändligt lilla. Vad är vi? Varifrån kom vi, och varför kom vi? Och vad kan vi som enskilda individer och släkte vänta oss av framtiden? Vårt tänkande i dessa frågor är tämligen förvirrat, beroende på att vi avlägsnat oss från vårt ursprung, vår gudaessens. Vi behöver bli säkra på att vi har våra rötter längre bak i tiden än i det innevarande livet, och att en del av vår varelse fortlever efter döden. Vi behöver finna ett slags mening med lidandet och de förfärande orättvisor som - till synes utan orsak i detta livet - drabbar barn, djur och miljoner oskyldiga offer för brott och olyckor.

Den kunskap som är oss till hjälp i dessa sammanhang är idag mycket liten, inte för att den är svåråtkomlig - det finns en mängd läror och praktisk visdom i världens religioner, myter, traditioner och sagor - utan för att vi har glömt hur vi skall använda de nycklar som väntar på att bli använda med intelligens och oegennyttiga motiv.

Reinkarnationsläran är mycket gammal. Dess förkunnelse om män-niskosjälens cykliska återvändande till jorden för att inhämta lärdomar och vidga sin varseblivning var i Västerlandet under förkristen tid lika accepterad som den fortfarande är i stora delar av Österlandet. Den accepterades av flera tidiga kyrkofäder som var hemmastadda i platoniskt och pytagoreiskt tänkande, bl a av Origenes som skrev om själens förut tillvaro och dess återföroppsligande som en följd av tidigare gärningar. Han lärde också att alla själar - när kroppar och andra materiella ting är borta - slutligen skall förenas i en.

I århundraden har man trott att Origenes teser blev officiellt fördömda av det kyrkomöte som på kejsar Justinianus kallelse hölls i Konstantinopel år 553 e Kr. En noggrann undersökning av uppteckningarna visar emellertid att varken Origenes eller hans teser ventilerades vid något av kyrkomötets sammanträden. Det var på ett redan tidigare hållet särskilt möte som femton anatem riktades mot Origenes och hans läror. Det första av dessa lyder:

Om någon hävdar att fabeln om själarnas förut tillvaro, och det orimliga föroppsligande denna har till följd, är sann: må han vara bannlyst.¹⁴

Vi har idag svårt att förstå hur en så vida utbredd, logisk och andligt tillfredsställande lära som reinkarnationsläran kunde undandras allmänheten och hemlighållas av kyrkan i närmare 1.500 år. Vi kan knappast låta bli att undra över hur Västerlandets historia hade sett ut om reinkarnationsläran fått förbli ett livgivande element i den kristna förkunnelsen. Som väl är så kunde kyrkan - även om det var förbjudet att sprida läran om själens återfödelse från predikstolarna - inte få tyst på poeternas sånger, och när renässansen kom förenade sig filosoferna med poeterna och talade och skrev öppet om tecken på föregående jordeliv. Senare gav transcendentalister på båda sidor om Atlanten sitt stöd åt den omvälvande idén, så full av hopp och tröst.

Mot bakgrunden av de kosmiska cyklerna, stjärnornas födelse och död och den årliga förnyelsen av jorden med dess naturriken, ses reinkarnationen som det mänskliga sättet för gudomligheten att manifestera sig i de jordiska sfärerna - ordet blir kött som det heter i den kristna förkunnelsen. Logos föroppsligar sig gång på gång i otaliga varelser för att aktivera det frö-logos som bor i varje varelses innersta. Är det inte just vad den äventyrliga människotillvaron handlar om: att bli det vi innerst inne känner att vi är?

När åren rullar på får många av oss känslan av att vi ännu har mycket ogjort, så mycket som skulle kunna göras om bara tiden räckte till. Vår kropp blir gammal, men inte *vi*. Hur naturligt blir det då inte för det evolverande egot att efter en tids vila återvända till jorden för att skriva ytterligare några sidor i sin livsbok. Allting samverkar och kortare cykler ingår i längre för att ge varje varelse tillfälle att i lämpligt tidsskede och på lämplig plats nå största möjliga tillväxt. För det ändamålet tillhandahåller naturen ständigt nya livsformer så att hennes myriader barn - vart och ett en levande varelse, ett medvetandecentrum, en monad till sitt innersta väsen - kan sträva vidare mot sina utvecklingsmål.

Cellerna i vår kropp föds och dör många gånger under vår livstid. Ändå bibehåller vi vår fysiska integritet. Familjen och vännerna känner igen oss fastän hela vår uppsättning av molekyler, celler och atomer kontinuerligt förnyas. Det är ett mirakel: åren går, vårt hår blir vitt, men vi blir alltid igenkända som den vi är. Varför? Därför att det finns en form inom oss, en astral- eller modellkropp, efter vilken den fysiska kroppen bildas, och denna astrala modell är bara en reflex av en ännu "längre in" liggande modell. Man kan gå längre och längre inåt tills man kommer till livsfröet, logoset inom varje människa, det Logos-ljus som upplyser varje människa som kommer till världen.

Många buddhistiska texter talar om *svabhava*, "självblivande", som betyder att det som finns inneboende i en varelses osynliga väsens kärna kommer att veckla ut denna väsens kärna enligt dess eget specifika mönster. I *Första Moseboken* 1:11 kan vi läsa att Gud (elohim) befallde jorden att frambringa "fröbärande örter och olika arter av fruktträd med frö i sin frukt", och i sitt Första Korinthierbrev (15:38-41) säger Paulus att Gud (*theos*) ger varje frö dess egen gestalt: "Alla kroppar är inte likadana. Solen har sin glans, månen sin och stjärnorna sin. Ja, alla stjärnor har olika glans."

Svabhavas bärande idé ligger i linje med det vedantiska begreppet *sutratman* (*sutra* "tråd", *atman* "jag"). Detta "tråd-jag", denna utstrålande kärna, sammanbinder inte bara alla delar av vår mångfasetterade varelse, från det gudomliga till det fysiska, utan sammanbinder oss också med hela vårt förflutna. Hur många liv måste vi ha levt? Det vet vi inte, men om vi överhuvudtaget tror på andens odödlighet har vi en känsla av att ha ett otal upplevelser såväl bakom som framför oss. Varje människa har inom sig ett stort förråd av oförbrukad energi (till gott och ont) som i detta eller framtida liv kommer att söka vägar för sitt utlopp. All vår karma kan inte utlösas inom loppet av ett och samma korta jordeliv.

I varje ögonblick är vi totalresultatet av hela vårt förflutna tillvaro och samtidigt förespeglingen av den framtid som väntar. Det kontinuitetsperspektivet ger oss en försäkran om att allt vad vi har varit består som *resultat*, inristade i evighetens minnestavlor, i vår varelses frö-logos, i väntan på att under rätta karmiska omständigheter få komma till aktivt uttryck.

HPB talar om *sutratman*, "den strålande tråden", såsom varande oförgänglig under hela världscykeln för att sedan försvinna eller upplösas i nirvana, den stora viloperioden, efter vilken den i sin helhet kommer att framträda igen på "*den dag, då den stora lagen återkallar allting till verksamhet*".¹⁵

Detta ger oss ett fantastiskt perspektiv. Liksom Jesus sade till judarna i templet: ".jag är och jag var innan Abraham blev till" (Johannesevangeliet 8:58), så var mänskligheten som en livsvåg av monader - partiklar av gudomlighet, av liv, av medvetande - i nirvana i väntan på det cykliska ögonblick då världen skulle födas och blomstra på nytt. När världen manifesterar sig gör alla vi otaliga livsfrön det också, vart och ett med sin särskilda karaktärsprofil, och när världen vid slutet av en aktivitetsperiod går till vila igen gör vi det också, ty vi är delar av och ett med allt och alla - det finns ingen avskildhet. Ändå bibehåller varje gudagnista sitt jagskaps inneboende kännemärken när den vid slutet av en aktivitetsperiod dras in i icke-varandet. Dessa kännemärken är *dess* kännemärken, ingen annans. Syftet med dess aktiva liv är att utveckla sin individuella väsenskaraktär i fullaste bemärkelse.

Hur kan denna bild av världarnas, människornas och alla andra varelsers återförkroppsligande relateras till den vetenskapliga synen på ärftlighet? Uppenbarligen finns det fysiska ärftlighetsmekanismer, men kan vår fysiska kropp bildas utan något samband med den del av oss som överlever död efter död? I sina skrifter behandlar G de Purucker reinkarnationsläran mycket utförligt och framhåller att återfödelseprocessen börjar långt innan befruktningen äger rum. När en människosjäl känner maningen att återvända till jorden, attraheras det reinkarnerande elementet magnetiskt till de blivande föräldrarna och börjar forma ett *laya*-centrum*, ett

attraktionscentrum, för sina forna fysiska och andra livsatomer.

När sedan befruktningen ägt rum styr det reinkarnerande elementet uppbyggandet av sin kropp i moderlivet. Modern är beskyddaren och försörjaren - och det är fadern också ty båda deltar i omsorgen om det blivande barnet, som redan har tillvaro utanför sin fysiska kropps gränser. Eftersom den reinkarnerande individen gradvis bygger upp sin nya kropp genom att dra till sig sina forna livsatomer, kommer kroppen oundvikligen att bära individens egna kännemärken. Sedan föds barnet när tiden är inne.

Vårt DNA innehåller ett "register" över hela vår förflutna tillvaro. Det måste vara så. Det faktum att varje människa i fysiskt avseende har sin egen unika genetiska kod bekräftar den teosofiska läran att var och en av oss *är* sin egen karma, och att vår nuvarande karaktärsprofil och livssituation inte bara är resultatet av ett enda tidigare jordelivs karma utan av den karma vi alstrat under otaliga utvecklingsperioder. Vi är tidlösa evighetsgnistor med ett ödesmönster utan början och slut. I varje atom av vår varelse, från våra fysiska till våra gudomliga komponenter, är vi präglade av minnesavsättningarna från det vi varit och strävat efter att bli. Vårt individuella DNA är det fysiska "registret" över våra inre upplevelser och framsteg - och dessutom över vår framtid, eftersom vi är framtiden i frötillstånd.

En människas reinkarnation är i första hand en andlig tilldragelse, och *liv* är alltid någonting heligt. Det börjar inte med befruktningen. Dess framträdande på det fysiska planet börjar med befruktningen, men *liv* är en kontinuerlig process. Våra värderingar är förvillade, till stor del beroende på att vi vet så lite om vad vi verkligen är. Vi tror att vi som föräldrar äger våra barn och att det är modern som gestaltar barnet för att spermien och ägget möts i moderlivet och där påbörjar fosterutvecklingen. Men detta är inte sant. Och det väsen som ger liv åt fostret är inte en nyskapelse av Gud. Det representerar faktiskt återinträdet på jorden av ett ego, en själ, som bakom sig har en oändlig rad av liv. I det perspektivet blir abort en handling som i allra högsta grad måste ifrågasättas, såvida den inte är nödvändig för att rädda moderns liv. Vilken rätt har vi att avbryta en själs erfarenhetsresa när denna väl påbörjats? Vi kan inte stoppa den helt och hållet, men vi avbryter dess inkarnationsprocess - lyckligtvis bara för en tid, ty den återvändande själen kommer att söka en annan inträdesport till jordelivet, och söka gång på gång tills den finner en.

Naturligtvis finns det tillfällen, t ex vid våldtäkt och incest, där det är svårt att fatta beslut. Ändå är det ett faktum att en människa i vardande har samma rätt att leva på jorden som var och en av oss, hur smärtsamma omständigheterna än kan vara för de inblandade. Ingen av oss vet något om de karmiska länkar som drev den ifrågavarande själen att söka sig till just de föräldrarna och till förhållanden som, om de hanteras med intelligens och kärlek, blir till gagn för både barnet och föräldrarna.

Paradoxalt nog vet vi både för mycket och för lite om födelsens mysterium. Modern teknologi gör det möjligt för föräldrarna att se det växande fostret och då också om detta verkar normalt eller kanske kommer att bli ett fysiskt eller mentalt handikappat barn. I det senare fallet tänker man instinktivt: är det inte barmhärtigt att döda denna misslyckade varelse för att bespara både den och föräldrarna onödigt lidande? Att fatta beslut i en sådan situation är förskräckligt, och i det större perspektiv som reinkarnations- och karmalärorna ger kvarstår frågan: skall vi inte hellre ge vår tribut till livet än till döden? Vi måste skilja mellan människans odödliga element och hennes kropp. Fysiska handikapp är ofta underlag för själsutveckling. Vi vet ingenting om det inre syftet bakom ett reinkarnerande egos val av fysiskt eller mentalt handikapp. Är det inte tänkbart att egot avsiktligt kan ha "valt" den karma som en ofullkomlig kropp representerar?

Om vi tror att tillvaron är medkännande och rättvis trots de grymheter och skenbara orättvisor vi ser överallt i världen, förstår vi att inget barn föds in i en familj och i en omgivning där det inte hör hemma. Men visst kan det vara svårt att inte känna sig lurad när ens högre jag till ens hem har bjudit in ett barn som är fysiskt, psykiskt eller mentalt handikappat. Det finns miljoner sådana barn, och vi får inte tro att de är *andligt* handikappade. Om vi kunde se längre än vi gör, skulle vi förstå att barnet har valt oss till de föräldrar som skall älska och nära det under dess förestående prövningar. Må vår själ då vara så storsint att vi kan ge den villkorlösa kärlek och omsorg som krävs och betrakta den svåra karman som en gåva. Det märkliga är att många föräldrar, när den första upprördheten lagt sig, visar sig ha oanade resurser till att älska barnet och greppa situationen.

Lärorna om döden, återfödelsen och medvetandecentrumets kontinuitet har sin dragningskraft i att de direkt berör vår livsföring och våra relationer med omgivningen. Vi är mångfasetterade varelser med en karmisk historia som

sträcker sig obegripligt långt bakåt i tiden, och vi har en oändlig horisont av möjligheter framför oss. Vi kan med all rätt tro på oss själva och mänsklighetens framtid. Inom oss har vi, hur vår individuella och kollektiva karma än ser ut, själserfarenheter som byggts upp under enorma tidsrymder och som utgör ett löfte om underbara egenskaper och krafter att veckla ut i kommande cykler.

*Den mystiska punkt där en energi eller ett ting lämnar ett tillvaroplan för att framträda på ett annat, högre eller lägre, plan.

[Till kapitel 5](#)

[Till Titelsidan](#)

14. H P Blavatsky och Teosofiska Samfundet

Publicerandet 1888 av HPB:s *Den Hemliga Läran* utmanade teologernas och vetenskapsmännens allmänt vedertagna maximer och ändrade påtagligt det tjugonde århundradets tänkande. HPB hade en världssyn, i vilken galaxernas och atomernas livscyklar ingår i samma utvecklingsprocess som gång på gång återsänder människans själ till jorden.

Vem var HPB och vad är det teosofiska samfund hon hjälpte till att stifta? Helena Petrovna Blavatsky föddes i Ekaterinoslav (Dnepropetrovsk) i Ukraina den 12 augusti 1831 (den 31 juli enligt den gamla ryska kalendern). Hennes fader, artillerikaptenen Peter Alexeyevich von Hahn var ättling till grevarna Hahn von Rottenstern-Hahn, en gammal adelsfamilj från Mecklenburg i Tyskland och hennes moder, Helena Andreyevna, dotter till hovmannen A M de Fadeyev och furstinnan Helena Pavlovna Dolgorukova, var en begåvad författarinna som protesterade mot förtryck och då främst mot förtrycket av kvinnor. Modern led av svag hälsa under större delen av sitt liv och dog redan vid 29 års ålder. Helena, som då var 11 år, lämnade staden Odessa tillsammans med systemen Vera och den spåde brodern Leonid för att bo hos morföräldrarna de Fadeyevs, först i Saratov och senare i Tiflis (Tbilisi) i Kaukasus.

Fru de Fadeyev var en kvinna av sällsynt vishet och boklig lärdom. Hon var en framstående botaniker, respekterad i hela Europa, och orienterad både i historien och naturvetenskaperna, inklusive arkeologin. Hennes ovanliga själsföreträden och det omfattande biblioteket i morföräldrarnas hem närde och förstärkte Helenas beslutsamhet att till varje pris finna sanningen. Hon ingick 1849 ett skenäktenskap med den dubbelt så gamle Nikifor Blavatsky och lämnade hemmet efter tre månader för att få den frihet hon längtade efter. Så började de åren av till synes rastlösa vandringar och resor över hela världen under vilka hon mötte såväl visa som mindre visa personer på varje kontinent. Ivrigt sökte hon efter den Ariadnetråd som skulle leda henne till de lärare och livserfarenheter, vilka skulle skärpa hennes intuition och vidga hennes medkänsla.⁶³

Under den perioden tränades och förbereddes HPB till att leda en andlig rörelse som skulle skaka ortodoxins träd ända ned i rötterna, och fästa allmänhetens uppmärksamhet på de frukter från *livets träd* som kan vinnas av alla uppriktiga sökare som är beredda att underkasta sig den erforderliga disciplinen.

HPB var i Paris 1873 då hennes lärare beordrade henne att åka till Amerika för att påbörja arbetet. Hon reste omedelbart och anlände till New York den 7 juli. I oktober året därpå mötte hon Henry Steel Olcott, som av tidningen *Daily Graphic* hade sänts till familjen Eddys gård i Vermont för att undersöka de fenomen som enligt uppgift pågick där. De båda kom att arbeta nära tillsammans med Teosofiska Samfundets stiftande och utveckling.

Exakt två år efter sin ankomst till Amerika fick HPB vidare order. Hon skriver i den första av sina "urklippböcker":

*Order mottagna direkt från Indien om att stifta ett filosofiskt-religiöst samfund och att välja ett namn på det - samt välja Olcott. Juli 1875.*⁶⁴

Så kom det sig att hon den 7 september 1875 i sitt hem i New York var värd för en liten grupp spiritister, kabbalister, läkare och jurister - alla fascinerade av naturens ockulta eller dolda sida - som var där för att lyssna på ett föredrag av Georg Henry Felt om "Egyptiernas förlorade proportionsformel". Under aftonens lopp föreslogs det att man skulle bilda ett sällskap för detta slags studier. De cirka sexton intresserade möttes de följande kvällarna för att formalisera sin avsikt. Den 30 oktober förelåg en inledning och stadgar i tryck, av vilka det bl a framgick att sällskapets ändamål var "att samla och sprida kunskap om de lagar som styr universum". Vid en sammankomst den 17 november 1875 i Mott Memorial Hall i New York stiftades Teosofiska Samfundet och dess president, Henry S Olcott, höll ett anförande. Benämningen "teosofi" hade valts eftersom den bäst beskriver det filosofiska-religiösa system som menar att det gudomliga framträder i en serie emanationer ur sig själv, och som också erkänner att den mänskliga själen har förmågan att uppnå mystik och andlig upplysning. Broderskapsidealet var inte uttryckligen angivet, men det var beaktat i inledningen som sade att medlemskapet

var öppet för alla oavsett ras, kön eller trosbekännelse.

År 1875 var Teosofiska Samfundet helt okänt. Ingen, utom möjligen de som stod bakom det, förutsåg de långtgående effekterna av att en liten grupp bildats för att seriöst undersöka de inre lagar som styr och upprätthåller det yttre fysiska universum. Även om det mottagande HPB:s undervisning fick var anmärkningsvärt för den tiden, mötte hon motstånd från vetenskapsmän och teologer, för att inte tala om den vanliga pressen. För många var hon en bildstormare av ett för dem ofattbart format - här framträdde en orädd och beslutsam kvinna som inte bara i det omfångsrika verket *Isis Unveiled* (1877), utan också i en mängd tidnings- och tidskriftsartiklar, ifrågasatte varje "helig ko". De kunde inte förstå att hon inte var ute efter att kullkasta religiösa budskap och vetenskapliga fakta. Tvärtom var hennes avsikt enkel och direkt: att bekämpa all bokstavstro och allt hyckleri, och samtidigt öppna upp slutna själar för det självständiga tänkandets uppfriskande vindar och en filosofi av kosmiska dimensioner.

För att bättre kunna värdera det Helena Blavatsky var, måste vi se henne som en budbärare, ett språkrör för dem som var visare än hon själv. Vi måste se henne som språkrör för ett brödraskap, vilket beskyddar och vägleder mänskligheten och förvaltar kunskaper om människans andliga ursprung och bestämelse - kunskaper som ges ut när ropan från mäns och kvinnors hjärtan är kraftfulla nog för att dra fram avslöjanden av naturens hemligheter. Före 1875 var den västliga världen knappast medveten om att det fanns exceptionellt högt utvecklade människor, trots att legender och skrifter från Indien, Kina och Främre Orienten vittnade om en sammanslutning av vise, som tid efter annan sände ut någon ur sin krets för att leva och verka bland det ena eller andra folket. Att då bli mottagen av en visdomslärare ansågs vara den högsta andliga belöningen och många kandidater till chelaskap strävade i årtal med reningar och självförsaker, och utan tecken på erkännande, för att bli antagna som lärjungar. Allt detta var typiskt österländskt.

Men med HPB:s ankomst till Amerika förändrades allt. Cykeln var uppenbarligen mogen för mahatmaerna (omväxlande kallade adept, mästare eller bröder) att ge allmänheten bättre kännedom om sig själva och sitt arbete för mänsklighetens andliga utveckling. Teosofiska Samfundet tillkom på initiativ av två mästare, vilkas överordnade i nästan hundra år hade sökt världen över efter någon som kunde tränas i att ta emot och förmedla lärorna, och dessutom kunde och ville ta på sig den karma som alstrades när det andliga ljuset spreds i en värld, pösande av stolthet över sina materiella framgångar⁶⁵. Dessa två mästare, senare kända som M och KH, sökte upp sin överordnade och sade: Låt oss försöka skapa ett aktivt centrum och inspirera några personer som vill arbeta för mänsklighetens upplysning. Den överordnade var tveksam, men gav ändå sitt samtycke. De sökte inte efter perfekta personer. Om de hade väntat tills HPB, Olcott, Judge och de andra som ville medverka var perfekta, hade Teosofiska Samfundet förmodligen inte kommit till. Det förunderliga är att dessa tidiga teosofier hade modet att stödja den nästan orealistiska idén om att skapa en kärna av män och kvinnor, som med sina högsta energier skulle befrämja det alltomfattande broderskapets ideal.

Nästan omedelbart efter tillkännagivandet av deras existens blev mästarna under olika initialer och namn ett samtalsämne bland teosofier och andra. Människor med liten eller ingen kunskap om vad lärjungskapet innebär ville få personlig kontakt med bröderna, och i många fall var detta ett naturligt och spontant utflöde av kärlek och erkänsla till de upphöjda varelser som förkroppsligade allt de själva strävade efter. En del personer ville bara utmärka sig. Andra reagerade med förakt och löje. Vad lite de förstod av den djupa medkänsla som styrde mänsklighetens vänner! HPB kom att ångra att hon överhuvudtaget hade låtit "fenomenen och mästarna" bli allmänt kända (*Blavatsky Letters*, s 97). Efter några år drog sig mästarna tillbaka från yttre kontakter med samfundet men behöll den inre länken till HPB, och till rörelsens hjärta så att de kunde förbli den vägledande inspirationen för följande generationer av sökare.

I våra dagar står mahatmaerna och deras direkta eller indirekta inflytande på individer, grupper och på mänskligheten i stort åter i blickpunkten. Många teosofier föredrar att tala så lite som möjligt om mästarna och Shambala för att inte ytterligare profanera det som för dem är heligt. Men givetvis erkänner de HPB och hennes lärare som källan till teosofin och dess ideal.

Mästarna står bakom varje sant osjälvisk ansträngning att befria mänskligheten från smärta och okunnighet, och den teosofiska rörelsen är inte Brödraskapets enda resurs av "byggstenar". "Teosofins sol måste lysa för alla, inte bara för en del" skrev M till A P Sinnet i början av 1882. "Denna rörelse är betydligt mer än du hittills kunnat ana och TS:s arbete är kopplat till det liknande arbete som pågår i det fördolda över hela världen. Du känner till KH

och mig - men känner du till *hela* Brödrskapet och dess förgreningar? M säger att Sinnet "borde ha lärt sig vårt arbetssätt vid det här laget. Vi ger *råd*, men aldrig *order*. Men vi *påverkar* enskilda individer".⁶⁶ Man bör inte ens i tankarna sätta upp begränsningar kring mästarna, och inte vare sig medvetet eller omedvetet försöka precisera vad de gör eller inte gör, och hur och vem de kommer att inspirera eller påverka. Man måste också vara försiktig med att döma och automatiskt kalla den för bedragare som påstår sig vara "mahatmaernas språkrör" eller mottaga "budskap" från Morya, Koothoomi eller Djual Khool.

Det är inte så konstigt att antalet föregivna guruer, avatarer, uppstigna mästare, reinkarnationer av HPB, swamier och budbärare växer. Folk tar till sig mästarnas läror och skapar utifrån dem psykiskt inspirerade fantasibygggen, förvrängningar av teosofin. Mot bakgrunden av att originalbrev från mästarna till A P Sinnett och andra har publicerats och finns tillgängliga i bibliotek och boklådor, är det nästan otroligt att så mycken uppmärksamhet ägnas åt falska mahatmaer och budbärare som lever på tidens oro och sårbarheten hos de oskyldiga, vars själva uppriktighet gör dem till lätta byten. Det hela vore komiskt om det inte hade varit så tragiskt, med levnadsöden som sargats av bedrägerierna.

Samtidigt utgör varken mästarna och deras brev eller *Den Hemliga Läran* eller något annat som HPB skrev grundvalen för en troslära eller en "bibel". Teosofiska Samfundet håller sig inte med några trosartiklar eller dogmer. Frihet för människan att granska, sträva och utveckla sig är dess motto. Om och om igen förklarade HPB att det hon förmedlade bara var en del av den tidlösa visdomsreligionen. Hon vidarebefordrade vad hon själv hade fått. Med sin stora begåvning vidarebefordrade hon det så gott hon förmådde, men hon krävde aldrig att varje ord skulle betraktas som heligt. Hon gav oss dessa sanningar och sade som Montaigne "Mina herrar, jag har här endast bundit en bukett av här och var plockade blommor, och jag har därvid ur egen fatatur icke tillagt något mer än det bindgarn, som sammanhåller dem".⁶⁷ Man kan klippa sönder bindgarnet, men buketten av fakta kan man inte förstöra.

HPB fick givetvis utstå förtal och kritik. Så t ex publicerade Society for Psychical Research (SPR) 1885 en rapport, författad av Richard Hodgson, i vilken det påstods att HPB själv hade skrivit breven från mästarna.⁶⁸ SPR drog slutsatsen att HPB var "en av historiens skarpsinnigaste, intressantaste och mest fulländade bedragare"⁶⁹. Gång på gång under årens lopp begärde HPB:s vänner och anhängare förgäves att SPR skulle dra tillbaka rapporten, men 1986 publicerade Vernon Harrison - Ph D, handstilsexpert och mångårig medlem i SPR - "driven av en stark känsla för rättvisa", en kritisk granskning av Hodgsonrapporten kallad "J' Accuse : An Examination of the Hodgson Report of 1885". Denna publikation följdes 1997 av "J' Accuse d' autant plus [Jag anklagar i ännu högre grad]: A Further Study of the Hodgson Report". Under femton år hade dr Harrison utfört en uttömmande studie av mahatmabrevens handstilar och funnit att Hodgsonrapporten var allvarligt bristfällig och opålitlig och att det "inte fanns något bevis på ett gemensamt ursprung för KH-, M- och HPB-texterna"⁷⁰. Trots Hodgsons och andras attacker på hennes anseende fortsatte HPB att skriva på det som skulle bli *Den Hemliga Läran*.

År 1886 publicerade HPB ett kraftfullt uttalande, i vilket hon klart och tydligt beskriver Teosofiska Samfundets ursprungliga och ännu gällande program. Hon skriver att grundarna "på kraftfullaste sätt måste motsätta sig allt som närmade sig *dogmatisk tro och fanatism* - tron på mästarnas *ofelbarhet* och till och med dessa osynliga lärares själva existens måste bemästras från början."⁷¹ Hon och Olcott fick inga besked om vad de skulle göra, men de fick tydligt veta vad de *inte* skulle göra. Framför allt skulle de inte tillåta att Teosofiska Samfundet blev en sekt, dogmatisk i tanke och handling. Teosofins styrka ligger i att den inte har någon lära som man måste tro på innan man kan bli medlem eller aktiv medarbetare i samfundet. Det enda som krävs är att man accepterar det alltomfattande broderskapets idé som värdefull och kraftgivande i sitt tänkande och handlande. Man kan förbli buddhist, kristen, ateist eller vad som helst. "Det fria och obehindrade sökandet måste uppmuntras."⁷²

Detta ursprungliga program är inbyggt i Teosofiska Samfundets syften som, hur de än formuleras, i princip lyder: Att sprida kunskap om de lagar som innebor i världsalltet. Att sprida kunskapen om att alla varelser i sitt innersta är en etthet och visa att denna etthet är fundamental i naturen. Att aktivera broderskapskänslan hos människorna. Att uppmuntra studiet av gamla och nya religioner, vetenskaper och filosofier och att utforska de krafter som finns inom människan.

Ett studium av de religiösa och filosofiska skrifterna utlöser en mängd idéer eftersom vi, då vi tar del av

världscivilisationernas heliga texter i det vidgade perspektiv som teosofin ger, ser samma visdom uttryckt på många olika sätt. Förtrogenhet med tidigare folks traditioner och texter hjälper oss också att bibehålla sinnet för proportioner. Vi förstår att denna kunskapsmassa är mänsklighetens gemensamma arvedel, men att den då och då tar sig ett "speciellt" uttryck för att möta en viss tidsepoks särskilda behov. Detta förklarar varför en nation eller en ras kan tro sig vara "det utvalda folket" - det är för att det folket en gång i tiden av den tidsepokens budbärare faktiskt *utvaldes* till att mottaga nytt ljus och nya instruktioner för ett andligt liv.

Observera formuleringen av det sista syftet. Den säger "att utforska de krafter som finns inom människan", inte att *utveckla* psykiska krafter. Vi uppmuntras att lära känna oss själva som sammansatta varelser och därvid studera och undersöka med utnyttjande av alla våra förmögenheter. Likväl finns det i formuleringen en tyst varning för att utveckla krafter på onaturliga vägar, krafter som kan leda till en överbetoning av de psykiska och astrala sidorna i vår konstitution på bekostnad av de intuitiva och andliga förmögenheterna. HPB ångrade bittert att hon gett en del betrodda personer prov på fenomenella krafter för att visa dem att det finns en värld av subtila krafter bortom den fysiska. Många människor i våra dagar vill besitta sådana krafter, men hur många av dem skulle sanningsenligt kunna säga att de vill ha krafterna av helt osjälviska anledningar? Vilket värde har dessa krafter när allt kommer omkring? Man gör klokt i att undersöka sina motiv för att vara säker på att de verkligen är osjälviska. Alla har vi för mycket av själviskhet i våra *andliga* begär, liksom i vår materiella natur, och själviskheten i de högre principerna är mycket ihärdigare än i den lägre naturen, där den är förhållandevis lätt att övervinna.

Teosofins ändamål är således omfattande, och ingen var mer medveten än HPB själv om storleken av den uppgift som låg framför henne. Hon levde och verkade i deras anda som oupphörligt arbetar för att göra mänskligheten medveten om sin inneboende storhet. "Genom deras frukter skall ni känna dem." Med varje årtionde blir hon alltmer erkänd som en öppnare av själens portar. Då hon på nytt förkunnade de urgamla visdomslärorna uppenbarade hon den inspirerade källan till mänsklighetens många traditioner och skrifter, liksom förloppet vid skapandet och utvecklingen av världarna och människan. För många var hennes främsta gåva att hon åter utpekade och beskrev "vägen", den heliga väg som leder till det inre mästareshkapet - det mästareshkap som man inte erövrar för sin egen skull utan för att höja alla varelser överallt. Hon uppmanar fortfarande alla medkännande män och kvinnor att aktivt arbeta för förverkligandet av det alltomfattande broderskapet så att alla folk, nationer och raser slutligen kan bli fria att söka sina enskilda öden i harmoni och i fred med varandra.

[Till kapitel 15](#)

[Till Titelsidan](#)

5. Döden: en port till ljuset

Det vi föreställer oss - antingen att vi har ett enda kort jordeliv eller en ändlös framtid med kontinuerlig utveckling av våra dolda krafter och talanger - påverkar kraftigt vår syn på tillvaron. Vi känner intuitivt att det finns ett harmoniskt och rättvist syfte bakom allt som sker, så vill vi ha bekräftelse på detta.

Var och en av oss har någon död familjemedlem eller vän och vi vet vad en långvarig sjukdom kan innebära och vilken smärta själsliga problem kan förorsaka. Då är det till stor hjälp att ha en filosofi som omfattar reinkarnationsläran, eftersom den framhåller det individuella moraliska ansvaret och ger löfte om en evig tillväxt i kärlek och visdom. När döden sedan kommer, plötsligt eller efter lång väntan, är man inte helt oförberedd och behöver inte känna sig sviken eller träffad av ett grymt öde. Man kommer inte undan förlusten och ensamheten, men har ett inre lugn och en övertygelse om att "allt är väl".

Döden är inte det tragiska slutet på ett liv. Den är en port till ljuset - både för dem som går till "andra sidan" och för dem som fortsätter sin jordevandring. Vi vet så lite om de mystiska regioner som vårt medvetande färdas genom under sömnen och efter den fysiska kroppens död. Ändå följer vi färdvägarna som om vi magnetiskt drogs in på dem, ungefär som jordens magnetiska flöden styr flyttfåglarnas färder. Likaså finner vi efter våra flerhundraåriga eller flertusenåriga vistelser i naturens inre regioner gång på gång vägen tillbaka till jorden.

Vi accepterar tacksamt sömnens vila, men tycker att döden är någonting annat. Vi kan tycka att döden är naturens sätt att återställa sina livskrafter, att själens befrielse från en sjuk eller gammal kropp är en välsignelse eller att den inre tillväxten inte kan försiggå utan det periodiska bytet av gestalt. Ändå är dödens ankomst alltid en chock: vi känner oss utsatta för en makt som är större än vi kan fatta. Vi inser att döden är oåterkallelig. Det som borde blivit sagt kan inte längre sägas. Men barmhärtigt nog hålls vi uppe av en frid, ett inflöde av styrka och en tyst försäkran om att de band som binder oss vid dem vi älskar är lika odödliga som tillvarons innersta verklighet.

Vi är benägna att tro att vårt innevarande jordeliv har ett slags avgörande betydelse, när det i själva verket bara utgör en del av vårt långtidsöde. Likt det indiska ashvattha-trädet, som sägs växa med sina rötter i himlen under det att det sträcker sina grenar och blad nedåt, har vi människor våra rötter i vår gudomliga monad, vars ljus speglas i vår andliga intelligens, i våra mentala och emotionella komponenter och i vår fysiska kropp.

För att få en tydlig bild av det som händer oss efter döden, måste vi förstå en del om de olika element som utgör vår varelse och vi måste förstå en del om de uppgifter dessa element har under jordelivet och efter döden. Paulus indelning av människan i ande, själ och kropp är grundläggande och nyttig i förbindelse med andra tankesystem, där människan uppges bestå av fyra, fem, sju eller tio väsenssidor eller principer. Dessa principer är inte skilda från varandra. I det system som räknar med sju principer t ex, är varje sådan själv sjufaldig och innehåller en aspekt av var och en av de andra. Vi kan också använda en femfaldig indelning av människan i monader av sjunkande kvalitet, monader försedda med höljen eller vehikler genom vilka de uttrycker sig. Och vi kan i likhet med kabbalan tänka oss en fyrfaldig indelning med tre "utandningar" av tilltagande materiell karaktär som alla manifesterar sig genom ett "skal", den fysiska kroppen.

I teosofiska skrifter används vanligen den sjufaldiga indelningen, och principerna (med sina sanskritbenämningar) är då följande:

Gudomlighet - *atman*, "jag", vår odödliga monad.

Ande - *buddhi*, "uppväckt intelligens", atmans slöja: den varseblivningsförmåga som i sin helhet uppnåtts av en buddha.

Sinne - *manas*, tvåsidig i sin aktivitet: högre manas utgör i förening med de båda högre principerna vår andliga individualitet (*atma-buddhi-manas*), medan den mot kama, "begärprincipen", attraherade lägre manas manifesterar sig som vår vanliga personlighet (*manas-kama*).

Begär - *kama*, "begär, böjelse". Influerad av det högre sinnet (*buddhi-manas*) manifesterar sig denna princip som

strävan. Använd av personligheten (manas-kama) utan något inflytande "uppifrån", kan den manifesteras sig som aggressiv själviskhet och okontrollerad drift av ofta destruktiv natur.

Livskraft - *prana*, "de vitala vindarna" (vilka antal uppges till fem, sju eller fler), cirkulerar genom hela vår organism och upprätthåller vårt fysiska liv.

Astral- eller modellkropp - *linga-sharira*, den modell eller astrala matris efter vilken den fysiska kroppen uppbyggs.

Fysisk kropp - *sthula-sharira*, det fysiska vehikel eller instrument som ger hela vår sjufaldiga varelse möjlighet att manifesteras sig.

För att förstå de olika principernas samband med våra efterdödenupplevelser, måste vi först inse att döden inte kommer enbart därför att vår kropp är trött eller utsliten. Döden kommer främst därför att den högre delen av vår varelse drar själen till sig med så stor kraft att kroppen inte kan motstå den. I ett djupare själsligt syfte dras livet så att säga inåt. Födelse och död är *livets* portar - episoder i det reinkarnerande elementets mognadsprocess. Därför är både födelseprocessen och dödsprocessen igångsatta av vår gudomliga källa.

De många berättelserna av personer som nästan drunknat, som varit allvarligt sjuka eller som förklarats "döda" och sedan återupplivats, visar hur mångfasetterad människan är och att det är möjligt för kroppen att vara helt passiv medan själen/sinnet/medvetandet tillfälligt dras tillbaka. Många människor har i sådana situationer haft känslan av att ändå vara levande och svävande ovanför kroppen kunnat se denna ligga nedanför sig. En del av dem har kommit ihåg allt vad läkarna och vårdpersonalen sade och gjorde under den skenbara dödsperioden, och de flesta näraddödenupplevare har sett ett panorama över sitt livs händelser snabbt dra förbi sin blick. Ett sådant panorama är en åskådlig bekräftelse på den teosofiska läran om "den panoramiska vision" som sinnet-själen får före anträddandet av sin efterdödenfärd. Av dem som varit nära döden är det inte alla som minns att de upplevt något speciellt, men de som kommer ihåg en del av vad de "sett" återvänder vanligen till livet med föresatsen att i fortsättningen visa sig värdiga denna andra chans.

Under sömnen förblir livets gyllene tråd intakt mellan alla delar av vår varelse, medan den brister vid döden. I en näraddödensituation, även om denna varar tämligen länge, har tråden *inte* brutit. Det innebär att den döende kan återbesjå sin kropp, vilket också vanligen sker, och det mirakulösa inträffar då att en människa som trots vara död återvänder till livet. Hade tråden brutit, hade dödsprocessen inte kunnat hejdas.

I teosofiska skrifter talas det om två, ibland tre, panoramiska visioner av olika intensitet: en första som upplevs av den döende i livets sista ögonblick och en stund efter den fysiska döden, en andra som är mindre intensiv och infinner sig strax innan den döde glider in i det himmelska drömtillstånd som kallas *devachan*, och en tredje som infaller när *devachan* lämnas för återfärden till jorden.¹⁶ På så sätt får människan klart och tydligt se rättvisan i allt som hände henne under det just avslutade jordelivet, hon kan fridfullt glida in i sitt drömtillstånd och hon får före återfärden till jorden, innan hon dricker av "glömskans vatten", en snabb och översiktlig inblick i vad som väntar henne under det nya jordelivet.

När döden kommer och själen befrias från sitt kroppsliga fängelse, dras strålen från den gudomliga monaden tillbaka till föräldrastjärnan och vår andliga monad påbörjar en interplanetarisk färd. Kroppens atomer skingras och går till sina respektive områden i naturen, där de följer sina egna utvecklingslinjer. Så ser vår "första" död ut. Efter en kort period av omedvetenhet i vad som kallas begärsvärlden (*kama-loka*), inträder själen i ett kortvarigt reningstillstånd, under vilket den omaskerad står inför sitt eget högre jag och ser rättvisan i allt den upplevt. En separationsprocess av kortare eller längre varaktighet, beroende på den karma som alstrats under jordelivet, leder till en "andra" död då allt tungt och materiellt i väsenskaraktären avskiljs så att det reinkarnerande egots finare väsensessenser kan absorberas av den andliga monaden. För de flesta av oss - vanliga människor som vare sig är särskilt onda eller särskilt goda - sker färden genom *kama-loka* med relativ lätthet.

Efter den andra panoramiska visionen vid den "andra" döden, inträder det reinkarnerande egot i sitt *devachan* - grekernas eleusinska fält - ett drömliknande tillstånd i vilket det upprepade gånger får uppleva förverkligandet av sina ädlaste tankar och strävanden. Upprepandet av dessa idealiserade drömmar har den goda bieffekten att de lämnar intryck av högre liv på själen, intryck som följer med in i nästa liv. Under tiden färdas den andliga

monaden, medförande den drömmande egosjälens, i de planetariska sfärerna. De gamla romarna använde sig av gravskrifter för att bevara den forntida visdomen: *dormit in astris*, "han sover bland stjärnorna", *gaudeat in astris*, "han gläds bland stjärnorna" och *spiritus astra petit*, "anden flyger till stjärnorna".

När de energier som möjliggjorde devachantillståndet är förbrukade, vidtar den tredje panoramiska visionen, en hastig odetaljerad framåtblick, en glimt av det som väntar, så att själen kan känna rättvisan och medkänslan i de karmiska omständigheter som den kommer att möta. När själen beger sig ned mot jorden, attraherar den från naturens stora förråd de livsatomer som den under tidigare liv byggde in i sin organism. Med dem återuppbygger den de själar och kroppar som den skall använda sig av i det förestående livet. Dessa livsatomer dras till oss för att de tillhör oss. I tidigare liv satte vi vår stämpel på alla de livsenheter som då utgjorde komponenter i vår varelse.

Dessa tankar kan förefalla abstrakta när vi drabbats av en svår sjukdom för vilken det inte finns något känt botemedel. Vi tvingas möta sjukdomen med den fattning och allt det mod vi förmår uppbringa. Om vi då kan betrakta vår situation i långtidsperspektivet och är övertygade om att varje liv har ett gudomligt syfte, är detta till stor hjälp. Så är det också när vi måste se hur någon annan plågas utan att vi kan vara till hjälp - för att inte tala om när unga människor drabbas och ser sitt liv falla i spillror. Den människa som står inför sin egen för tidiga död har att genomgå en smärtsam uppgörelseprocess, och det har också de som älskar honom eller henne.

Många av oss måste möta omständigheter som dessa, och kunskap om reinkarnationsläran ger då värdighet åt både livet och döendet. Vi förstår att det liv vi lever i tjugo-, fyrtio- eller sextioårsåldern påverkar vårt sätt att dö, och att det också påverkar vår efterdöentillvaro och framtida inkarnationer. Om vi kan dela det synsättet med dem vi håller av, blir de bättre rustade att hantera sin karma och resonera som Marcus Aurelius: "Nu är dina återstående år få. Lev dem som om du levde på en bergstopp."¹⁷ Det finns en värdighet hos människosjälens som vid stora prövningar kommer till sin rätt. Även när vi har det mycket svårt, hjälper det att veta att det innevarande livet är en naturlig del av den ödesväv som var och en av oss har vävt på sedan tidernas begynnelse. Att då tala lugnt och öppet med omgivningen eller att i stillhet tala med döende närstående, ger lättnad och lindring åt både dem och en själv.

[Till kapitel 6](#)

[Till Titelsidan](#)

15. Vem skall rädda oss?

Det tjugonde århundradet har bevittnat ett obeskrivligt tyranni av både kroppsligt och själsligt slag. Det är som om ett Harmageddon spelats upp inför våra ögon, en strid mellan hjärtats längtan efter människokärlek och den personliga naturens själviska krav, en strid mellan de uppbyggande krafterna och de nedbrytande, mellan det andliga och det psykiskt/materiella. Som varelser stadda i utveckling måste vi gå framåt eller bakåt, att stå still är inte möjligt. Eftersom vi i varje ögonblick är antingen uppbyggare eller nedbrytare, är det nödvändigt att vi periodiskt blir kraftigt omskakade så att vi får en djupare medvetenhet om vår gudomliga bestämelse.

Idéer har en mycket starkare verkan än spjut och bomber när det gäller att väcka oss ur vår försoffning, och vad kunde ha varit mer omvälvande än återupplivandet av de bortglömda idéerna om ett alltomfattande broderskap, allt livs *etthet* och det gudomliga som den drivande kraften bakom evolutionen? Det är dessa idéer som på 1800-talet tillfördes mänsklighetens tankesfär och som med blandat resultat sakta men säkert spirade under 1900-talet. Å ena sidan uppväckte de raseri från det bestående samhället, å andra sidan fann de gensvar i förhoppningarna hos uppriktiga män och kvinnor i alla åldrar och samhällsskikt.

Nutidens hemska osäkerhet är en välsignelse i det att den får oss att skärskåda våra tankar och avsikter, att ta ställning till de avgörande frågorna om liv och död och hur vi bäst skall förbereda våra barn för den värld de skall arva. Vetenskapen har bekräftat vårt ömsesidiga beroende av varandra som medlemmar av människosläktet, liksom - och det är viktigare - människosläktets beroende av andra varelsesläkten i ett ekosystem där alla är delaktiga i ett och samma flöde av liv. Men trots all vår kunskap har vi inte funnit det vi mest behöver: hur vi skall kunna leva i harmoni med oss själva och med varandra. Därför är många missmodiga, ängsliga för sig själva och sin framtid, och frågar sig vart civilisationen är på väg.

Vi bör inte förvånas över att en del fundamentalister uppmanar oss att "tro och bli frälsta" innan det är försent. Fundamentalisterna menar att de "farliga tider" som både Paulus och Petrus skrev om snart skall komma, de tider då jorden översvämmas av de ohederliga och de giriga, av de svekfulla och de som är främmande för allt gott, "då himlarna försvinner med dån, himlakropparna upplösas i eld och jorden och allt som människan gjort där förgås".⁷³ Vi gör nog bäst i att inte helt avvisa uppmaningar av detta slag, ty inget varelsesläkte kan undkomma handlingens följder, särskilt inte vi människor som borde veta bättre än att godtyckligt förgripa oss på naturens lagar. Eftersom varje levande varelse i världsalltet är underkastad födelse, död och återfödelse, skall också vår nuvarande civilisation och vår planet med dess naturriken försvinna när de fullbordat sina respektive livscyklar.

Att jorden ödeläggs och gudarna drar sig tillbaka när mänskligheten blir alltmer fjättrad i materien är ett återkommande tema i gamla kulturers traditioner. Till det yttre skiljer sig berättelserna åt: ibland kan de syfta på en tidsålder och ett folk som för länge sedan försvunnit, ibland är det förutsägelser om något som ännu inte har skett. Berättelserna om den våldsamma förstörelsen av allting kan vid första ögonkastet te sig hemska, vare sig vi studerar Nostradamus (1503-1566) svårtydda uppenbarelsebok eller andra undergångsskrifter. Men när vi läser vidare i världens heliga skrifter upptäcker vi att det gamla tidevarvets död följs av ett nytt tidevarvs början: jorden stiger fram ny och felfri och en ny mänsklighet spirar. Detta förutspås poetiskt i den isländska *Eddan* av sibyllan som förutsäger *ragnarök* ("gudarnas dom eller återkomst"), då "solen förbleknar, jorden sjunker och stjärnor faller", samtidigt som elden flammar för att fullborda förödelsen.⁷⁴ Slutligen uppstiger en ny jord ur vattnen, örnen flyger, och återigen lyser gudarna frid över jorden och stadfäster vad som skall hållas heligt.

Ett liknande mönster av nedgång, död och förnyelse kan man finna i samtalet mellan Asklepios och hans vänner, tillskrivet Hermes Trismegistos, den "trefalt störste". När mänskligheten slutligen har begått "alla de handlingar som är fientliga mot naturens själ" kommer jorden "inte längre att förbli orubbad...och himlen inte längre att upprätthålla stjärnorna i deras banor... alla röster från gudarna kommer ofrånkomligen att tystas. ...Men när allt detta har inträffat, Asklepios, då skall Herren och Fadern, Gud, den förste före allt... hejda oordningen medelst sin viljas kraft". Alla som förrirat sig skall han återkalla, han skall rena jorden från det onda, än med vatten, än med eld, eller "kasta ut det med krig och farsoter". När tiden är kommen skall "Gud, skaparen och återupprättaren av denna mäktiga struktur" bereda vägen för "kosmos nya födelse...ett heligt och överväldigande återupprättande av hela naturen".⁷⁵

Det gamla Indiens *Vishnu-purana* har en målande beskrivning av mänsklighetens och jordens förfall och förnyelse. Efter en noggrann skildring av mänsklighetens illgärningar "tills den närmar sig sin undergång" vid slutet av *kali-yuga*, vår nuvarande tidsålder, förutsägs den förnyelse som kommer att ske "när en del av den gudomliga varelse som genom sin egen andliga natur existerar i Brahmas väsen, och som är begynnelsen och slutet, och som förstår allt, nedstiger till jorden." Kalki, den tionde avataran eller gudomliga inkarnationen, skall födas i Shambala för att förstöra allt som är falskt och orätt och återupprätta dharma, lagen om sanning, renhet och plikt. De, vilkas själar väcks och förändras av denna märkliga tid, "skall bli som människofrön och ge upphov till ett släkte som skall följa krita-tidevarvets lagar". *Krita-tidevarvet* (renhetens tidevarv) är också känt som *satya-yuga* (sanningens tidevarv).⁷⁶

Kali-yuga - som varar i 432.000 år och är den lägsta av de fyra tidsåldrarna - började enligt brahminska uppteckningar vid Krishnas död år 3102 f Kr. Krishna var Vishnus åttonde avatara. Om dessa tidscykler är någorlunda riktiga har vi bara fullbordat lite mer än 5.000 år av *kali-yuga* och har ungefär 427.000 år kvar! Dessutom, eftersom *kali-yuga* anses innehålla endast en fjärdedel *satya* eller sanning i motsats till de fyra fjärdedelar sanning som *krita-tidsåldern* rymmer, ser det ut som om mänskligheten befinner sig i en utförsbacke - en mycket nedslående utsikt om vi inte betraktar vår nuvarande tid i skenet av jordens hela utvecklingscykel. Men jorden och dess invånare har passerat mittpunkten i sin utveckling. De har fullbordat sin nedåtgående del av utvecklingskurvan och passerat bottenläget, om än bara nått och jämt, och börjat klättringen upp ur materien mot en tilltagande andlighet.

I ett brev till Allan Hume som skrevs 1882 säger HPB:s lärare KH att "jorden överflödas av följderna av intellektuell verksamhet och *andlig nedgång*" när mänskligheten passerar mittpunkten av sin sjufaldiga utvecklingsbana, och att det är i den senare hälften av den långa utvecklingscykeln som "det andliga jaget skall börja sin verkliga kamp med kroppen och tanken för att manifesteras sina övermänskliga krafter". Han avslutar sitt långa brev med frågan: "Vem skall hjälpa i den framtida väldiga kampen? Vem? Lycklig den som hjälper en hjälpsökande hand"⁷⁷ Ja, vem kommer att räcka en hjälpsökande hand i denna kamp?

I våra dagar längtar många efter en frälsare som skall jaga bort förhärjarna och återupprätta jämvikten och broderskapskärleken bland oss. Så långt tillbaka i tiden som sägner och skrifter sträcker sig, har nästan alla folk hållit fast vid löftet om en befriare vid slutet av den mörka tidsåldern, en befriare som skall övervinna de ondskefulla och föra de oförvitliga till en återställd jord och till en gyllene tidsålder då sanningen äras och allt liv hålls heligt. De kristna ser fram mot Jesu återkomst, då det slutliga särskiljandet av agnarna från vetet skall äga rum. De ortodoxa judarna inväntar Messias och parserna förlitar sig på att Saoshyan skall störta Ahriman (mörkret) och upphöja Ahura Mazda (ljuset). I Indien omges avataran Kalki av liknande skeenden vid slutet av *kali-yuga*. Buddhistiska skrifter skildrar en framtida buddha, Maitreya, den "vänlige, välvillige", som lämnar de himmelska regionerna för att på jorden återigen förkunna dharma (den heliga lagen) i dess renhet, och tibetanska legender berättar om kungarnas av Shambala återkomst. Men man är inte överens om tidpunkten: Österlandets folk placerar denna händelse långt fram i tiden medan västerlänningarna förkunnar att världsfrälsarens eller världslärorens ankomst är nästan omedelbart förestående.

Eftersom vi västerlänningar har en kortsiktig syn på mänsklighetens öde, delvis beroende på att vi förkastar reinkarnationen som en gångbar filosofisk hypotes, är det inte konstigt att vi under de senaste årtiondena har fått bevittna uppkomsten av ett slags messianism, en hysterisk längtan efter en upplyst person som skall framträda och rädda vår civilisation från självtvättning.

Lärare och vägvisare är naturligtvis lika nödvändiga för vår inre utveckling som kärleksfulla föräldrar och lärare är för barnens, men liksom det växande barnet måste tillåtas att finna sin egen styrka, behöver mänskligheten som sådan tid och utrymme för att mogna genom egna ansträngningar. Vi är rätt lika en tonåring som avvisar den hjälp som står att få, men som sedan känner sig bortstött och tillgriper dåraktiga eller till och med farliga åtgärder för att bota ensamheten. Trots att det för närvarande finns en osedvanlig längtan efter högtstående ledning, finns det därför också en häpnadsväckande brist på förmåga att skilja mellan vad som i andliga angelägenheter är äkta och falskt.

Narada, karmas ombud, låter idag sina vindar rasera de barriärer som förr tycktes så oöverstigliga, och röjer därmed väg för de förändringar i människors och nationers öden som länge varit av nöden.⁷⁸ Varje nation, ras

och folk, varje mänsklig varelse på jorden, är föremål för den bipolära kraften hos Naradas shiva-energi, som förstör för att nytt skall kunna byggas. Omvälvningar av mindre och större slag inträffar periodiskt för att genom förnyelse säkerställa andens livskraft. Detta samspel mellan ljus och skugga fortsätter så länge vi är förkroppsligade varelser. Men det finns cykler inom cykler, och mönstret i mänsklighetens tillväxt avslöjar långa perioder av synbart lugn, avbrutna av plötsliga förändringar. När ett sådant ödets "ögonblick" är inne, kan ett inflöde av en ny människotyp inta scenen. Detta inflöde åtföljs ofta av världsomfattande störningar av såväl fysiskt som psykiskt slag.

Slutet av Fiskarnas tidsålder och början av Vattumannens är i lägre grad en sådan skärningspunkt där strider utkämpas mellan det gamla och det nya. Eftersom vi befinner oss vid skärningspunkten mellan två långa astronomiska cykler, och kanske dessutom vid skärningspunkten mellan ännu längre cykler, kan man undra om sammanfallandet av alla dessa cykler frambringar osedvanligt stora "tidvatten"-verkningar, vilka tillåter en stor våg av egon att inkarnera. Till största delen kommer det an på de nuvarande och de kommande generationerna om den inströmmande floden skall föra med sig ett återupppblomstrande av andliga värderingar eller en ännu mörkare period av mänskligt lidande. Vi människor måste enskilt och kollektivt vakna upp och skärskåda våra tankar och handlingar. Många vänder sig inåt för att få svar på sina frågor om livets mening.

Vart vi än vänder våra blickar ser vi hur framåtskridandets och tillbakagångens krafter tävlar om herraväldet över tankar och själar. Om vi ser denna tävlan i ett begränsat perspektiv ger den anledning till verklig oro, men ser vi den som tecken på en välbehövlig uppluckring av jordmånen, kan vi hoppas att den nya sådden kommer att gro i fruktbar mylla. Liksom det cykliska förnyandet av former sker i alla naturriken för att de åter skall kunna blomstra, så kan våra tankemönster föryngras av friska och dynamiska insikter i mänsklighetens och dess kosmiska förälders roll och öde.

Detta kan för den som i tidigare liv varit i beröring med den teosofiska strömmen, men som ännu är omedveten om det ansvar denna beröring medför, bli det uppvaknandets ögonblick som det högre jaget väntat på - när vi ännu en gång i vårt inre förenar oss med vårt högre jag och återupptar vårt ändlösa sökande. Från denna stund får vårt liv ett nytt innehåll: vi vill inte längre driva vind för våg, kampen skärps mellan vårt ariadne-jag som vill leda oss ut ur den materiella intressesfärens labyrint och vårt personliga jag som för en tid försöker bortse från denna vägledning. Men vårt ariadne-jag låter oss aldrig glömma - det kan inte, för vi är oupplösligt bundna vid det. Ariadne-jaget är i själva verket vår *sutratman*, den "strålände tråden" som förenar oss med vårt guda-jag. Än mer förunderligt: det förenar oss också med guda-jaget eller atman hos varje mänsklig varelse som någonsin levt på jorden - en kosmisk etthet som ingen, vare sig människa, gud eller demon, kan tillintetgöra.

Men alla har inte förmågan att möta förändringens villervalla på ett skapande sätt. Många blir förbryllade och pendlar därför mellan det förgångnas trygga dogmer och varje nypåfunnen föreställning som faller dem på läppen. Var finns den räddande medelväg, vilken stadigt driver på den förvandling som leder från beroende av yttre ledning till förtröstan på den inre frälsaren?

Tillvaron vore obarmhärtig om mänskligheten tvingades vänta i tusentals år på den gyllne tidsålderns återkomst för att få hjälp. Om vi hade en panoramisk överblick över mänsklighetens utveckling från den innevarande jordecykelns början, skulle vi veta att en hierarki av medkännande varelser håller sin beskyddande uppsikt över alla jordens barn. Förutom att hierarkin cykliskt besår världsmedvetandet med så mycket av den kosmiska sanningen som mänsklighetens karma tillåter, sänder den också periodiskt ut en eller flera av sina medlemmar för att inkarnera bland människorna och mana nationer och raser att leva i samförstånd, ordning och fred med varandra. Att åstadkomma ett alltomfattande broderskap på jorden är dessa utsändas ständiga dröm. Det är ingen gagnlös dröm eftersom vi har ett gemensamt ursprung i det gudomliga - i grunden *är* vi bröder.

Lagen om magnetisk attraktion är sådan att när ropet från nyväckta sinnen och hjärtan är starkt nog kommer svaret. "Be, så skall ni få." Men innan vi "ber" på allvar - önskingar har en obehaglig benägenhet att gå i uppfyllelse - kanske vi skulle ställa några frågor till oss själva: Har vi förtjänat den hjälp vi ber om? Har vi gjort allt vi kan och bör göra för att rätta till bristerna hos oss själva och, i större sammanhang, bristerna i de förhållanden som råder i världen? Vidare: Är vår intuition känslig nog att känna igen en sann budbärare eller lärare? Omvänt sett, hur kan man vara säker på att en person verkligen är vad han påstår sig vara, att hans undervisning stämmer överens med naturen och med de ursprungliga sanningar som inpräglades i våra innersta väsen när mänskligheten var ung? Falska profeter blir ständigt uppmärksammade medan de äkta ofta förtalats.

Kanske är det inte förrän han lämnat den jordiska skådebanan som vi anar att en stor ande levt bland oss. Insikt och vanligt sunt förnuft är här av nöden.

Fullfjädrade skojare utgör ingen större fara, de blir ganska snart upptäckta. Det är förföriska personligheter med ett virrvarr av övertygande halvsanningar som utgör det svåraste provet för sina anhängare - och för sig själva. Många av dem börjar troligen med goda avsikter. De vill ge ett hoppets budskap till de miljoner som hungrar efter något bättre än trossamfundens trånga renlärighet. Några av dem har kanske haft en stark upplevelse eller vision och är därefter övertygade om att de fått en "kallelse". Detta kan vara sant eller osant. Med en stark och helhjärtad strävan kan en människa för ett ögonblick öppna en kanal till det inre ljuset och uppnå en tillfällig förening mellan själen och det högre jaget. För henne är visionen verklig. Frågan är om hon företagit en motsvarande rening av sin karaktär, en tuktan och kontroll av sina känslomässiga och mentala sidor, så att visionen kan vidmakthållas. Om hon inte strävat efter att hänsynslöst befria sig från egenkärlek och begär, gör den tillfälliga öppningen till de inre världarna henne sårbar för främmande krafter från de lägre astrala rikena, och dessa kan bli demoniska när de inte behärskas av den högre viljan.

Jag drar mig till minnes en skarpsinnig iakttagelse som gjordes av William Law (1686-1761), teosof, kristen präst och stor kännare av Jakob Böhme:

Vill du veta...hur det kommer sig att så många falska andar har visat sig i världen, bedragit sig själva och andra med falsk eld och falskt ljus, gjort anspråk på inspirationer, illuminationer och öppningar till det gudomliga ljuset och påstått att de kan göra underverk genom märkliga kallelser från Gud? Så här är det: De har vänt sig till Gud utan att vända sig från sig själva. De vill leva i Gud innan de dött från sin egen natur...

Men religion i händerna på jaget, den fördärvade naturen, förmår bara uppenbara laster som är värre än dem som finns i den orörda naturen.⁷⁹

Lägg märke till frasen "de har vänt sig till Gud utan att vända sig från sig själva". Den mänskliga naturen har inte förändrats på hundratals år! Hur många av dem som är så angelägna om att bli förvandlade av ett högre slags upplevelser är villiga att ta det första steget mot självkontroll, för att inte tala om att uthärda en lång och krävande träning och få sin redbarhet och sina motiv satta på prov i liv efter liv? "Självkontroll föregår mysterierna" är ett axiom som fortfarande gäller.

Under historiens gång har det inträffat, och inträffar fortfarande, att en och annan självutnämnd guru får för sig att han är ofelbar: Är han inte sänd av Gud, en apostel för Messias eller budbärare från Herren Maitreya? Till denna illusion är hans anhängare delvis medskyldiga, ty oavbruten och okritisk beundran kan ha en berusande inverkan. Så försåtligt är smickrets gift att den föregivne läraren snart har övertygat både sig själv och sina anhängare om att han inte är underkastad den stränga moral som gäller för andra. Varje överträdelse av de etiska reglerna blir en "helig handling", och därför rättfärdigad, när det är han som begår den. Det är inte möjligt att mäta de olyckliga följderna av ett sådant svek - vare sig för honom eller dem som oförbehållsamt ger sin hängivenhet och sitt förtroende.

Ingen är felfri och får inte heller förväntas vara det, så det är både förmätet och orättvist att döma dem som ärligt försöker ge andlig och moralisk hjälp åt sina medmänniskor. Icke desto mindre har vi rätt och skyldighet att förvänta oss att de som utger sig för att undervisa, också bestyrker sina ord om sanning och barmhärtighet med oegennyttiga tänkesätt och handlingar. Vad vi alla behöver är tydligare kunskap om oss själva plus en hälsosam nypa skepsis - inte krasshet, men förnuftig skepticism. Ordet skepticism (från det grekiska *skeptikos*, "eftertänksam, begründande") är välvalt. Vi behöver påminnas om att kärnan i vår varelse är odödlig, och att var och en av oss inte bara har en medfödd förmåga och vilja utan också skyldighet att "frälsa" oss själva - alltså frigöra själen från det själviska begärets bojor.

Det cykliska framträdandet av frälsargestalter sker för att påminna oss om våra gudomliga möjligheter, inte för att beröva oss vår längtan efter att växa och bli likadana som de är. Vi kan börja, och börja nu, med att befria oss från allt som är onödigt och inte gott nog som mänskligt beteende. Men det finns ingen anledning till överdriven fysisk eller mental stramhet i livsföringen. Man kan förlita sig på gamla och allmänt uppskattade föreskrifter - kalla dem bud, saligprisningar, paramitaer eller dygder - de är vårt "sesam öppna dig" till framtiden. Trots dragningen till materiella angelägenheter i kali-yugas nedåtgående cykel, är det inte nödvändigt att vi riktar våra tankar och förhoppningar nedåt. Redan det tidigaste skedet i mänsklighetens historia ger oss bekräftelse på att det

i varje tidsålder, vare sig den är andligen ljus och uppåtgående eller andligen mörk och nedåtgående, finns vägröjare som arbetar i det tysta, framsynta män och kvinnor som håller det andliga strävandets eld vid liv. Ju starkare dragningen till materien är, desto kraftfullare simmar de mot strömmen för att skapa en nödvändig motström.

Det är uppenbart att vi befinner oss mitt i ett kritiskt skede, i vilket de ljusa krafterna häftigt strider med de mörka - inte bara på den nationella och internationella scenen, utan också inom oss själva. Om vi inte enskilt och kollektivt nu börjar förlita oss på vår egen inre styrka, kommer vi inte att ha mycket till hands under framtida kriser. För närvarande är det inte lämpligt att luta sig mot stora ledare, och inte heller att invänta en budbärare. Om våra ihärdiga ansträngningar att hålla hoppets fackla högt inte tycks ha någon möjlighet till framgång så låt oss minnas Moder Teresa. När man frågade henne hur hon kunde hålla modet uppe i det förfärliga lidande hon dagligen bevittnade utan att i någon större utsträckning kunna förhindra det, svarade hon: "En i taget, en i taget, en i taget: jag ser bara det barn eller den gamling som jag just då vårdar. Om jag tänkte på alla de miljontals människor som behöver min hjälp, skulle jag inte kunna göra någonting."

Jag tror att varje människa inom sig har förmågan att göra det som behövs: att enskilt och obemärkt följa sitt högre jags ledning. Men vi måste framhärda i våra ansträngningar. Framför allt måste vi förlita oss på förmågan hos vårt inre ljus att lysa upp vårt liv. Om vi oförbehållsamt lyssnar till dess ledning, kommer vi till slut att bli den förkroppsligade barmhärtigheten, förståelsen, kunskapen och hjälpsamheten - och paradoxalt nog ändå ha uppnått den största förmånen av alla, förmånen av att ha blivit "som ett intet i världens ögon". På det sättet skall vi förstärka de ljusingivelser som växer i antal och styrka, och därmed förstärka de barmhärtighetsverk som utförs av dem som oavbrutet arbetar för alla nationer och för de ännu inte födda, och som i detta nu bereder vägen för en ljusare tids gryning.

[Till kapitel 16](#)

[Till Titelsidan](#)

6. Att minnas och glömma tidigare liv

De flesta av oss kommer inte ihåg sina tidigare jordeliv och inte heller vad som hände mellan dem. Enligt den grekiska mytologin dricker vi av Lethes vatten - glömska, bekymmerslöshet - som döljer minnena av vårt förflutna så att vi kan födas in på jorden med ett "tomt papper" på vilket vi skall nedteckna de tankar, känslor och handlingar som bestämmer kvaliteten på vårt liv. Vi har i tidsåldrar skrivit på vår individuella livsbok, och i den innevarande inkarnationen skriver vi ytterligare några sidor. Om vi i detalj mindes allt vi skrivit i det förgångna eller hade detaljerad kännedom om det som kan inträffa i framtiden, skulle vi vara allvarligt handikappade. Ett komplett minne av våra tidigare liv - och andras - skulle utgöra en tung börda.

Vi är ännu inte tillräckligt visa och starka för att klara oss utan att dricka av Lethes vatten. Om det vore möjligt att inte dricka skulle vi stå inför tre svårigheter: För det första skulle vi tyngas av våra tidigare misslyckanden, för det andra skulle vi tyngas av våra tidigare framgångar eftersom dessa förmodligen skulle framkalla stolthet och fåfänga, för det tredje skulle vi antagligen också minnas andras misslyckanden och framgångar, och det skulle kunna bli katastrofalt.

Folk har alltid försökt se bakåt och framåt i tiden för att få råd och inblickar. Under antiken sökte grekerna ledning hos oraklet i Delfi och på andra ställen, och om den sökandes hjärta då var rent och sinnet disciplinerat aktiverade de svar som erhöles den sökandes inre visdomsresurser. Man frågar sig vilka kommunikationsleder det på den tiden fanns mellan gudar och människor. Också i vår tid med dess förvirrade ideal söker vi ledning och vill ha ljus kastat över den fruktan och förtvivlan som tidsåldrar av dårskap, okunnighet och girighet har försatt oss i.

Men tyvärr har vi nu knappast några andra att vända oss till än charlataner som påstår sig stå i förbindelse med det gudomliga och säljer sina skojarprodukter till de dåraktiga och känslösa. Icke desto mindre är umgänge mellan gud och människa möjligt och kommer alltid att vara det, ty förmågan att dricka ur sanningens hemliga källa innebor i själen. Kännedom om denna förmåga är dock reserverad för dem som är förenade med Nous, den inre vetaren, personifierad som Mnemosyne, minnets gudinna. Vem är denna gudinna och vad har hon för funktion?

Mnemosyne, moder till muserna, är motsvarigheten till Nous och har till uppgift att egga Psyche, själen, till insikt om sanningen så att hon slutligen minns sitt gudomliga ursprung och gör anspråk på förening med Nous. Bland de lämningar efter orfeusmysterierna som upptäckts i gravar på Kreta och i södra Italien finns åtta tunna små bladguldbelagda plattor med finskriven grekisk text. En av dem hittades nära Petelia och berättar om två källor nära underjordens ingång, Lethes eller glömskans till vänster och Mnemosynes eller minnets till höger:

Du skall till vänster om Hades hus finna en källa,
och vid sidan om den står en vit cypress.
Gå inte nära denna källa.
Men du skall finna en annan vid minnets sjö,
kallt vatten rinner fram, och det finns vakter framför den.
Säg: "Jag är ett jordens och stjärnehimlens barn,
men mitt släkte är av himlen allena. Detta vet ni själva.
Och se, jag har en brinnande törst och förgås. Ge mig fort av
det kalla vattnet i minnets sjö."
Och de skall ge dig att dricka ur den heliga källan,
och därefter skall du ha värdighet bland de andra heroerna.¹⁸

I denna hymn varnas den orfiske kandidaten för att dricka av Lethes vatten. I en beskrivning av Pausanias, grekisk resenär och geograf på 100-talet, dricker kandidaten av Lethes vatten för att "glömma allt han hittills tänkt på".¹⁹ Sedan dricker han av Mnemosynes vatten för att komma ihåg allt han sett och hört, ty Mnemosyne är "den heliga källan" vars vatten är avsett för dem som "i hand och hjärta är rena och sunda och inte har något ont samvete".²⁰

Det tar lång tid, kanske flera liv, att lära sig motstå Lethes lockelse. Till sin hjälp åkallar kandidaten därför minnets vackra gudinna. Detta sker inte genom tomma ritualer utan genom den orubbliga övertygelsen att Nous slutligen förmår Psyche att minnas. Thomas Taylor (1758-1835), översättare av grekiska och nyplatoniska klassiker, publicerade 1787 en mindre samling orfiska hymner, från vilken vi citerar följande:

Till Mnemosyne, minnets gudinna.
*Kom välsignade makt, mystikerns minnesuppväckare
till heliga riter, och bryt Lethes fjättrar.*²¹

Det är märkligt att vi har dessa vittnesbörd om en visdom som inte bara talar till det efemära utan också till det odödliga. Mnemosynes plikt är uppenbar: att punktligt och kraftfullt väcka oss till medvetenhet om vårt sanna arv, så att vi tar itu med att lösgöra oss från de fjättrar som vårt egocentriska och materiella tänkande utgör. Sedan kan vi, försiktiga med glömskans källa men ivrigt drickande av det kylande vattnet ur minnets sjö, med all rätt ge våra förfäders lösenord:

*Jag är ett jordens och stjärnehimlens barn,
men mitt släkte är av himlen allena.*

När nedstigningen till Hades är genomförd, återvänder den framgångsrike kandidaten till ljuset med minnena av det han sett. För att varje kandidats individuella erfarenheter skulle fasthållas medan han ännu hade dem i färskt minne, uppmanades han att "ägna en tavla åt nedskrivandet av allt han hört och sett".²² Pausanias talar alltså om något han själv upplevt och även fått höra av andra som genomgått den heliga ritens.

Detta om den modige lärjungen i de antika och nutida mysterierna. Hur är det då med dig och mig som längtar efter kunskap om det osedda? De flesta av oss har behov av den partiella omedvetenheten tills vi utvecklat tillräckligt med självkänedom, omdöme och medkänsla. Men även om vi är fångslade av bojor som vi själva smitt, vill en del av vår varelse väcka vårt "mystiska minne" av heliga ting.

Varför kommer vi inte ihåg våra tidigare liv? Platon ger oss i bok 10 av *Staten* (§§ 614-621) en vink när han beskriver Ers upplevelser. Er, son till Armenios, troddes vara död där han låg på slagfältet med andra fallna hjältar. Men då hans kropp efter tio dagar inte som de övrigas börjat upplösas, togs den hem för att begravas. Två dagar senare vaknade Er på likbålet och berättade om sina upplevelser i de inre världarna. Han avslöjade att karaktären på efterdödenfärden i de planetariska sfärerna berodde på den dödes gärningar under livet på jorden.

Det fanns öppningar till vänster, sade han, som ledde nedåt, och öppningar till höger som ledde uppåt. De som hade varit orätrådiga steg ned i de undre världarna, inte för att plågas i evighet, men för att stanna så länge att de lärde sin läxa. När de blivit renade steg de uppåt och mötte halvvägs de rättrådigas själar som återvände från de himmelska världarna, där de upplevt underbara ting. Er följde själarna under deras interplanetariska resa, och under återfärden till jorden mötte de ödesgudinnorna, de tre moirerna Lachesis, Klotho och Atropos - det förflutna, det nuvarande och det tillkommande. Dessa gudinnor spinner ihop varje individuell själs öde när den färdas genom deras område. Var och en av själarna valde sin lott för nästa liv med ledning av sina tidigare erfarenheter. Slutligen kom själarna till Lethes kala slätt, där de måste dricka av glömskans vatten. De som inte tänkte sig för drack för mycket.

Ger inte detta en förklaring till vårt tillstånd här på jorden? Många av oss drack kanske för mycket av glömskans vatten och har därför svårt att förstå meningen med livet. En del undvek vattnet och jagas därför av forntida minnen. Känner vi inte ibland att den glömda visdomen gör sig påmind? Det är just de minnena, även om de är diffusa, som leder oss till erfarenheter i det innevarande livet vilka låter oss komma ihåg vem vi är och bli uppmärksamma på vårt arvegods och vårt framtidsöde.

Hur förhåller sig då vår glömska av tidigare liv till de populära regressioner, framkallade medelst hypnos eller droger etc, under vilka man "återupplever" händelser man varit med om i barndomen, i fosterstadiet och, som många tror, i tidigare liv? Under de senaste årtiondena har dussintals böcker skrivits om dem som genom regression fått blicka tillbaka på tidigare liv.

Man kan inte utesluta möjligheten att vissa av de "minnen" som dyker upp under hypnoterapi kan vara åtminstone delvis sanna, och till hjälp om de tolkas rätt. Om nu minnet, som ofta påstås, innebor i den fysiska

hjärnan, är det uppenbart att hjärnans astrala och/eller fysiska celler bär inom sig intryck från vårt långa förflutna, även om intrycken kan ligga djupt dolda. Men minnet gäckar oss. Hur många av oss kan i detalj erinra sig tilldragelser som är några år gamla? Däremot kan en händelse, ett ljud, en doft etc plötsligt få en ström av minnen att flöda in i vårt medvetande.

Flera äldre folks nedärvda visdom säger liksom teosofin att själen har tillgång till dolda minnesfonder från sitt avlägsna förflutna, och att en levande medveten varelse övervakar tillblivelsen av sin kropp. Mer bestående än minnena i vår fysiska hjärna är de minnen som bevaras av vår varelses inre komponenter. Minnen kan innebo i den astrala (modellen till den fysiska) hjärnans livsatomer, men bevaras bättre i det reinkarnerande egots minnesceller.

Pågående forskning om medvetandet före födelsen och hos nyfödda indikerar att fostrets medvetande reagerar på vad det finner vara angenämt eller inte angenämt och att det också omedelbart reagerar på vad det hör, liksom på *båda* föräldrarnas tankar och känslor. Eftersom fostret är en levande varelse registreras allt det upplever såväl i astralljuset som i dess minnesceller. Den nyfödde visar inga påfallande tecken på att komma ihåg något, men studier bekräftar att det återvändande egots varelseblivningsnivå ligger mycket högre än man tidigare trodde.²³

Minnets mysterier är sannerligen märkliga, och vi vet mycket lite om minnets roll under livet och efter döden. Även utan regression är det möjligt att i dagvakentillståndet blicka in i jordens astrala atmosfär, astralljuset, och flyktigt "återuppleva" eller "minnas" händelser och personer som faktiskt (dock inte alltid) hör hemma i ens eget karmiska förflutna. Men liksom vid regression kan det man "ser" eller "läser" i astralljuset vara en annan människas tankar och upplevelser. Eftersom våra säkra kunskaper på detta område är så små, är det bättre att vara försiktig och inte lägga någon vikt vid sådant material. Regression med eller utan hypnos vare sig bekräftar eller vederlägger reinkarnationsläran.

Det är ett beklagligt faktum att populariserandet av regressions-terapin har gett upphov till feluppfattningar av reinkarnationsläran, huvudsakligen beroende på den alltför stora betoningen på personligheten, den mask som vår mänskliga monad bär när den gång på gång inkarnerar på jorden. Det är naturligt att man vill veta vem man var i sitt föregående liv, men den vetenskapen är inte bara till glädje. Hypnotiska regressioner som syftar till att tillfredsställa människors önskan att få veta vem de var i tidigare liv måste ifrågasättas i både moraliskt och psykiskt avseende. De utmaningar vi ställs inför i det innevarande livet räcker mer än väl till.

Vi kan vara säkra på att det vi *är*, alltsedan vi blev tänkande människor med en självständig vilja, finns nedtecknat, och nedtecknas fortlöpande, i jordens astralljus, liksom i vår hjärnas astrala livsatomer eller vår varelses högre beståndsdelar. Detta påstående stämmer överens med Platons uppfattning att själen har ett eget minne. I sina dialoger, särskilt i *Menon* (§ 81b), talar han om erinring i betydelsen att återkalla minnet av den visdom själen tillägnat sig för länge sedan. Han försäkrar att själen har en fond av erfarenheter från det förgångna och att det plötsligt, om man är ihärdig i sina ansträngningar att kalla fram denna visdom, kan komma en uppenbarelse, ett ljus som från ens inre flödar in i medvetandet.

[Till kapitel 7](#)

[Till Titelsidan](#)

16. Den dagliga initiationen

Varje folk har i djupet av sitt hjärta burit den heliga bördan av gudomlighet. Så egendomligt att vi trots denna underbara arvedel ändå kan känna oss "berövade gudarnas närvaro", som om förbindelselänken till vårt gudomliga ursprung blivit sliten och inte längre är fullgod. Vi är vare sig den första eller sista civilisationen som känner sig vilsen och förvirrad, men det betyder inte att inget botemedel finns. Hjälpen har alltid funnits till hands: att med hela vår varelse förena oss med universums uppbyggande krafter och vägra att genom försummelse - givetvis aldrig med avsikt - stärka de nedbrytande krafter som ständigt stå beredda att anfälla den villrådiga själen. Men vi måste framhärda, ty när vi en gång gjort vårt val kommer det att verka som om alla "djävlar" från vårt väsens källarvåning släppts lösa för att pröva om vi kan stå fast vid vårt beslut. Ju uppriktigare vi är, desto försåtligare och envisare är motståndet - som inte är förorsakat av andra, utan av vårt eget högre jag.

Det är inget konstigt med det. Vi har förmodligen alla fått erfara att när vi bestämmer oss för att förändra vårt vanliga sätt att tänka, tycks allt och alla sammansvärja sig mot oss. Detta är oundvikligt, ty en stark strävan utmanar gudarna. De är "svartsjuka" på oss människor som oförberedda vågar oss in på deras område. Endast de som själva blivit näst intill gudalika tillåts inträda. Eftersom gudarna djupast sett är vi själva, kan svaret på vår pockande begäran utlösa en störtflod av oväntad karma från tidigare liv. Detta kan vara förödande för det personliga jaget, men inte för den del av oss som innerst inne *vet* att vi längtat efter att bli satta på prov ända till bristningsgränsen.

William Q Judge använder det svårtolkade uttrycket "karmisk stamina" i samband med dem som gör dessa ansträngningar och då kortvarigt kan befinna sig i en psykisk virvel eller ockult häxkittel, i vilken även andra kan dras in, och där frön till gott och ont gror och utvecklas av aktiviteten.⁸⁰ Resultaten kommer inte bara att bero på vår viljas fasthet och våra osjälviska motiv utan också på våra tillgångar av moralisk och andlig uthållighet, vår inneboende stamina. Ordet stamina - från latinets "varp, tråd" - är välvalt, ty varpens långsgående trådar i vävstolen är vanligtvis starkare än väftens, inslagets, då ju varpen är den botten som inslagstrådarna vävs på. De dagliga mötena och interagerandet med andra, liksom de intryck som händelserna gör på oss, är alltsammans karma: varpen står för flödet av gångna erfarenheter, medan vårt självvalda sätt att förhålla oss till dessa är väften, som bärs av själens skyttel när vi väver vårt nu och vår framtid på det förgångnas varp.

Allt är inte svårt och mödosamt. Vår inre gud må vara en sträng läromästare, men oändligt rättvis och därför oändligt barmhärtig. Visserligen börjar de frön till missämja som vi sått att gro på grund av kraften i vår strävan, men denna strävan sporrar i samma mån våra anlag till andlig förfining så att vi blir styrkta och uppmuntrade i vårt inre. Vår strävan kan i själva verket sprida en flod av ljus över vår väg. Vårt beslut finner gensvar i vårt innersta jag, och då vi liv efter liv återvänder, leder det oss ständigt vidare för att ta upp kampen på nytt. Varje dag, varje år, varje liv ingjuter vi ny styrka i det gamla beslutet. K Tingley säger i sin bok *Theosophy: the Path of the Mystic*:

Ett högtidligt löfte är en handling som höjer sig till ett plan högt över det vanliga livets göromål. Det vittnar om att den yttre människan har kommit till insikt om sin samhörighet med den inre och om meningen med sin tillvaro.

Den strålande vägen av ljus skådas i detta ögonblick med klarseende ögon. Lärjungen föds på nytt, han lägger det gamla livet bakom sig och beträder en ny väg. För ett ögonblick förnimmer han beröringen av den vägledande hand som ständigt räcks honom från hans inre. För ett ögonblick fångar hans öra själens klanger.

Allt detta och mer därtill får de uppleva som lägger hela sitt hjärta i det högtidliga löftet. Allteftersom de ständigt förnyar det, och ständigt förnyar sina ansträngningar, återkommer dessa klanger gång på gång och den strålande vägen skådas ånyo.

...Varje ansträngning banar väg för den följande, och inom kort kommer ett enda ögonblicks tystnad att bringa hjälp till lärjungen från styrkan hos hans själ. (s 53-54)

Ett sådant högtidligt löfte är en vädjan om att dörren till vårt högre jag skall öppnas. Om vädjan är äkta, kan ljuset och styrkan som flödar in i oss förvandla oss och få oss att ana det högre jagets avsikter för vårt vanliga jag. När uppsåtet att tjäna mänskligheten förstärks av viljan tar vårt högre jag hand om vårt liv, och vi märker att vi försätts i omständigheter som prövar oss till det yttersta så att vi får visa vad vi är mäktiga och hur djup vår

åstundan är - att vi inte åstundar något för egen del, utan för att kunna ge andra ljus och inspiration.

Det högre jaget är vår *sanne* lärare, vår inre buddha. Detta är en hävdvunnen sanning och den lägger ansvaret för tillväxt och för inre framgång helt och hållet på oss själva. Det är bara oss själva vi kan klandra för våra misstag. Vi har ingen att vältra över våra bördor på. Vi måste själva svara för vårt uppvaknande, vi måste på egen hand ombesörja vår frälsning, ty det är *vi* som är de steg vi måste vandra och den sanning som vi så gärna vill finna. Men det är bara ett fåtal av oss som tror sig vara i stånd att uppfylla de krav dharma ställer på oss, eller tror sig kunna möta den dagliga karmans påverkan med jämnmod. Förtröstan heter nyckeln: att hysa tilltro till karma är att hysa tilltro till sig själv och till att man i sitt inre har förmågan att handskas med vad som än må hända. När man en gång valt att leva med ett vaksamt sinne finns det ingen återvändo. Men man behöver inte ta mer än ett steg i taget och detta är ett skydd, ty när man möter livets utmaningar en dag i taget samlar man kraft och tillräcklig vishet för det dagliga behovet.

När vi väl insett att *vi* är vägen framför oss, kommer vi aldrig mer att känna denna övergivenhetens förtvivlan, ty vi har beröring med vår ljuskälla, om än helt flyktigt. Skulle förtvivlan tidvis återkomma behöver den inte nödvändigtvis få ett starkt fäste, ty någon del av vår varelse har trätt i förbindelse med vårt högre jag och förblir förbundet med det andliga brödraskap som omfattar varje sökare på vägen. I samma mån som vi låter vår buddhanatur lysa upp vårt vanliga jag skall tathagata-ljuset, kristus-solen, bestråla vår varelse och vägen framför oss. Eftersom vi är *en* mänsklighet, belyser ljuset från en enda människas väg även alla de andras vägar.

Det behöver knappast sägas att vi inte alltid kan leva uppe på höjderna. Vi måste återvända till de dagliga erfarenheternas dalar där vi ännu har läxor att lära. Men den överblick vi fick uppe på höjden är vår tröst och hjälp, även om den var kortvarig. Det krävs mod till att låta det högre jaget leda oss in i omständigheter som bringar gamla karmiska orsaker till mognad, och vilkas verkningar på oss själva och andra nu måste mötas. Men när de en gång bemästrats, är vi dem kvitt. Om allt vi gör ibland tycks bli missförstått och alla våra ansträngningar stöter på motstånd, är detta bara vad vi kan förvänta oss.

Vårt val att följa barmhärtighetens väg är till själva sin natur och sitt mål ett arbete mot strömmen. Det är inte lätt att gå mot strömmen. Det krävs mod att år efter år framhärda i den riktning som vi i vårt innersta vet vara den rätta, men som vårt personliga jag ibland kan uppfatta som motsatsen. Men när vi tänker på saken blir vi värmda och styrka av en inre bekräftelse som säger oss att vi inte kunde ha önskat oss ett bättre tillfälle. När karma erbjuder oss en möjlighet att, om än i ringa mån, vara till hjälp i universums barmhärtiga sätt att verka, är det en ynnest som själen i tysthet längtat efter under många liv.

Vi får tidigt lära oss att varje strävan måste vidmakthållas genom självdisciplin. Människornas själar längtar efter att få höja sig över sina små jag och få en glimt av det som är bortom och inom. Men många av oss är så fulla av egna idéer om livets mening att vi liknar lärjungen som kom till zenmästaren för att söka kunskap. "Undervisa mig, Roshi, om vad zen är." Zenmästaren inbjöd honom till te. Han började hälla upp te i tekoppen, och han höll och höll tills lärjungen inte kunde se på längre utan nästan skrek: "Men koppen är full. Ser du inte det?" Roshi svarade lugnt: "Det är så ditt sinne är. Du är så full av dina egna idéer och åsikter att det inte finns plats för en enda droppe vishet. Töm dig själv, töm ditt sinne på alla dina förutfattade meningar, töm ditt hjärta och din själ på alla tankar och känslor som inte anstår dig, och du skall fyllas till överflöd."

Vi vet alla vad som är oss ovärdigt. Att försöka dämpa vår karaktärs otuktade böjelser är en form av rening, en luttring som vi kan genomgå varje dag. Det är detta Paulus menar när han till korinthierna säger "jag dör dagligen" - dag efter dag sökte han inre återfödelse. Detta är den "dagliga initiation" som W Q Judge talade om - livet själv med dess många glädjeämnen och sorger. Bådadera medför frestelser och prövningar. Så kallade lyckliga omständigheter kan ofta vara svårare att handskas med än motgångar och besvikelser. Det krävs ständigt av oss att vi skall välja mellan det större och det mindre, det osjälviska och det egocentriska, och detta ställer oss ansikte mot ansikte med oss själva.

Det handlar om att gå på djupet: vi börjar inifrån, från vårt verkliga jag. Vad *är* vårt syfte? Vi är benägna att tänka på initiation som något fjärran från vår vardag, men varje gång vi övervinner en svaghet, varje gång vi har modet att se oss själva sådana vi är, är det vårt högre jag som prövar det lägre. Vi prövar vad vår karaktär kan vara värd. "Eld prövar guld, motgångar visar själens styrka" skrev Seneca, en romersk statsman och filosof som levde under första århundradet.⁸¹ Varje lidande - särskilt om det är självförvållat genom svag vilja, känslomässig

obalans eller genom att man har fångats i en strömvirvel av tankar som är ovärdiga enligt ens egen inre måttstock - kan bli en initiationsupplevelse. Ordet *initiation* betyder "början", att medvetet vända ett nytt blad i Livets bok. Att ha genomträngt sitt eget helvetes mörker och kommit upp i ljuset av sitt strålande jag och vara i stånd att möta dess krav - det är ett slags initiation.

Om vi håller fast vid våra inre föresatser, är vi rustade för vad som än må ske. Undviker vi att göra det, är vi oförberedda att handla ansvarsfullt när vi möter verkligt svåra utmaningar. Hjulet kan användas som metafor: när vi i tanke och strävan lever så nära vår varelses nav som vi kan, kommer karmas rullande hjul inte att krossa oss, men om vi lever på kanten av vårt livs omkrets, löper vi faran att smulas sönder under karmas hjul. Detta kan hända oftare än nödvändigt, och gör det också. Det är hemskt att bevittna - och att uppleva. Men vi får samtidigt ovärderlig övning i ödmjukhet och medlidande, och detta är inte bara en stor vinst för oss utan gör oss förhoppningsvis också lyhörda, så vi kan hjälpa andra att inse att om de följer sin varelses radie inåt mot sitt eget nav, kommer de att finna ledning, styrka och ljus på sin väg.

En av våra bästa tillgångar är förmågan att hos våra medmänniskor ingjuta förtröstan på att vi alla har tillräcklig kraft att leva våra liv på ett hederligt, hänsynsfullt och självbehärskat sätt, hur svaga vi än är eller tror oss vara. Vi måste låta vårt högre jag ta ledningen över vårt öde. Kan man erbjuda någon en större gåva än övertygelsen om att han är mäktig nog att handha sin karma med höguret huvud, oavsett hur många gånger han än slås till marken? Vi är inte ensamma i vår kamp. Alla har ett kors att bära, en svaghet i karaktären att övervinna. På samma sätt har var och en sin styrka att förlita sig på. Enkelt uttryckt: om man är stark nog att "stå på sig", oavsett hur ofta man snubblar eller hur illa man faller, *finns inget misslyckande, bara seger.*

Vi är gränsöverskridande varelser med kosmisk kraft, som använder mänsklig gestalt för att växa och utvidga vårt medvetande. Varje man, kvinna och barn är här på jorden på grund av långa tidrymders erfarenheter. Var och en av oss inträder i jordelivet som en gammal själ och för ett gudomligt ändamål. Det finns inget tillfälle till erfarenhet eller plikt som inte kan ses med vårt kosmiska jags ögon. Detta faktum kastar ett helt nytt ljus över våra jordiska erfarenheter. Hädanefter vet vi att vi under inga omständigheter behöver bli besegrade av karma, ty i *det långa* perspektivet av våra många liv påminns vi om de obegränsade tillgångar vi kan begagna oss av.

Naturen begär av sina barn att de skall göra sitt yttersta för att till fullo utveckla sina resurser. Varje ögonblick, och dag efter dag, bidrar vi människor med våra fantastiska förmögenheter och vår intuition till mänsklighetens välgång eller olycka, och på detta vis sätter vi vår prägel på orsakssammanhangen. Naturligtvis bör vi inte förvänta oss fullkomlighet av vare sig oss själva eller andra. Vårt mål är inte att själva bli fullkomliga, utan snarare att genom ett liv av tjänande efterlikna dessa som gång på gång framträder som ljusbringare och åter bär fram de gamla visdomslärorna. Om vi dagligen gör vårt allra bästa för att fullgöra vår egen dharma i avsikt att befrämja helheten, kommer våra svagheter i andra hand. Vi måste förstås ta itu med dem, men det finns ingen anledning att överbetona dem.

Vi och hela mänskligheten bör höja vårt medvetande från det upplösande och nedbrytande till det skapande och uppbyggande i vårt väsen. Det bästa sättet att växa är att glömma sig själv när man tar itu med sina uppgifter. Detta låter ganska alldagligt men fungerar, ty när vi är helt inställda på att fästa vår uppmärksamhet vid det arbete som är för handen, lägger vi omedvetet våra bekymmer åt sidan. När vi återkommer till dem har vi till vår förvåning ofta en klarare uppfattning om hur vi skall hantera dem.

I sina *yoga-aforismer* yrkar Patanjali på kontroll av sinnet och de massor av tankar och bilder som med eller mot vår vilja strömmar genom vårt medvetande: när vi gjuter vårt medvetandeflöde i ett kärl, formar sig medvetandet efter detta. Vi skall alltså ge akt på vad vi fäster vår uppmärksamhet vid. En motsvarande tanke tillskrivs en annan vis gammal indier, Yaska: *yadyad rupam kamayate devata, tattad rupam devata bhavati*, "vilken som helst kropp (eller form) en gudomlig varelse vill ha, just den kroppen (eller formen) blir den gudomliga varelsen."⁸² Vårt medvetande kommer oundvikligen att strömma in i det tankens eller känslans kärl, med vilket vi har den största frändskapen. Om vi vill förändra och vidga våra nuvarande regelmönster, måste vi förändra och vidga de nuvarande kärnen eller spränga dem. Detta kräver mod och vilja. När vi öppnar oss för det inre ljuset, strömmar ljuset genom oss. Eftersom vi alla är ljusbringare, var och en på sitt sätt, så bringas hopp och mod till världen av den, i vars hjärta broderskapets eld brinner.

När vi når hjärtat snarare än hjärnan hos dem med vilka vi kommit i delo, kommer båda parter att göra

ömsesidiga medgivanden både i fråga om känslor och ställningstaganden, och inom kort blir det möjligt att klara ut även de besvärligaste omständigheter. Så är det också i samvaron med familj och arbetskamrater: när man är storsint och helt frimodigt vänder sig till en annans storsinhet, blir båda klarseende och inser varandras inre behov. Detta är vackert och magiskt, ty naturen själv hjälper oss. Katherine Tingley säger:

Vår styrka ligger i att vara positiva, i att ständigt hysa glädje i vårt hjärta, i en ständig meditation över alla storslagna idéer tills vi har gripit dem och gjort dem till våra, i en meditation där vi föreställer oss mänsklighetens framtida liv i all dess storslagenhet, i att dröja vid broderskapets begrepp. (*Theosophy: The Path of the Mystic*, s 21)

Dessa storslagna idéer, som ständigt rör sig i och genom mänsklighetens tankemedvetande, är källan till vår medfödda vishet. Vi behöver bara återvinna dem, minnas vår inneboende kunskap om dem, och de blir vår inspiration.

Varje människa har rätt att tänka och känna på sitt eget sätt och ha sina egenheter. Vi måste hysa aktning för varandras inre egenskaper, ty vi vill ju själva bli behandlade med aktning. Det mest bestående bidrag vi kan ge för att åstadkomma ett erkännande av varje människas värdighet är förvisso att helt tyst börja i vår egen själ. Varje människa som på allvar känner att varje annan människa inte bara är hennes broder utan hennes eget jag, ger sin del av andlig styrka till broderskapets moraliska kraft. Vi är *inte* åtskilda - *vi är en livsvåg, en mänsklig familj*.

Hur och när skall vi börja? Alla ha vi ansvar i vårt hem och på vår arbetsplats. Detta kommer främst: vi är skyldiga vår familj kärlek, tillgivenhet, stöd och intellektuell hjälp. Vi tar varje dag för sig och förlitar oss på att vi kan tyda dess karma med tillräcklig klarhet, så att vi kan gå framåt som vi bör. Allt börjar som ett frö. Men mirakulöst nog är trädet redan format i fröet. Varje fas av tillväxten är sprungen ur fröets innersta väsen, ur dess hjärtas osynliga rymd (akashan), den akasha som dväljs i såväl stjärnans innersta som i atomens kärna.⁸³ Varje ögonblick måste vi *leva* fullt ut och till varje människa och omständighet ge allt vi kan av vårt hjärtas fullhet och omtanke, så att endast den renaste och sannaste sortens karma blir följd. Endast då kan vi bli mottagliga för de inre signalerna från enskilda människor och händelser. Vi inte bara slipper ångra oss eller slipper känna att vi har svikit någon därför att vi varit ouppmärksamma eller tanklösa, utan mellan oss och dem med vilka vi är förbundna kommer endast uppbyggande och livgivande energier att strömma. Kom ihåg att tankar är verkliga och att de cirkulerar i astralljuset. Om var och en av oss i varje ögonblick helhjärtat och samvetsgrant satsade på tjänandets ideal, skulle ljuset nå fram till mänsklighetens andliga och själsliga medvetande.

Vi deltar i en andlig verksamhet som är mycket större än våra ändliga sinnen kan fatta. Vi är visserligen bara medarbetare i den yttersta förgården, men likväl medarbetare i ett brödraskap från vars hem den förändligande magnetism strömmar som håller vår planet med dess mänsklighet på rätt kurs - så långt världens karma tillåter. Det är stimulerande att betänka att varje lärjunge deltar i en ständigt pågående stafett av bemödanden, där var och en gör det möjligt för den som kommer efter att ha hopp och kraft att fullborda de andens gärningar som inväntar de gynnsamma tidpunkterna och tillfällena för mognad. Modets, uthållighetens och hängivenhetens fackla lämnas vidare: envar har ett ringa värde, men tillsammans bildar alla en gyllene länk i den buddhiska kedjan av medkänsla och kärlek, som når fjärran bortom sol och stjärnor.

[Till kapitel 17](#)

[Till Titelsidan](#)

7. Karma

Idag tänker man mycket på vår gemenskap med hela skapelsen, på att vi är lika intimt sammanlänkade med solen, månen och stjärnorna som med naturrikerna under oss. Alla gudagnistor i världsrymden är en etthet i sitt innersta eftersom de har samma ursprung i det ofattbara. Men då varje gudagnista bär på sina egna resultat av en lång utvecklingsbana, är den präglad med sitt eget unika gudomlighetsmärke. En etthet med skillnader - det är hemligheten med livets mysterium. Detta indikerar att en stor skattkammare av individuell karmisk erfarenhet ligger innesluten i kärnan av varje människa. I vårt innersta jag är vi ett med alla andra människor, men som individ har var och en av oss sin egen karaktärsprofil, sin egen "fibreriktning" som löper genom hela hans varelse.

De stoiska filosoferna i antikens Grekland och Rom förstod att det i universum, liksom i var och en av dess otaliga varelser, finns en skapande makt i besittning av planen för och syftet med sin existens, och denna makt kallade de *logos*. Logos var för dem *spermatikos*, "fröbärande", och ur logos utgår en skara av individuella "frölogoi" som efter att ha manifesterat sig tillräckligt länge slutligen återvänder till sin källa: "oförstörbara frömakter, oräkneliga till antalet. utspridda i hela universum, överallt skapande, befolkande, formgivande, förökande sig."²⁴

Under hela följden av sina jordeliv evolverar vart och ett av jordens otaliga frölogoi och alstrar därför karma. Därmed påverkar det andra frölogoi, och alla påverkar de på så sätt varandras framtidsöde. Det är denna karmiska relationsgemenskap och växelverkan som ibland gör det svårt för oss att förstå ödesinslagen i vårt liv. Då och då uppstår problem därför att vi gärna tror att karma är någonting som påtvingas oss av en makt utanför oss när vi är helt oförberedda - hämnden för något vi gjort eller underlåtit att göra i detta eller ett tidigare liv. Men karma är i verkligheten ett utflöde av vårt eget jag. Vi betraktar sällan den alltomfattande lagen om orsak och verkan som läkande - och därtill barmhärtig genom sin återställande verkan.

Hos de tidigaste grekerna var Nemesis en gudinna som personifierade samvetet - vördnaden för jämviktens moraliska och andliga lag och den inneboende rädslan för att förbryta sig mot gudarna. Men vi har glömt att gudarna inte är åtskilda från oss och att vi är förlängningar av deras inre väsen. Vi har glömt att deras omsorg om oss är ett inslag i vår tillväxtprocess, liksom vårt beskydd är ett inslag i tillväxtprocessen hos de atomiska varelser som utvecklas i vår mänskliga hierarki.

Naturligtvis frågar vi oss vad det är för glädje med att vi i det *innevarande* livet får lida för ogärningar i tidigare liv som vi inte minns. Det skulle vara rättvisare om vi mindes dessa ogärningar, ty då skulle vi inte protestera mot att nu ta konsekvenserna av dem och kunde lättare se hur vi bör bättra oss. Detta resonemang låter vettigt men stämmer inte, ty vi *minns faktiskt* vårt förflutna eftersom vårt förflutna är vi själva: vi är karman, resultatet, av alla våra förflutna upplevelser, och det resultatet vecklar nu ut sig i det innevarande livet. Visserligen är vår hjärna nybildad för detta livet och har en mycket liten minnesförmåga, men vi är inte bara vår hjärna. De personligheter vi ikläder oss liv efter liv är uppträdde på ett "tråd-jag" (sutratan) som pärlorna i ett radband. Medan personligheterna bara är delvis medvetna om det utstrålande jag som binder dem samman och ger dem livskraft, så *minns* vårt atomiska jag (sutratan). I stunder av inre tystnad kan vi intuitivt känna något av den vetskap som förs över till varje personlighet.

Buddhistiska texter påminner oss om att den tid skall komma när vi måste förvärva kunskap om såväl vårt näst föregående som hela raden av tidigare liv.²⁵ Men då kommer vi att ha den andliga mognad som krävs för att hantera denna kunskap utan att skada andra eller oss själva, och vi kommer att ha förtjänat förmånen att ögonblickligen kunna minnas vår medfödda visdom.

Funderingar över detta tema leder oss bortom vår nuvarande livssituation till tidigare inkarnationer och till tidigare världsperioder. Vi kan inte föreställa oss en början bortom vilken inga orsaker sattes i rörelse, ty varje gudagnista är ett medvetande, en levande varelse som i tidsåldrar vandrat på sin individuella evolutionsväg. Vi människor har inom ramen för vår planets tillväxtmönster en lång historia av liv och död, framgångar och misslyckanden, och vårt inträde i varje jordeliv är - under vilka omständigheter och var det än äger rum - ett

utflöde av de oundvikliga konsekvenser vi drog på oss genom våra gärningar i tidigare inkarnationer.

I enlighet med lagen om magnetisk attraktion måste allt som kommer till oss någon gång ha satts i rörelse av oss själva, medvetet eller omedvetet. I varje ögonblick av vårt liv präglar vi hela vår varelse med den goda eller dåliga karaktären på våra tankar och känslor. Det är *vi själva* som sätter dessa våra kännemärken på våra livsatomer, och varje gång vi återvänder till jorden återvänder livsatomerna till oss för att på nytt gestalta våra fysiska, mentala och andliga höljen. Ingen skördar något han inte sått och medan goda frön ger vinster och karaktärsstyrka, ger ogräsfrön förluster och viljesvaghet. Inte bara för oss människor utan för alla varelser i världsalltet, stora som små, är karma den stränge men alltid välgörande upptecknaren av alla rörelser i medvetandet. Att betrakta karma som en hämnande demon eller belönande ängel är att döma efter det yttre skenet. Var en varelse än befinner sig på sin evolutionsväg är den sin egen *lipika* eller "skrivare", sin egen uppväckare och vän. Liksom vi människor, sätter varje annan varelse sina kännemärken på alla partiklar i sin sammansatta konstitution.

Alla genomgår vi prövningar som är svåra att rättfärdiga inom gränserna för ett enda jordeliv. Vi är utsatta för nationella, rasmässiga, globala och t o m kosmiska lagar och inflytelser som tycks ha liten anknytning till vår personliga tillvaro. När vänliga och hänsynsfulla personer lider under ett grymt öde är det mycket svårt att förstå att de begått grova ogärningar i det förgångna. Och vad kan alla de ha gjort som drabbas av hungersnöd, krig och naturkatastrofer?

Om karma är den enda oryggliga lagen i världsalltet, kan ingen varelse få en upplevelse som inte ytterst har sitt ursprung i någon del av dess egen konstitution, vilken ju sträcker sig från det gudomliga till det fysiska. Men eftersom karmas olika verkningssätt är hemlighetsfulla, är de inte lätta att upptäcka. Det som händer oss behöver inte vara resultat av tidigare ogärningar, utan något som satts igång av vårt högre jag i dettas egna välgörande syften. *Människans sökande efter mening* av den österrikiske psykiatern Viktor Frankl ger oss ett rörande vittnesbörd om det faktum att det i koncentrationslägrens helvete föddes hjältar. Deras skärseld måste ha varit en initiation av högstående slag.

Att några få tragiskt missledda individer kan föra en hel nation av män och kvinnor in i förhållanden som ingen av dem normalt skulle tolerera, måste bero på tilldragelser i sedan länge förflutna tider. Alltsedan förnuftets ljus tändes i oss och vi blev medvetna om oss själva som tänkande varelser, har vi haft förmågan att välja mellan gott och ont. I miljoner år har vi varit ansvariga för våra tankar och känslor och de handlingar som framspringer ur dem. Eftersom vi ännu är bara delvis utvecklade kan vi inte undgå att göra felval, särskilt när materiens dragning på oss är starkare än andens.

Människan utvecklas långsamt och idag, liksom i gångna tider, väljer vi mellan våra själviska och osjälviska ingivelser, mellan arbete för vår egen välfärd och arbete för vår familj och vårt land. Med varje val sätter vi orsaker till gott eller ont i rörelse, och de kommer med tiden att leda till konsekvenser för såväl oss själva som vår omgivning. Att spåra de karmiska trådar som vävts mellan nationer kräver en kunskap som vi ännu inte förmår skaffa oss, nämligen en överblick över vad nationer och individer har sått under tidsåldrar. Men eftersom vi med vår individuella karma föds i ett visst land vid en viss tidpunkt, har vi viss del i det landets nationalkarma.

Om vi inser att rättvisa och harmoni är inneboende i den alltomfattande ordningen och att naturen alltid arbetar med att återställa rubbade balanser, måste vi dra slutsatsen att var och en av oss får den kvalitet på sina livsupplevelser som tillkommer honom. När vi är ansatta av prövningar som ligger utanför vår kontroll, kanske vårt högre jag gläds över det tillfälle vi fått att lära värdefulla läxor, utveckla vår medkänsla och hjälpa dem omkring oss som har det svårare än vi själva. Har vi inte alla upptäckt, ofta efter många år, att plågsamma tilldragelser kan efterlämna gåvor? Vi talar om tur i uturen, ett talesätt som antyder ett intuitivt erkännande av att smärta och sorg har vackra sidor, bl a vår fördjupade medkänsla och förståelse för dem som befinner sig i svårigheter.

Jag har sett många nära vänner lida och dö och har då ofta tänkt "om jag bara kunde bota, om jag bara kunde lindra smärta". Men med åren har jag insett att detta kanske inte vore det lämpligaste sättet att hjälpa. Jag har förstått att det bästa och effektivaste sättet att bistå någon är att hjälpa honom finna tillförsikt och mod att konstruktivt möta sin karma. Naturligtvis skall den medicinska hjälp som finns tillgänglig alltid anlitas, men vi bör också ge vår vän möjlighet att inse att han kan hantera sin karma med förståelse. Kanske dör hans kropp

tidigare än normalt, men genom att möta sin karma accepterar han medvetet förmånen att i ett välsignerligt syfte få arbeta sig igenom en svår erfarenhet. I den attityden ligger det tröst och styrka för både den döende och de levande.

Hur kan man bäst vara till hjälp? Genom att bli nedslagen och gråta tillsammans med vännen ifråga? Visst kan man gråta, men det bör vara tårar av förståelse och kärlek, inte av medlidande och förtvivlan. Det bör vara tårar som framkallas av vännens mod att ta på sig en svår uppgift i vetskap om att lidandet är en rening av karma med sikte på framtiden. Vår vän har inte behov av en massa ord utan av vår villighet att vara stark, uthållig och lojal, så att han kan få vår omsorg när han behöver den.

Vet vi vad själen måste genomgå för att verkligen bli fri? Kan inte de förskräckliga lidanden en själ genomgår, och vilka i visst avseende är värre för åskådarna än för den lidande själv, vara just den karma som själen vill ha? Hur som helst, vi får inte skaka av oss en annans smärta. Det är diaboliskt och förhärdat hjärtat. Det är att missförstå meningen med livet. Vi skall lindra lidande så mycket vi kan. Vi måste på alla upptänkliga sätt ge av vår sympati och förståelse - inte genom att lyfta bördor från andra människors skuldror utan genom att hjälpa dem möta och hantera livets utmaningar med större självförtroende och framsynhet.

När vi funderar över det vi ser av fysiska, psykiska och mentala handikapp - som ju ofta kräver stora resurser av tålamod och kärlek - kan vi inte låta bli att fråga *varför*? Varför föds många människor med en missbildad kropp och varför förlamas många genom olyckshändelse eller sjukdom? Vad är det som tilldelar den ene människan ett liv i välmåga medan den andre inte bara måste kämpa med en kropp som inte svarar på normala viljesignaler, utan dessutom tvingas slita hårt för att få sinnet och anden att blomma? Miljoner människor bär på en hård ödesbörda och frågar sig var rättvisan och barmhärtigheten finns i vår värld - den sägs ju vara styrd av en kärleksfull Gud. Är det en tröst för plågade föräldrar att få höra att det som sker är Guds vilja eller Allahs ingripande eller utflödet av gammal karma?

Orsaken till och botten för lidandet är något ytterst mysteriöst som kommer att förbli ofattbart för oss, och ligga bortom allt vad mänskligheten lärt sig, tills vi med varje atom av vår varelse kan *känna* den gudomliga medkänslan i allt som händer. Ingen kan med säkerhet säga att ett barn som föds missbildat därmed sonar ogärningar som begåtts i tidigare liv. Det kan mycket väl vara fallet, men behöver inte vara det. Kanske är det i stället så att det återvändande egot är avancerat nog - vi är ju primärt ande-självar, inte kroppar - att "välja" denna svåra karma för att utveckla empati med alla som lider. Tänkbart är också att det reinkarnerande egot behöver en tillfällig befrielse från vissa mentala och emotionella besvär och därför väljer ett "utvecklingsstört" vehikel. Det kan t o m handla om en själ med så hård och självisk karaktärsprofil, att det säkraste sättet att få en förvandling till stånd ligger i att låta den leva i en missbildad kropp så att den lär sig empati och medkänsla.

Vi skall inte döma andra. Bara den som har förmågan att läsa en persons andliga historia kan avgöra vilka karmiska effekter från tidigare liv det är som kulminerar i just de omständigheter egot har att hantera eller inte hantera i det innevarande livet. Alla har vi vävt in både värdigt och ovärdigt i vår själs vävnad, och när vi intuitivt känner att vi är sammanbundna med vår gudomliga förälder, och att alla glädjefyllda eller smärtsamma upplevelser är delar av det öde som vi spunnit på i tidsåldrar, så *finner* vi ändamål och skönhet i även de mest prövande omständigheter.

Ett brev, som en från födelsen gravt handikappad vän skrivit på skrivmaskin med hjälp av en munpinne, bekräftar detta. Hennes namn är Viola Henne och hon förtjänar sitt uppehälle som konstnär. Samtidigt ägnar hon all tid och energi hon kan åt arbete med barn och ungdomar vilka är mer handikappade än hon själv. Viola bryr sig inte om vad dessa inte kan göra, utan tar sikte på vad de *kan* göra. På så sätt stärker hon deras vilja att uttrycka de anlag de eventuellt har. Hon skriver:

Hjälp mig att ta död på den falska föreställning folk har om ordet "karma". Vare sig jag eller någon annan handikappad har blivit "dömd" att vistas i en skadad kropp (hjärna eller.). Nej! Det är faktiskt så att när man väl har genomskådat de illusioner som en felaktig fostran har gett en, så förändras snabbt ens attityd till handikappet och man inser en gång för alla att den skadade formen inte är ett straff utan ett heligt privilegium, som äntligen låter en verka på hög nivå.

Det är som att bära passande kläder när man går till jobbet. Den skadade formen är en nödvändig och självpåtagen yttre klädnad. Ens inre mekanismer godtar kroppen och de rådande omständigheterna så att man kan möta lärotillfällena. Alla människor får "betala" för begångna tanke- och handlingsfel, så handikappade är inte sämre än andra. De "betalar" för sina misstag med en annorlunda orsak-verkan-situation.

Ordet karma borde definieras som "omständigheter vilka själen kontinuerligt väljer som de bästa tillfällena för sin tillväxt och för att lära andra".

Dessa ord från en som vägrar att bli bitter och i stället ger mod och kärlek till alla som behöver hopp och egenvärde, är ett kraftfullt svar på frågan "är livet rättvist?". Även när ens liv är fullt av prövningar är det ur det reinkarnerande egots synvinkel helt galet att anse sig ha en "dålig" karma. Purucker uttryckte detta på ett bra sätt med orden "vi är vår egen karma" i betydelsen att allt som kommer till oss vad gäller karaktärsdrag och omständigheter är ett utflöde av vår egen varelse - av vårt eget förflutna. Om vi eller våra närstående måste genomlida plågsamma tilldragelser - det kan vara sjukdomar, motgångar osv - är detta inte "dålig" karma. Karman kan visserligen vara mycket svår att möta, men om den i det långa loppet befördrar själens tillväxt måste den betraktas som välgörande.

Detta är ett synsätt som är till stor hjälp, ty många känner sig idag krossade av livets bördor. När vi inser att vi är vår karma, förstår vi att allt som vecklar ut sig framför oss faktiskt är vi själva och att vi därigenom får möjlighet att lära och växa och att fördjupa vår varseblivning och förståelse. När vi ägnar oss åt annat än våra egna problem och ser med vilken humor och värdighet andra, kanske sämre lottade än vi själva, möter sina livssituationer, kan vi upptäcka att de av oss som har svårast med att hantera sina karaktärssvagheter befinner sig i det sämsta underläget. Lite självanalys är bra och påminner oss om att vi alla är bergsbestigarkamrater, och att de som tycks hamna på efterkälken mycket väl kan vara i färd med att röja undan hinder för både sig själva och andra bakom dem, hinder som annars skulle visat sig omöjliga att forcera.

Nu är det naturligtvis lätt att filosofera när man är frisk och har det bra. Men hur är det för dem som lever i fattigdom och för dem som är dömda att dö av sjukdom eller svält? Skall vi säga att det är deras karma och att de måste möta den och hoppas på bättre karma i nästa liv? Uppenbarligen är det deras karma annars skulle de inte befunnit sig i det läge de gör, men hur kan vi avskärma deras karma från vår egen? Vi människor är *en* familj, och alla har vi vår del i alstrandet av de svårigheter som nu vecklat ut sig. Är det för övrigt inte också *vår* karma att bli allvarligt bekymrade, och om möjligt hjälpa till att lindra den misär som råder på så många ställen på jorden? Det ligger en viss tröst i det faktum att världssamvetet börjar vakna och bli sensitivare, så att ett stigande antal kapabla och självuppoffrande män och kvinnor redan ägnar sina liv åt praktiskt humanitärt arbete.

Hur gärna vi än vill, kan många av oss inte erbjuda något större mått av materiell hjälp. Men alla kan vi bekämpa den typ av *orsaker* som resulterat i mänsklighetens nuvarande belägenhet. Detta är uppenbarligen ett mycket långsiktigt företag, men inte mindre angeläget för det. I ett brev som H P Blavatsky 1889 skrev till de amerikanska teosoferna citerar hon följande rader från en av sina lärare:

"Låt inte goda karmaresultat vara ert motiv, ty eftersom er karma - god eller dålig - är gemensam och hela mänsklighetens egendom, kan ingenting hända er utan att många andra får del av det." . "Det finns ingen lycka för den som alltid bara tänker på sitt eget jag och glömmer alla andra jag." . "Världen stönar under trycket av sådana handlingar (karma) och ingenting utom självuppoffringskarma kan minska det."²⁶

Detta är provocativa ord, men finns det en enda människa för vilken de inte gäller? Världen stönar verkligen under trycket av våra själviska tankar och handlingar, och vi är individuellt och kollektivt ansvariga i samma mån som vi bidrar till trycket. Eftersom vi är människor har vi allesammans blandade motiv, men vi har också altruismens ideal att sträva mot. Det är ett ideal som tar många liv att nå, men som förtjänar att alltid hållas levande i våra hjärtan. När det får det dominerande inflytandet över vår dagliga livsföring, kommer vi att ge uttryck för ett större mått av osjälviskhet än av själviskhet.

Själviskheten hämmar själens naturliga växande och är skadlig för hela mänsklighetens utveckling, eftersom den stänger var och en inne i sig själv. Om man däremot inte betraktar sig själv som det viktigaste av allt frigörs ljus i ens inre, och när det ljuset flödar in i ens själ spränger det personlighetens gränser och strålar ut över andras liv. Det är ett faktum att varje altruistisk strävan förenar sig med en elementarvarelse och påverkar världens tankeatmosfär, och varje människa som "vibrerar" på samma våglängd som denna strävan svarar på den. Hennes liv blir värdigare och hennes omgivning belyst. På liknande sätt är motsatsen också sann, och för den hålls vi också ansvariga.

I vilka yttre förhållanden karma än placerar oss, kan vi alltid komma ihåg att vi är själar som var och en har sin individuella dharma (*sva-dharma*) att fullgöra. Krishna säger till Arjuna: "Bättre att göra sin egen plikt, om också ofullkomligt genomförd, än att väl utföra en annans. Bättre att förgås medan man fullgör sin egen plikt, ty en

annans är fylld av faror."²⁷ När man fullgör sin egen plikt vandrar man sin egen väg och utför det, för vilket man fötts in i världen.

Orientalisterna har i sina översättningar givit ordet dharma olika betydelser - plikt, sanning, lag, religion, fromhet - men alla dessa betydelser täcker inte sanskritordets rika tankeinhåll. Dharma (från verbet *dhri*, bära, vidmakthålla) antyder att var och en av oss bär på ett öde som är hans eget, och att vi vidmakthåller det sanna i vår inre varelse när vi fullgör våra yttre plikter så gott vi kan. Vi måste förstå att vårt öde inte är någonting som finns utanför utan inom oss. Vi behöver inte resa till Tibet, Amerika, Thailand eller Afrika för att finna det. Var och en är *själv* sitt öde, sin karma, sin individuella dharma.

Det finns överallt i världen så mycket som är galet i människornas relationer till varandra att det kommer att ta tidsåldrar att rätta till dem. Utan tvivel har vi dragit på oss en diger karmisk räkning som måste betalas. Men vi får inte glömma att vi också har tillgodohavanden - allt det goda vi utträttat i detta och tidigare liv. Kan det inte vara så att intensiteten i det globala och individuella lidandet, liksom våra förvirrade värderingar, lika mycket beror på stimulanser från våra högre jag som på obetalda karmiska skulder?

Det är meningen att vi skall leva vårt liv utan att hela tiden plågas av smärtor eller förtvivlan. Sorgen kommer till oss alla, men liksom regnet skall den ge tillväxt. Låt oss därför ge stort utrymme åt den inre glädje som värmer hjärtat och bringar karmas våg i jämvikt. Någon gång i detta eller ett framtida liv kommer vi att kunna se på allt vi gått igenom med de siarögon vi har i vårt innersta, och då med panoramisk synförmåga överblicka samtliga våra upplevelser inklusive motiven till dem. Vi kommer då att *veta* att döden, alla hinder och allt lidande är delar i det naturliga tillväxtmönstret, vilka i själen etsar in den vidgade varseblivningen, den sannare kärleken och den större omsorgen om allt och alla.

[Till kapitel 8](#)

[Till Titelsidan](#)

17. En ny tankekontinent

Var och en av oss är betydelsefull. Intuitivt känner vi att det är så, men fattar vi innebörden av denna storslagna sanning? Vi förstår naturligtvis att det är våra tankar och känslor som får oss att handla, men det är få av oss som är övertygade om att våra privata tankar och känslor har någon betydelse för mänskligheten i stort. Men där misstar vi oss. Det är ett faktum, och inget obetydligt sådant, att de alltid i någon mån inverkar på såväl varje naturrike på jorden som på världsalltet. En respektingivande magnetisk växelverkan vad beträffar ansvar och öde pågår mellan alla varelser i solsystemet: det finns inte ett ögonblick i vare sig vakentillståndet eller under sömnen (fast då på ett annat sätt) när vi inte utövar något slags påverkan på den auriska atmosfär som omger jorden, och i vilken hela mänskligheten har del.

Hur är detta möjligt? I sitt första brev till A O Hume 1880 skrev KH:

.varje tanke en människa tänker beger sig in i den inre världen och blir en aktiv varelse genom att förena sig - sammansmälta skulle vi kunna säga - med en elemental, dvs med en av naturens halvintelligenta krafter. Den lever som en aktiv intelligens, avlad av sinnet, under en tid som står i proportion till intensiteten i den hjärnaktivitet som alstrade den. En god tanke består alltså som en aktiv välgörande energi, en ond som en ondskefull demon. Så befolkar människan oavbrutet sin färd genom rummet med en egen värld, full med avkomlingarna till hennes tankar, begär, impulser och lidelser, en värld som i proportion till sin dynamiska intensitet påverkar varje sensitiv organism som kommer i kontakt med den.⁸⁴

Vi "befolkar oavbrutet vår färd genom rummet" med det som vi totalt är. I varje ögonblick sänder vi ut tanke- eller önskemålsimpulser som, när de efter eget behag har förenat sig med elementala energier, har förmågan att fostra eller hämma själen. Genom livsatomernas oavbrutna cirkulationer påverkar våra tankar och handlingar inte bara oss själva, vår familj och vår omgivning, utan också varje annan levande varelse på jorden.

Dessutom registreras våra tankar och känslor automatiskt i både det astralljus som omger jorden och i vår egen astrala substans. Eftersom astralljuset är såväl mottagare som avlämnare (och även registrator) av varje människas tankar och känslor, vare sig hon lever nu eller tidigare levtt på jorden, så laddar astralljuset - när öppningar uppkommer vid vissa tidpunkter - ur sig både lägre och högre emanationer i mänsklighetens kollektiva medvetande. Detta innebär att det vi nu är lämnar sina avtryck på otaliga varelser som ännu inte blivit födda, ty varje tanke, känsla och strävan som registreras i jordens astralljus kastas med tiden tillbaka på oss själva och andra. Därför är det man *är* enormt betydelsefullt.

Den pågående uttunningen av gränsen mellan det astrala och det fysiska är av blandat värde, och det betyder mycket vad vi dras till. För närvarande verkar astralljuset spy ut mer än vanligt av sitt sämsta innehåll, men å andra sidan blir alltfler människor mottagliga för energier från högre nivåer och får då och då idéer och inspiration som förändrar mångas liv till det bättre. Detta är ett gott skäl till att inta en balanserad attityd och inte ge efter för känslor av hopplöshet - vare sig för egen del eller för mänsklighetens. Det försvagande inflytande hopplösheten har på oss, infekterar de livsbefrämjande tankeenergier som flödar genom vår planet. Det står alltför mycket på spel för att vi lättvindigt skall försämra världskarman med negativa tankar.

De som lider av återkommande depressioner är avsevärt känsligare än andra för naturens cykliska höjd- och bottenlägen, och kan svänga ganska våldsamt mellan hänförelse och förtvivlan. Vi har möjlighet, vi t o m uppfordras, att dämpa våra reaktioner och hålla oss i den gyllene mitten mellan ytterligheterna. Varje siare och rishi före och efter Gautama Buddha kände till och iakttog den gamla regeln: då "ovärdiga föreställningar" fyller sinnet, locka omedelbart in "värdiga föreställningar". När så hat, illvilja och själviska begär besegrats, "blir det inre hjärtat ståndaktigt, lugnt, enhetligt och starkt".⁸⁵ Katherine Tingley förstod detta. Hon var medveten om visualiseringens kraft och uppmanade sina studerande att, när de blev dystra eller modfälda, omedelbart frambesvärja dessa stämningars motsatser och sålunda sätta fart på nya energiflöden. Dessas inflytande skulle med tiden ta överhanden och de studerande skulle då känna en ny ändamålsenlighet och en ny glädje i sina plikter. I sin bok *The Gods Await* citerar hon en märklig utsaga av sin lärare:

Du skall veta att människokroppens atomer vanligen dignar under sinnets bördor - de oväsentliga tankarna, självupptagenheten och bekymren. Atomerna genomgår ständiga förändringar, påverkade av hjärnans tankar. Den brist på förtröstan, den brist på inspiration som

folk lider av - hopplösheten - tar nästan livet av dessa atomer. Men de kan stimuleras till ett slags odödlighet av det gudomliga livets eld och bringas i samklang med den kosmiska harmonin. (s 124-125)

Om det ibland tycks vara omöjligt för oss att höja medvetandet upp ur avgrunden till det inre solljuset, kan vi göra det näst bästa: ge vår fulla uppmärksamhet åt det vi just håller på med. Det dröjer då inte länge förrän de atomer som vi "nästan tagit livet av" förvandlats till självförglömmelsens och känslogenerositetens ljusatomer. Vi har laddat hela vår samling av fysiska, mentala och andliga atomer med ljus och lättnad. Dessutom har en sådan enskild attitydförvandling en globalt välgörande verkan. Dess strålning når långt bortom vår begränsade verkningskrets och ger hopp och stimulans åt andra.

Detta synsätt ger oss tillförsikt om att varje ståndaktig ansträngning för sanningen är att räkna med, och är ansträngningen osjälvisk blir dess potential för goda verkningar mångdubbelt större. Jag undrar om vi förstår hur mycket vi stärker andra genom att tyst och ihållande leva upp till det ädlaste inom oss, och hur vi omvänt med våra ovärdiga tankar och handlingar kraftigt stimulerar dem till illgärningar som befinner sig i rädslans och svaghets grepp.

Tiderna igenom har lärare och frälsare kommit till oss och förkunnat samma utmanande sanning: att vi inte kan få bukt med den själviskhet och girighet som kväver mänsklighetens själ om inte var och en av oss utrotar själviskheten och girigheten i sin egen karaktär. Detta är naturligtvis inte gjort i en handvändning, men att det tar ett helt liv eller t o m flera att göra, är inget skäl till att inte sätta igång. Ett uttalande i de gnostiska dokumenten från Nag Hammadi som tillskrivs Jesus, är relevant i sammanhanget:

.Må den som har öron höra.
Inom en människa av ljus, finns det ljus
och hon upplyser hela världen (*kosmos*).
När hon inte lyser, råder mörker.
(*Evangelium enligt Thomas*, 24)

Beslutet att följa medkänslans mystiska väg öppnar upp en kanal mellan den personliga naturen och det intuitiva högre jaget, och därmed blir ansvaret gentemot en själv och alla andra hundrafalt förstorat. Varje gång vi släpper fram småsinta eller ovänliga känslor, avskärmar vi oss från vårt inre ljus och kastar därigenom en skugga över andras liv. Omvänt hjälper varje skimmer av vår inre buddhis strålning till att illuminera vår omgivning.

När vi på TV:n ser bilder av de fasansfulla förhållanden som råder runt om i världen, däribland bilder som representerar miljontals sjuka och svältande barn, känner vi det i hela vår varelse. Var och en av oss som har möjlighet att lindra kvalen, hungern och smärtan bör göra allt han kan. "Att underlåta en handling av barmhärtighet, är att begå en dödlig synd."⁸⁶ Men då vi vill föda de svältande på avlägsna platser, får vi inte glömma vår familj här hemma eller de behövande i grannskapet. Vårt ansvar ligger i att fullgöra vår dharma, vår inre plikt, där den befinner sig.

Även om vi alla längtar efter den dag då de ohyggliga förhållanden under vilka miljoner av våra medmänniskor lever skall lindras, kan vi vara säkra på att när karaktären på en människas liv står i samklang med ropet från alla andra människors hjärtan, har detta en ihållande och välgörande inverkan på den kollektiva karman. Frön som sås i god jord gror, rotar sig och slår med tiden ut i blom. Tankar och strävanden som alstrats av en osjälvisk önskan att lätta människornas sorger resulterar likaså i handlingar, handlingar som kanske inte utförs av oss själva utan av andra som karma gett förtroendet att genomföra det vi föreställt oss.

Åstadkommandet av läkning och medkänsla måste börja på ideationens plan för att få bestående verkan på det fysiska planet. Vi måste arbeta i sinnets och hjärtats vingård, och koncentrera våra ansträngningar på att utrota de inre orsakerna till de bedrövliga förhållandena på jorden. Även om många av oss inte har möjlighet att göra några större praktiska insatser för att förbättra de materiella förhållandena, kan alla bidra till osjälviskheten i världen och stärka de ljusa krafterna.

När vi känner oss betungade av det lidande som så många måste ut- härda, kan vi i tankarna blicka ut över världen och föreställa oss det heroiska arbete i filantropisk anda som enskilda individer och grupper utför för att lindra lidandet och ge människor framtidshopp. Att göra så är inte bara välgörande för vårt eget sinnessillstånd. Vi ger, och detta är ännu viktigare, på inre vägar energi åt dessa människovänners altruistiska ansträngningar. Vi

kan inte vara nog tacksamma för att de, under stora personliga uppoffringar och ofta med fara för livet, tar på sig det välgörande arbetet.

Ljuspunkter - foci av medkännande hjälpare som arbetar i världen - lyser på olika platser. Hjälparna kanske inte lyser med namn och gärningar, men de står troget på post - mer en inre än yttre post. Vi har tidigare talat om det nätverk som existerat alltsedan förnuftets ljus tändes i oss för tidsåldrar sedan. Detta brödraskap av upplysta arbetar i det tysta med att i mottagliga människohjärtan stimulera de skapande impulserna. Det vi ser är bara ytan av ett väldigt andligt bemödande som pågått i miljoner år, och sträcker sig tillbaka till än tidigare världscyklar. Detta nätverk existerar fortfarande, och förverkligandet av ett alltomfattande brödraskap, hand i hand med mänsklighetens andliga upplysande, förblir "den *sanne adeptens* strävan".

Och vi kommer att fortsätta med detta vårt periodiska arbete. Vi kommer inte att låta oss rubbas i våra filantropiska bemödanden förrän den dag kommer då fundamentet till en ny tankekontinent blivit så stabilt att inget motstånd och ingen okunnig illvilja kan ta överhanden. ⁸⁷

Vi ser idag ett återupplivande av den gamla drömmen om alla va-relsers enhet i det att enskilda individer försöker förverkliga denna dröm i sina relationer till andra människor. Det har faktiskt alstrats kraft, dynamisk energi, överallt där enskilda hengivna personer strävar synkront med tillvarons hjärta. Enskilt är ingen av oss av större betydelse, vare sig andligt eller på annat sätt, men när ett antal av oss med sina unika själsensenser spontant bidrar till att höja mänskligheten, vem kan då säga vilka oförutsägbara och kraftfulla verkningar de sammanlagda ansträngningarna kan ha längs de inre kommunikationsvägarna? Med orden "där två eller tre är församlade i mitt namn." påminner Jesus oss om den gamla lagen. Andliga läror har kraft att höja människan, och eftersom ädla ideal i tankeatmosfären alltså är potentiella, kan en viss magi uppkomma när enskilda personer tar dem till sig och *lever* efter dem.

Att tänka att vår civilisation ödesbestämt måste fortsätta med sina själviska och destruktiva vanor, är att använda värdefull tankekraft på ett negativt sätt. Men om vi däremot ser oss själva sådana vi verkligen är, vänder vi på perspektivet: vi är inte åtskilda stridande personligheter utan universums avkomlingar, gudomliga varelser som för närvarande genomlöper människostadiet för att vidga och berika sin erfarenhet. Ingen människa kan på egen hand utföra miraklet att förnya världen, men miljoner av personliga segrar över det egna jaget *kan tillsammans* ha en mirakulös verkan.

Om ett stigande antal altruistiskt sinnade människor riktade in sina strävanden på högstämt tänkande och osjälviska gärningar, skulle oundvikligen tillräckligt med kraft genereras för att spontant förändra mänsklighetens levnadsmönster från trångsynt egocentricitet till vidsynt medkänsla.

Hur världens karma kommer att bli är inte något som vi skall veta, men om vi bjuder till och opersonligt gör vårt bästa, bygger vi broar som leder till den "nya tankekontinent" som mästaren talar om.

[Till Källor](#)

[Till Titelsidan](#)

8. Karma och/eller nåd

Dogmen att en frälsare "dog för våra synder" har blivit mycket missförstådd, vilket dock inte hindrar att läran om en gudomlig inkarnation i mänsklig gestalt är mycket vacker: "Så älskade Gud världen att han gav den sin ende son" (*Johannesevangeliet* 3:16). Detta är det kristna sättet att säga att gudarna av medkänsla med mänskligheten sände en stråle av sig själva in i en ädel människas själ så att denne i sin verksamhet bland människorna kunde ge kraftfullare uttryck för det gudomliga - inte för att frälsa oss från våra synder eller tvätta bort karman från vår ohörsamhet mot oss själva och andra. Vi ansvarar själva för våra handlingar. För våra tankar måste vi lida eller erhålla förtjänst. Det finns ingen annan syndaförlåtelse än den vi själva ger. Paulus framställning av den universella lagen om orsak och verkan, kismet eller karma, är uppfriskande rakt på sak:

Om vi har andligt liv, låt oss då följa en andlig väg. Låt inte bedra er, Gud lurar man inte: vad man sår får man också skörda. Den som sår i sitt kött skall skörda förgängelse ur köttet, men den som sår i anden skall skörda evigt liv ur anden. Låt oss inte tröttna på att göra det som är rätt. När tiden är inne får vi skörda, bara vi inte ger upp. Så länge det finns tid skall vi därför göra gott mot alla människor, framför allt mot våra trosfränder. (*Galaterbrevet* 5:25, 6:7-10).

I korthet: Dagligen skördar vi i varje ögonblick resultaten av tidigare handlingar och sätter nya orsaker i rörelse. Det är kvaliteten på våra motiv som har danat och fortsätter att dana vår karaktär och vår framtid. Eftersom vi inte är åtskiljda från varandra utan utgör en mänsklighet, påverkar vi ödet inte bara för dem som står oss nära utan också för tusentals andra som befinner sig inom vår verkningskrets. Om våra motiv är altruistiska kommer vi att så i andliga riken. Är motiven själviska kommer vi att så i vår personlighets fält. Vi skördar som vi sår eftersom naturen reagerar opersonligt och utan avsikt att bereda såningsmannen nöje eller missnöje. Skörden blir en rättvis följd av sådden, eftersom varje människa är sin egen skördeman och även sin egen ödesmakare när hon fortlöpande sätter sitt väsens kännemärken på karaktärens minnesceller, ja på alla delar av sin varelse.

Hur stämmer detta överens med föreställningen om nåd? I Nya Testamentet framställs nåden nästan enbart som ett sätt för Gud att via Jesus Kristus ge syndernas förlåtelse. "Den som tror skall räddas" (*Markusevangeliet* 16:16). Genom att erkänna Kristus som sin frälsare får man, oavsett vad man gjort och varit, Guds välsignelse och förlåtelse för sina synder. Tar man detta evangeliebudskap bokstavligt, som fundamentalisterna bland de kristna gör, blir det orimligt: vad är det för rättvisa om en moraliskt fördärvad person kan få sitt förflutna utplånat och sin karaktär renad från ondska bara genom att erkänna Jesus som Guds ende son? Finns det inget behov av gottgörelse för gjorda oförrätter och för den skada som tillfogats andra genom brutala och lättsinniga handlingar? Ur mänsklig synvinkel är det orimligt att Guds nåd skulle ge syndaförlåtelse, och detta enbart åt troende. Det strider mot allt som mänskligheten anser vara etiskt och rättvist. Om man däremot tolkar evangeliebudskapet tillsammans med Jesu uppmaning "gå, och synda inte mer" blir det betydelsefullt, och blir så i än högre grad när det kopplas ihop med Jesu ord till Nikodemos: "den som inte blir född på nytt kan inte se Guds rike."

.den som inte blir född av vatten och ande kan inte komma in i Guds rike. Det som har fötts av kött är kött, och det som har fötts av ande är ande. Var inte förvånad över att jag sade att ni måste födas på nytt. (*Johannesevangeliet* 3:3, 3:5-7)

Berättelsen om Saul från Tarsus är ett upplysande exempel. Uppfostrad i enlighet med sitt folks traditioner fann han bördan av sina tidigare synder så outhärdlig att han inte förmådde känna samhörighet med sin Gud. Som jude visste han att han måste förtjäna Guds erkännande genom att vara moraliskt rättskaffens och lyda Guds bud, vilket med tanke på de tidigare synderna gjorde honom så oroad att han lät sin vrede och förtvivlan gå ut över dem som följde Jesus. Men när han så en dag färdades till Damaskus omslöt han plötsligt av ett ljus som sken så intensivt att han förblindad föll till marken, och han hörde Herren kalla på honom. Tre dagar efter denna händelse hade han blivit en "ny människa". Han återfick synen, det förflutna var borta och med tiden även hans namn. Hade hans starka längtan efter att finna meningen med livet för ett ögonblick öppnat hans själ för hans eget inre ljus?

Han påbörjade nu sitt nya liv som Paulus och manade alla han talade och skrev till att hellre välja andens väg än köttets: "Det som är i Kristus är alltså en ny skapelse, det gamla är förbi, något nytt har kommit." (*Andra Korinthierbrevet* 5:17). När någon undergår en äkta förvandling i riktning mot själens fullständiga förening med andens liv, är han som en "nyfödd" - inte p g a att hans karma har utplånats, utan för att han inombords är

förnyad, "född av anden". Hädanefter möter han livet med nya visioner och stärkt vilja.

På varje ärligt strävande i riktning mot ens inre gudom, svarar denne med tillgivenhet och en strålgans lyser upp ens hjärta och sinne. Det är utan tvekan så att intuitionens röst kan göra sig hörd och en "rening" komma till stånd om man ihärdigt förnyar sitt liv genom osjälviska gärningar. Det är oväsentligt om rösten kommer från Gud eller någon annan gudomlighet eller från ens egen inre gud. "Gå, och synda inte mer" har många tillämpningsområden, och ve den som inte försöker leva upp till det som förväntas av honom: att förtjäna nåden av gudomligt erkännande.

Viktigast av allt är dock att nåden, varifrån den än kommer och hur den än upplevs, *inte innebär ett upphävande av karmalagen* eller att tidigare begångna fel och dåskaper utplånas i vår individuella ödesbok. Vad vi än gjort eller underlåtit att göra före vår förvandling måste utjämnas i detta eller framtida liv - och bör då mötas med glädje eftersom lidanden medför tillfällen att rätta till tidigare felhandlingar. Lika betydelsefullt är att det vi längtar efter att få göra eller vara, vår tysta längtan efter att få bli ett ljus i omgivningens mörker, nedtecknas på evighetens oförstörbara minnestavlor för att i överensstämmelse med karmisk lag vid rätt tidpunkt återkomma som glädjeämnen, nådegåvor åt oss själva och andra.

Vi kan se dogmen att Jesus "dog för våra synder" i ett annat perspektiv. Det faktum att andliga lärare vid cykliska tidpunkter sänds ut för att verka bland det ena eller andra folket tyder på att de kommer i ett heligt syfte: för att väcka en andlig längtan i alla de själar som hörsammar kallelsen. Framträdandet av en sådan lärare utgör ett nedstigande till jorden av en gudomlig energi, och framträdandet sammanfaller med en framväxande längtan i mänskliga hjärtan. Sammanfallandet av mänskliga och gudomliga cykler har således ett tvåfaldigt ändamål. När den utvalda kroppens andliga själ tillförs gudomlig energi uppstår en reaktion av så oerhörd styrka att det gudomliga ljuset sprids över mänskligheten och vitaliserar vår tankevärld med gudomlig-andlig magnetism. Detta har hänt tidigare, och kommer att hända igen när vi kallar fram det.

Överallt finns det karmiska kopplingar mellan de gudomliga världarna och oss. Enligt traditionen nedstiger gudomliga väsen eller avatarer till jorden som till ett slags underjord, varvid de "dör" bort från sina egna högre riken. Detta är för dem en initiation. Genom att frivilligt låta sig födas bland jordinvånarna dör en del av deras varelse, vilket både bokstavligen och bildligt är en "död för våra synder". Likt en ström av ljus och medkänsla lämnar de sina avtryck i människornas öden. På grund av att de kvarlämnat en del av sin gudomliga energi i världen, tar de i mystik bemärkelse på sig en del av mänsklighetens karma. Även om det är vi själva som måste befria oss, sammankopplar alla som vänder sig mot det inre ljuset och berörs av detta - om än aldrig så lite - i motsvarande grad sin karma med dessa gudomliga väsen.

Om vi alltså själva är ansvariga för vår "frälsning" är det inte Gud som dömer oss till evig himmeltillvaro eller evig fördömelse. Men det finns dock ett korn av sanning i föreställningen om domen i det att *vi själva* i det förgångna har dömt oss till vad vi nu är. Vissa karmiska händelseförlopp är sålunda förutbestämda - inte av någon gud eller något väsen utanför oss, men *av oss själva*. Som Shakespeare säger: "Det är en gudomlighet som skapar våra slut, Tillyxa dem hur vi vill." (Hamlet, akt V, scen 2). Denna gudomlighet är vårt eget innersta jag. Det är *vi själva* som formar vårt öde med våra fria viljeakter. Hur vi hanterar händelser, omständigheter och medmänniskor avgör vi själva. Med vår livsföring formar och omformar vi vår karaktär och vårt framtidsöde. Ingenting sker oberoende av karmalagen, och eftersom var och en av oss *är* sin karma, är vi resultatet av hela vårt förflutna. Var och en av oss är därför sin egen karmiska ödesmakare.

Berättelsen om den lidande Kristus skildrar en helig upplevelse som varje frälsare av ren medkänsla villigt genomlider i avsikt att förankra tanken på andens seger i människans medvetande. Evangeliets skildring handlar om människans själ, och Jesus representerar den gudomliga höjdpunkt som varje människa på vår jord en dag kan uppnå - att föda kristussolen i sitt hjärta. Detta innebär inte ett löfte om seger om denna inte förtjänas. Var och en måste genom individuella bemödanden uppnå självkontroll. Även om vi är fjättrade andliga väsen är vi andliga väsen, inte fjättrade, och ingen makt på jorden eller i himlen kan hålla den mänskliga själen fängslad i evighet. Medan historien är en krönika över mänsklighetens misslyckanden, vittnar en högre historia om den obesegrade mänskliga anden, ty en Kristus lidande och seger beskriver den solväg som varje människa till slut har att välja.

[Till Titelsidan](#)

Källor

- Aeschylus, *Aeschylus: Prometheus Bound* (1931), trans. Gilbert Murray, George Allen & Unwin, London, 1952.
- Angus, S., *The Mystery Religions and Christianity*, Charles Scribners' Sons, New York, 1925.
- Arnold, Edward Vernon, *Roman Stoicism* (1911), Arno Press, New York, 1971.
- Barborka, Geoffrey A., *H. P. Blavatsky, Tibet and Tulku*, Theosophical Publishing House, Adyar, Madras, 1966.
- Barker, A. Trevor, comp.:
The Letters of H. P. Blavatsky to A. P. Sinnett (1925), Theosophical University Press (TUP), Pasadena , 1973.
The Mahatma Letters to A. P. Sinnett (1923), TUP, 1992.
- Blavatsky, H. P.:
Collected Writings, vols. I, IX, and XII, ed. Boris de Zirkoff, Theosophical Publishing House, Wheaton, 1962-1980.
H. P. Blavatsky to the American Conventions : 1888-1891, TUP, 1979.
Isis Unveiled (1877), TUP, 1998.
The Key to Theosophy (1889), TUP, 1995.
The Original Programme of the Theosophical Society , Theosophical Publishing House, Adyar, Madras, 1931.
The Secret Doctrine (1888), TUP, 1999.
The Voice of the Silence (1889), TUP, 1992.
- Cheney, Sheldon, *Men Who Have Walked with God*, Alfred A. Knopf, New York, 1946.
- Conger, Margaret, *Combined Chronology: for use with the Mahatma and Blavatsky Letters to A. P. Sinnett*, TUP, 1973.
- Cranston, Sylvia, HPB: *The Extraordinary Life and Influence of Helena Blavatsky, Founder of the Modern Theosophical Movement*, 3rd & rev. ed., Path Publishing House, Santa Barbara, 1993.
- Darwin, Charles:
The Descent of Man, D. Appleton and Company, New York, 1896.
The Origin of Species , D. Appleton and Company, New York, 1896.
- Doane, T. W., *Bible Myths and Their Parallels in Other Religions* (1882), University Books, New York, 1971.
- Eckhart, Meister, *Meister Eckhart, A Modern Translation*, trans. Raymond Bernard Blakney, Harper & Row, New York, 1941.
- Eldredge, Niles, and Ian Tattersall, *The Myths of Human Evolution*, Columbia University Press, New York, 1982.
- Eliot, Sir Charles, *Japanese Buddhism* (1935), Routledge & Kegan Paul, London, 1959.
- Encyclopaedia Britannica, Macropaedia* , vol. 10, "Kepler, Johannes," William Benton, Chicago, 1974.
- Frankl, Viktor E., *Man's Search for Meaning*, Beacon Press, Boston, 1959.
- Green, Elmer and Alyce, "Mind Training, ESP, Hypnosis, and Voluntary Control of Internal States," Menninger Foundation, Special APM Report of Parapsychology and Medicine, 1973.
- Guillaumont, A., H.-Ch. Puech, G. Quispel, W. Till, and Yassah `Abd Al Masih, trans., *The Gospel according to Thomas*, E. J. Brill, Leiden, 1959.
- Harrison, Jane, *Prolegomena to the Study of Greek Religion* (1922), 3rd ed., Meridian Books, New York, 1957.
- Harrison, Vernon, *H. P. Blavatsky and the SPR: An Examination of the Hodgson Report of 1885*, TUP, 1997.
- Head, Joseph, and Sylvia Cranston, comps., *Reincarnation: The Phoenix Fire Mystery* (1977), TUP, 1994.
- Hermes Trismegistus, *Hermetica: the Ancient Greek and Latin Writings which contain Religious or Philosophic Teachings ascribed to Hermes Trismegistus* , ed. and trans. Walter Scott, Oxford University Press, London, 1924.
- Hitching, Francis, *The Neck of the Giraffe: Where Darwin Went Wrong*, Ticknor & Fields, New Haven and New York, 1982.
- Hui-Neng, *The Sutra of Hui-Neng*, trans. Thomas Cleary, Shambhala, Boston & London, 1998.
- Huxley, Aldous, *The Perennial Philosophy*, Harper & Brothers, New York and London, 1945.
- Idel, Moshe, *Kabbalah: New Perspectives*, Yale University Press, New Haven and London, 1988.
- I-tsing, *A Record of The Buddhist Religion as Practised in India and The Malay Archipelago (A.D. 671-695)*, trans. J. Takakusu, Oxford University Press, London, 1896.
- Jinarajadasa, C., *The Golden Book of The Theosophical Society: A Brief History of the Society's Growth from 1875-1925* , Theosophical Publishing House, Adyar, Madras, 1925.
- Judge, William Q.:
Bhagavad-Gita combined with Essays on the Gita (1887-1896), TUP, 1978.

- Letters That Have Helped Me* (1891, 1905), 2 vols. in one, TUP, 1981.
- The Ocean of Theosophy* (1893), TUP, 1973.
- Knoche, Grace F., *The Mystery Schools* (1940), TUP, 1999.
- Kurtén, Björn, *Not From the Apes*, Vintage Books, Random House, New York, 1972.
- Law, William, *The Spirit of Prayer: or, the Soul Rising out of the Vanity of Time, into the Riches of Eternity*, J. Richardson, London, 1758.
- Marcus Aurelius, *Meditations*, trans. Maxwell Staniforth, Penguin Books, Baltimore, 1964.
- Müller, F. Max, ed., *The Sacred Books of the East*, Oxford University Press, London:
Cullavagga, vol. xx, 1885.
Maha-Parinibbana-Sutta, vol. XI, 1881.
The Questions of King Milinda, vol. xxxv, 1890.
Saddharma-pundarika, vol. XXI, 1884.
- Myer, Isaac, *Qabbalah* (1888), Samuel Weiser, New York, 1974.
- Olcott, Henry S., *Old Diary Leaves* (1895), vol. I, Theosophical Publishing House, Adyar, 1974.
- Pausanias, *Description of Greece*, trans. W. H. S. Jones, The Loeb Classical Library, vol. IV, Harvard University Press, Cambridge, 1979.
- Plato, *The Dialogues of Plato*, trans. B. Jowett, Random House, New York, 1937.
- Purucker, G. de:
The Esoteric Tradition (1935), TUP, 1973.
Fountain-Source of Occultism, TUP, 1974.
Man in Evolution (1941), TUP, 1977.
- Radhakrishnan, S.:
The Bhagavadgita, Harper & Row, New York, 1973.
The Principal Upanisads, Harper & Brothers, New York, 1953.
- Ryan, Charles J., *H. P. Blavatsky and the Theosophical Movement* (1937), 2nd & rev. ed., TUP, 1975.
- Scholem, Gershom G., *Major Trends in Jewish Mysticism*, rev. ed., Schocken Books, New York, 1946.
- Seneca, *Moral Essays*, Harvard University Press, Cambridge, 1963.
- Siémon, Jean-Louis, *Theosophia in Neo-Platonic and Christian Literature (2nd to 6th Century A.D.)*, Theosophical History Centre, London, 1988.
- Skinner, Ralston, *Key to the Hebrew-Egyptian Mystery in the Source of Measures* (1875), Wizards Bookshelf, Minneapolis, 1975.
- Sperling, Harry, Maurice Simon, and Dr. Paul P. Levertoff, trans., *The Zohar*, 5 vols., The Soncino Press, London and Bournemouth, 1949.
- Stryk, Lucien, ed., *World of the Buddha: A Reader*, Doubleday, New York, 1969.
- Taylor, Thomas, *The Mystical Hymns of Orpheus: Translated from the Greek, and demonstrated to be the Invocations which were used in the Eleusinian Mysteries*, new ed., Bertram Dobell, London, 1896.
- Thomas, Edward J., *The Life of Buddha as Legend and History*, Kegan Paul, Trench, Trübner & Co., London, 1931.
- Thompson, Francis, "*The Mistress of Vision*," *The Hound of Heaven and Other Poems*, International Pocket Library, Boston, 1936.
- Tingley, Katherine:
The Gods Await (1926), TUP, 1992.
Theosophy: The Path of the Mystic (1922), TUP, 1995.
- Titchenell, Elsa-Brita, *The Masks of Odin*, TUP, 1985.
- Tsong-ka-pa, *Compassion in Tibetan Buddhism*, ed. and trans. Jeffrey Hopkins, Gabriel/Snow Lion, Valois, New York, 1980.
- Verny, Thomas, M.D., with John Kelly, *The Secret Life of the Unborn Child*, Dell Publishing, New York, 1981.
- Willoughby, Harold R., *Pagan Regeneration: A Study of Mystery Initiations in the Graeco-Roman World*, University of Chicago Press, Chicago, 1929.
- Wilson, H. H., *The Vishnu Purana: A System of Hindu Mythology and Tradition*, ed. FitzEdward Hall, Trübner & Co., London, 1864.

9. Det kristna budskapet

I

Om vi gräver djupt nog under dogmerna och ritualerna, finner vi i alla heliga skrifter en skatt av esoterik. Den judisk-kristna skapelseberättelsen är lika lite som de gamla persiska, kinesiska, amerikanska etc skapelsemyterna avsedd att tolkas bokstavligt. Varje folks muntliga och skriftliga traditioner med sina olika metaforer och symboler pekar på det ögonblick i den begynnelselösa tillvaron då mörker blev ljus och ljudet från Logos, Ordet, kom från tystnadens djup och fick gudar och stjärnor att sjunga tillsammans i glädje över tillblivelsen och varandet.

Hur "intet" kan frambringa ett universum med dess varelseskaror av allehanda typer och utvecklingsnivåer är svårt att förstå. Hur kan noll bli ett, ett bli upphovet till två och därefter tre, som i sin tur alstrar myriader av levande varelser från stjärnor till människor, från djur till atomer? När allt är formlöst och tomt, vem eller vad sätter då igång den första rytmiska impulsen i Kaos?

De som är hemmastadda i kabbalans gamla judiska teosofi citerar ofta vissa passager i *Zohar* - den mest kända kabbalistiska kommentaren till Toran, judarnas heliga "lag" - vilka säger att den som vill tränga in i Torans dolda innebörder måste avlägsna skal efter skal för att nå in till dess själ. Vill han intuitivt känna dess innersta väsen måste han avlägsna ytterligare skal, ty inom varje ord och utsaga finns ett djupt mysterium. "Men de vise, vars visdom ger dem fullt med ögon, ser genom det hölje som döljer ordets innersta betydelse."²⁸

Medan vi ser världsalltet som *i grund och botten* oskapat och obegränsat, utan början och slut, har paradoxalt nog varje *manifesterat* universum en ursprungspunkt. Det framträder ur "intet", från mörker till ljus, som ett flöde av levande varelser. Kabbalan talar om tre nivåer av icke-existens mellan *Första Mosebokens* mörker som täckte djupet och ljusets tillblivelse: 1) *ayin*, "intet", icke-varande, tomrummet, kan inte varseblivas, 2) *ain sof*, "ingen gräns, utan ände", den oändliga rymden, och 3) *ain sof aur*, gränslöst ljus.

När *ain sof*, aktiverad av gudomlig tanke och vilja och den mystiska kraften i sammandragning-expansion, önskade manifesteras en del av sig, koncentrerade den sitt innersta väsen i en enda punkt. Denna kallar kabbalisterna *Keter*, "Kronan", ljusets första emanation, och från den ursprungspunkten flödar "nio strålande ljus".

I ett försök att förklara det som alltid kommer att förbli ett "ogenomträngligt mysterium" tecknar kabbalisterna på olika sätt bilden av den sällsamma process då en blir många. Framför allt använder de bilden av ett livets träd, sammansatt av tio *sefirot*, tio "tal" eller emanationer från *ain sof*, som då utgör ett tiofaldigt universum. "Mitt i den outhärdliga glansen" från *ain sof* eller det gränslösa ljuset föreställer de sig huvudet på *Adam Kadmon*, den arketypiska människan, den första av de fyra Adam som manifesterar sig i fyra världar av avtagande andlighet. Den fjärde Adam i den fjärde världen, vår jord, är den nuvarande mänskligheten. Med andra ord så kläder sig i var och en av de fyra världarna ett tiofaldigt livets träd, som manifesterar sig jämsides med den arketypiska människan, i allt materiellare former. Slutligen kan den fjärde världen vidmakthålla mineral-, växt- och djurrikerna, och mänskligheten blir då, efter att ha varit först könlös och sedan tvåkönad, uppdelad i män och kvinnor.²⁹

På det sättet tolkar *Zohar Första Mosebokens* inledande utsagor, i vilka Gud (i verkligheten "gudar" *elohim*) ur sig själva frambringar himlarna (också flertal i hebreiskan) och jorden, som var öde och tom tills Guds ande (*ruah elohim*, "elohims andning") befruktade rymdens vatten.

Under de senaste 2.000 åren har ordet *gud* haft en mycket trångsynt och steltnad betydelse, en motsats till den vidsynta och rörliga som ordet hade i den grekisk-romerska världen och i Främre Orienten. Under antiken var förhållandet mellan gudar och människor förtroligt. Gudarna antog tidvis mänsklig gestalt och värdiga människor uppnådde gudaskap. På grund av de teologiska utsagor som i århundraden tvingats på människorna står ordet Gud idag vanligen för det högsta väsendet, skaparen, som skapade himmel och jord och alla varelserna på jorden, ett utomkosmiskt väsen som är skilt från och oberoende av sin skapelse. Men visst har många kristna bland icke-

fundamentalisterna övergivit föreställningen om en personlig människoliknande Gud med långt skägg, som sittande på en tron bland molnen delar ut belöningar och straff som det behagar honom.

Varje människa är en gnista av den gudomliga intelligensen, med sin egen inre gud i hjärtat av sin varelse. Skulle någon varelse, om den så endast är ett stoftkorn, existera om den inte var det yttersta uttrycket för sin egen unika guda-essens? Varje atompartikel är en gudagnista som förkroppsligat sig i en materiell gestalt. Som sådan är den innerst inne ett med gudomligheten i varandets hjärta. Detta betyder att monaderna, de inre gudarna, i hjärtat på de triljoner och åter triljoner atomerna i alla naturrikena och i hela kosmos är *ett till sitt innersta väsen* - i sanning en alltomfattande själsfrändskap. Om vi föreställer oss Gud som obegränsad, kan vi knappast tänka oss några gränser för den gudomliga viljan. Frågan om Gud är transcendent eller immanent, dvs om han finns utanför eller inom oss, blir överflödig om det gudomliga genomsyrar allt. Pressade av våra dagliga angelägenheter tenderar vi att glömma vilka vi är och det öde som ligger framför oss och varje monadiskt liv, vare sig detta är en atom i en dagmaskas hjärna eller befinner sig i en av Saturnus ringar.

I *Johannesevangeliet* (10:34) säger Jesus till dem som ansatte honom: "Står det inte i er lag: *Jag har sagt att ni är gudar?*" Den grundtanken vidareutvecklar Paulus när han till folket i Korinth skriver: "vad har ljuset gemensamt med mörkret? . Vi är den levande Gudens tempel" (*Andra Korinthierbrevet* 6:14, 16) och "Guds ande bor i er" (*Första Korinthierbrevet* 3:16). Hur kan vi i ljuset av dessa ord, som så ofta har citerats i predikstolarna och litteraturen, under århundraden ha blivit lärda att vi är "födda i synd"?

Allegorin om Adams och Evas fall och förvisning från Edens trädgård är uppmuntrande om den inte betraktas som en syndafallsberättelse utan som en beskrivning av förnuftets uppväckande i den tidiga mänskligheten. För att de tidiga människorna (vi själva) skulle kunna bli gudalika, måste vi "dö" från vårt edentillstånd av omedveten sällhet och anta utmaningen att självmedvetet varsebli vår gudomliga potential. När vi nedsteg i materiens världar blev vi tvungna att ta på oss "kläder av skinn". Mödosamt bereder vi nu andligen och intellektuellt vår väg ut ur det materiella "synda"-tillståndet, och kommer slutligen att tillträda vårt sublimes arv och bli fullt utvecklade gudomligheter.

Hur skall vi då tyda Nya Testamentets berättelse om Jesus och hans verksamhet? Många kristna tror inte längre att evangelierna utgör faktiska redogörelser för en historisk persons liv. En del föredrar att läsa dem som en symbolisk framställning av en frälsares initiationsupplevelse - av varje frälsares som kommer när det cykliska behovet föreligger. Somliga vill inte tillskriva Jesus någon *speciell* gudomlighet utan betraktar honom i stället som en mycket ädel människa, värd att efterlikna. Men miljoner betraktar Jesus som Guds *ende* son och tror att det endast är genom honom som de kan bli frälsta. Tre skenbart oförenliga värderingar som dock, om vi tar dem som tre sätt att se på Jesus, ger en god bild av vad han representerar.

Bilden av Jesus som kom för att bli ett ljus i världen och "frälsa oss från våra synder" visar helt enkelt hur *vi* kan frälsa oss själva, hur vi själva kan befria oss från slaveriet under materiella ting. Den visar inte att vi först kan göra vad vi vill för att sedan, genom att ångra oss innan vi dör, flytta över vår skuld på honom och få evigt liv.

Gautama Buddha var också ett ljus i världen. Om vi jämför händelserna i Gautamas och Jesu liv finner vi en förvånansvärd överensstämmelse: Båda föddes av en jungfru, båda skolades i och inspirerades av sitt hemlands heliga traditioner, båda protesterade mot prästerskapets ortodoxi, båda struntade i sociala och religiösa fördomar och tog till lärjungar alla som kom med seriösa motiv. Den tonvikt såväl Jesus som Buddha lade vid "ljuset" i människans inre gav försäkran om lika möjligheter för oss alla: för braminen och den kastlöse, för saddukén, den spetälske, kungen, kurtisanen och fiskaren. Jesu förvandling när hans "ansikte lyste som solen, och hans kläder blev vita som ljuset"³⁰ påminner om Gautamas upplysning och hans uppnående av nirvana när färgen på Tathagatas hud blev så "klar och omåttligt ljus" att hans gyllene dräkt föreföll glanslös.³¹ Slutligen, det faktum att båda kom till jorden på grund av sin kärlek till mänskligheten - Jesus sänd av Gud som en gudomlig inkarnation och Gautama i enlighet med sitt för många liv sedan avgivna löfte - gör dem till länkar i kedjan av de medkännande beskyddare som vakar över oss och inspirerar oss att följa den inre vägen.*

Uppenbarligen är de färgstarka berättelserna om Gautamas och Jesu födelse, verksamhet och död till stor del allegoriska. Alla historiska fakta i evangelierna och de buddhistiska skrifterna är klädda i metaforer och legender, så det är svårt att skilja fakta från fantasi. Men likheterna mellan de bådas liv är alltför stora för att negligeras, och man frågar sig om krönikörerna inte skrev sina berättelser efter någon gemensam helig förebild.

Antagligen gjorde de det, ty anslående paralleller finns med ett antal andra världsfrälsares levnadsbeskrivningar. De gamla perserna berättar om Mitras och en rad Zoroastrars prövningar och framgångar. I Mexiko blev Quetzalcoatl, den befjädrade ormen, "korsfäst" och uppstod från de döda. Frygiernas och andra folks solgud blev smäddad och dödad liksom den nordiska Oden, som genomborrade av ett spjut hängde nio nätter på livets träd.³² Är det då så märkligt att Jesus, som blev Kristus, också genomgick ett liknande lidande och förhärsligande?

*Man kan fråga sig om asiatiska pilgrimer hade något inflytande på evangeliernas författare, ty vid sidan av handeln mellan Indien och den hellenistiska världen efter Alexanders erövringståg i det 4:de århundradet f Kr var i ungefär 700 år Alexandrias bibliotek och museum centra för andligt och intellektuellt umgänge mellan buddhister, perser, araber, judar, greker, romare, egyptier och andra boende kring Medelhavet och förmodligen också indier och kineser.

II

Berättelsen om Jesus börjar med hans märkliga och vackra födelse vid vintersolståndet, då han föddes av en jungfru och en stjärna visade stjärntydare vägen till hans födelseplats. Liknande jungfrufödelse har nedtecknats om andra frälsargestalter, t ex om den legendariske persiske läraren Mithras ("Vännen"), som omgavs av ett starkt ljus när han föddes. När Devaki vid midnattstid för över 5.000 år sedan i Indien födde Krishna, en gudomlig inkarnation, strålade hela världen "av glädje".

Jesus sägs ha blivit född av en "jungfru" eftersom ande inte har någon förälder. Begreppet obefläckad avlelse är rent mystiskt och symboliskt och används dels om den invigde som är "född *ur sig själv*", dvs "födelsen av Kristus i människan ur jungfrudelen av hennes varelse, alltså ur de andliga och högsta delarna av hennes konstitution", dels om den kosmiska jungfrun, rymdens jungfrumoder som genom sitt barn, det kosmiska Logos, föder sina otaliga barnaskaror av olika slag.³³

Vad stjärntydarna beträffar, så ger evangelierna oss inte deras antal och namn, och säger inte heller vilket land de kom ifrån. I de flesta av Västeuropas länder firas deras ankomst på trettondagen, dvs den 6 januari. Somliga menar att de kom från Persien och därför kallas "*wise män*". Andra tror i likhet med Augustinus att tolv vise män följde stjärnan. Någonstans hittar man namnen Melkior, Kaspar och Balthasar. Purucker sätter likhetstecken mellan dem och tre av de sju heliga planeterna: Melkior är Venus (varvid hans guld representerade det ljus som Jesus skulle sprida i världen), Kaspar (och hans myrra) är Merkurius och Balthasar (som frambar virak, "ren rökelse") är månen.³⁴ Det verkar som om de vise männen med sina gåvor symboliserade de egenskaper Jesus behövde för att frambringa Kristus.

Hur är det då med stjärnan? När den tyske astronomen Kepler (1571-1630) i oktober 1604 studerade en sällsynt gruppering av planeterna Mars, Jupiter och Saturnus fick han till sin förvåning se en *stella nova*, "ny stjärna" (en nova eller supernova, en exploderande stjärna), som förblev klart synlig i sjutton månader. Kepler drog slutsatsen att vad de kinesiska astronomerna både år 4 och 5 f Kr hade betecknat som novae styrkte hans uppfattning att Betlehemstjärnan mycket väl kan ha varit en förening av två fenomen, nämligen den i början av år 6 inträffade syzygyn eller planetgrupperingen av Mars, Jupiter och Saturnus, och det explosionsartade ljusflöde som omger en "döende" gammal stjärna. Kan vi mot den bakgrunden inte tänka oss att den sk Betlehemstjärnan var en planetgruppering i riktning mot solen, som tillät en initiand att företa en medveten färd till solen?

När vi undersöker andra folks muntliga och skriftliga traditioner upptäcker vi att Jesus inte var Guds *ende* son, utan att hans "övernaturliga" födelse och död, liksom hans nedstigning till "dem i Hades och på jorden" (Clemens av Alexandria), var sådant som många frälsare fått uppleva. Alla var de *monogenes* (enfödda), dock inte i den vanliga betydelsen av Guds ende son eftersom vi alla är gudar, det gudomligas söner. Deras storslagenhet ligger inte i att de var ensamma i sitt slag, ty var och en av dem var en bland de många som blev (och i kommande cykler kommer att bli) "enfödd" ur sin egen solara gudomliga källa. Alla är invigda "solens söner" som periodiskt inkarnerar på jorden för att hjälpa oss "själar i fångelse"³⁵ att befria oss från de bojor vi själva smitt. Men vi måste själva vända själens ögon mot ljuset, ty det finns ingen frigörelse, ingen frälsning, utom den som vinnas genom egna ansträngningar.

Dödad genom våld, begravd, kroppsligen uppstådd och uppstigen till himlen - vad har detta att göra med oss

idag? Skall vi tro att denna händelsekedja har utspelats i fysiskt avseende eller skall vi se den och många andra världslärares parallella mystiska upplevelser som en mysterielära - en antydan om de initiationsprövningar vilka alla som aspirerar på kommunikation och definitiv förening med sin inre gud måste genomgå? Hur skulle de kunna ställa anspråk på förening med det gudomliga om inte genom att på jagets kors offra allt som inte är gudalikt, nedstiga till och besegra underjorden och gamla tankevanor samt uppstå ur människoskapets grav? Och sedan? Traditionen om solgudar och frälsare säger att de frivilligt återvänder till jorden för att fullfölja sin heliga uppgift, så att medkänslans och det andliga mästarskapets ideal ännu en gång må inspirera människosjälarna till en ädlare livsföring.

Hur kan vi tolka Jesu död - som han ju förutsade - och Judas förräderi? Var förräderiet ett sådant i vanlig bemärkelse eller har evangeliets ord här en annan betydelse? Kan det vara så att Judas användes som instrument för att förverkliga det som måste ske, det som var förutbestämt av mänsklighetens karma, av Judas karma liksom av Jesu? Hur som helst så visste Jesus att hans tid var kommen och att människosonen måste återvända till sin fader.

Vid ankomsten till Getsemane sade han till sina lärjungar att de skulle sätta sig en stund medan han gick bort för att be i ensamhet, och "förråddes" eller rättare sagt "sveks" då av dem som han utsett att vaka med honom. Det var inte ett medvetet svek, men det talar till oss ännu idag, ty hur ofta saknar vi i våra egna strävanden inte det osjälviska beslut eller den osjälviska kärlek som krävs för att fullfölja en uppgift. Jesus sade till lärjungarna: "Min själ är bedrövad ända till döds. Stanna här och vaka med mig." Sedan gick han lite längre bort och bad: "Fader, låt denna bägare gå förbi mig, om det är möjligt. Men inte som jag vill, utan som du vill". När han kom tillbaka till lärjungarna fann han dem djupt sovande. Då sade han till Petrus: "Ni orkade alltså inte hålla er vakna en enda timme med mig? Vaka, och be att ni inte utsätts för prövning. Anden vill, men kroppen är svag". Han gick bort och bad en andra gång och vid återkomsten hade lärjungarna återigen somnat. Även en tredje gång "förrådde" lärjungarna sin mästare. De hade inte den styrka som fordrades. "Ja, ni sover och vilar er. Men nu är stunden här då Människosonen skall överlämnas i syndarnas händer." (*Matteusevangeliet 26:36-45*)

En talande parallell till Getsemanedramat finner vi i "boken om den stora hädanfärden", en buddhistisk *sutta* som återger väsentligheterna i den undervisning Buddha meddelade under de sista månaderna av sitt liv. Palitexten skildrar flera av de samtal Tathagata hade med Ananda, sin hängivne vän och lärjunge. Han sade till Ananda att om Tathagata ville, kunde han "stanna i sin innevarande inkarnation under en hel kalpa (tidsålder) eller den del av kalpan som nu löper". I de orden fanns en vink, men den missade Ananda. Vinken gavs två gånger till, men Ananda förstod fortfarande inte att om ropen på den medkännande var tillräckligt starka skulle han kunna "stanna under kalpan. av medkänsla för världen, till gudars och människors välfärd!".³⁶

Kort därefter närmade sig frestaren Mara - namnet betyder "död" - Tathagata och sade att det var tid för honom att dö och inträda i det nirvana han avstått från, ty det han hade föresatt sig var nu utfört. Tathagata sade då till Mara att han inte skulle dö förrän bröderna och systrarna och lekmannalärjungarna av båda könen blivit så "visa och välövade, redo och kunniga. att de när andra spred gagnlösa läror skulle kunna vederlägga och besegra dessa med sanningen, och därigenom sprida den undergörande sanningen vida omkring!".³⁷ Men då Ananda inte bad Buddha stanna sade Buddha till Mara: "gläd dig, Tathagatas slutliga utslocknande skall snart äga rum. Om tre månader skall Tathagata dö!". Då "startade en häftig jordbävning, hemsk och skräckinjagande, och åskan bröt lös".³⁸ Detta är inte olikt händelserna vid Jesu "korsfästelse": "Då brast förhänget i templet i två delar, uppifrån och ända ner, jorden skakade och klipporna rämnade." (*Matteusevangeliet 27:51*)

Senare, när han frågade Buddha om "den häftiga jordbävningen", vaknade Ananda till. Han insåg plötsligt att hans älskade vän och lärare snart skulle försvinna och bad då denne att stanna under hela kalpan "för de stora massornas välfärd och lycka". Tre gånger bad han, men fick nej: "Nog nu, Ananda, be inte Tathagata! Tiden för en sådan bön är förgången."³⁹ Hade Ananda ryckt upp sig, åtminstone den tredje gången, sade läraren, hade hans önskan blivit uppfylld. Buddha hade talat om denna möjlighet vid flera tillfällen, men varje gång hade Ananda underlåtit att uppmärksamma den.

Detta betyder inte att Ananda eller Jesu lärjungar, om de hade förstätt innebörden i de gudomliga händelserna kring sina lärare, hade kunnat förhindra ödets gång. Även om det är snålt med historiska fakta i de kristna och buddhistiska berättelserna, innehåller de psykologiska sanningar som inte skall förringas. Ingen av berättelserna

har ett lyckligt slut och skall inte heller ha det, ty livet är en blandning av gott och ont, av glädje och sorg, ur vilken vi kan destillera en visdomstinktur.

Om vi tycker detta låter tragiskt, beror det på att vi anlägger ett alltför kort tidsperspektiv. I perspektivet av många jordeliv finns det varken misslyckande eller framgång. Det finns bara lärorika upplevelser, och detta faktum är både en tröst och en utmaning. Petrus, Jakob, Johannes och Ananda är vi själva. Vi kan identifiera oss med dem, ty deras svaghet är vår. Hur ofta förstår vi inte en situations verkliga betydelse först efter det vi upplevt den, och inser då att vi försuttit ett tillfälle. Tillfällena kommer och går för oss alla. En del av dem griper vi nästan intuitivt tag i, medan vi låter andra, ibland mycket viktiga, glida oss ur händerna. Men allt är inte förlorat om någon del av vårt medvetande inte tar vara på ett tillfälle, ty vore det så, skulle vi senare inte vakna till och reflektera. Förr eller senare gör vi ändå detta.

I Jesu fall synes lärjungarnas svek, utan att de förstod det, ha varit nödvändigt för att människan Jesus skulle kunna genomgå en initiation under vilken den mänskliga själen ensam, utan stöd av lärjungar och vänner, måste segra. Den mänskliga själen måste födas som Kristus-solen utan annan hjälp än sin egen inre fond av solkraft. "Den som inte blir född på nytt, kan inte se Guds rike" (*Johannesevangeliet* 3:3). Jesus sägs ha genomgått denna *andra* födelse, en andens födelse, vid tiden för vintersolståndet.

III

Den apostoliska trosbekännelsens kryptiska ord "korsfäst, död och begravnen, nederstigen till dödsriket, på tredje dagen uppstånden igen ifrån de döda, uppstigen till himmelen" ger en bild av förtvivlan och triumf när människan Jesus blev Kristus. Huruvida Jesus verkligen blev fysiskt korsfäst, är en öppen fråga. "Korsfästelsen" kan vara en symbol, en allegori som visar Kristus-anden korsfäst i materien: när den materiellt inriktade sidan i människans natur tar herraväldet i ett liv, korsfäster den anden.

Då Kristus kom gav han av sitt ljus, av sin sanning, men bara ett fåtal förstod. De övriga förstod inte, och så blev enligt evangelierna Jesus förhörd och dömd av Pontius Pilatus. Om det sublimes ögonblick när Jesus på materiens kors är övergiven av alla utom av sin egen självdisciplinerade själ säger *Matteusevangeliet* 27:46: "Vid nionde timmen ropade Jesus med hög röst: 'Eli, Eli, lema sabachtani?' (vilket betyder: Min Gud, min Gud, varför har du övergivit mig?)."

Översättningen av den i den grekiska originaltexten infogade hebreiska satsen är fördunklad, och vi har här faktiskt inte ett utan två rop, det ena plågat, det andra exalterat. Det hebreiska ordet sabachtani betyder nämligen *inte* överge utan förhålliga, ge frid, ge seger, men den grekiska förklaringen till satsen lyder ändå "Min Gud, min Gud, varför har du övergivit mig?" - som är Psaltarens (22:2) direkta översättning av Davids rop *Eli, Eli, lema azabtani*, där azabtani verkligen betyder övergivit.

Varför denna fördunkling? Kanske är det så att Matteus och Markus därmed avsiktligt dolde (och ändå avslöjade för dem som kunde se) det som faktiskt var en mysterielära. Kort sagt står den ur Psaltaren tagna grekiska "förklaringen" för den vånda den *mänskliga* delen av Jesus kände då han i total ensamhet hade att möta underjordens förskräckliga områden och bemästra alla. I evangelietexten ropar istället Kristus, den triumferande Jesus: "Min Gud, min Gud, så du har förhärligat mig, så du har fört mig från mörker till ljus!"⁴⁰

Låt oss anta att Kristus blev korsfäst. Han lades i graven, uppstod på tredje dagen från de döda och uppsteg till himlen. Detta är en kristen dogm men också en berättelse om initiation, det hårda själsliga test som visar om själen är tillräckligt stark och osjälvisk för att genomgå den materiella världens allvarligaste prövningar och sedan framträda hel och renad. Jesus uppstod förhärligad från initiationens underjord. Förenad med det gudomliga inom sig uppsteg han till sin fader och blev ett med den alltomfattande gudomliga makten. Han var inte längre bara en människa med alla de problem som kommer av självishet och girighet. Jesus var nu Kristus, "smord" med den heliga oljan, och en Guds son eftersom guden inom honom hade dränkt hela hans varelse i ljus.

De tidiga kristna visste att kristusmysteriet inte var något som aldrig förut hade tilldragit sig, utan den i deras tid inträffade höjdpunkten i en av de underbaraste upplevelser som är möjliga för människan. De förstod att Jesus, när han blev Kristus, lyckats öppna vägen mellan solen i sitt hjärta och den kosmiska solen och att den verkliga

solen, som är en gudomlighet, lyste på honom. Han blev som en solgud, en "Solens son".

I detta uttryck ligger en mystik sanning. Uttrycket har använts och används fortfarande om de ädlaste bland dem vilkas naturer blivit så rena att de klart reflekterar solens ljus. I den antika världen betraktades solen som fader till allt, inklusive planeterna, jorden och människorna. Man trodde också att det som ger liv åt den sol vi ser i skyn är en stor och lysande gudomlighet. Romarna kallade denna gudomlighet för Sol Invictus, den obesegrade solen. Grekerna kallade den Apollon, frygierna Attis. Egypterna hade sin Osiris och Horus.

I gamla tider vördade folken kring Medelhavet den mysteriesanning som säger att när en människa lyckats besegra alla de lägre elementen i sin natur, så har solguden inom henne uppstått. Det finns en vers i en hymn av Johannes av Damaskus (675-749) som ännu används i den anglikanska och grekisk-ortodoxa gudstjänsten:

Detta är idag själens källa:
Kristus har lämnat sitt fängelse,
och från tre dagars dödssömn
har en sol gått upp.

Som kristendomens solgud belyste Jesus Kristus för sin tid den väg, vilken hållits helig av en lång rad frälsare före honom.

[Till kapitel 10](#)

[Till Titelsidan](#)

Noter

1. "De tre korgarna"
2. *A Record of The Buddhist Religion as Practised in India and The Malay Archipelago* (A. D. 671-695), I-tsing, p. xxxvi
3. *Avatamsaka-sutra* (Flower Garland Sutra, *Kegon-sutra* in Japan). Cf. *Japanese Buddhism* by Sir Charles Eliot, pp. 108-110
4. *Bhagavad-Gita*, 4:1-3, (Judges version), Proprius Förlag 1977
5. William Q Judge, *Teosofins ocean*, s 5
6. Cf. "Avatamsaka-sutra," *Japanese Buddhism*, pp. 109-110
7. G. de Purucker, *Fountain-Source of Occultism*, p. 112
8. Blavatsky, *Den Hemliga Läran*, II:536
9. G. de Purucker, *Fountain-Source of Occultism*, pp. 112-113
10. Darwin, *The Descent of Man*, p. 155
11. Cf. Francis Hitching, *The Neck of the Giraffe: Where Darwin Went Wrong*, chapter 8 "Monkey business", pp. 199-224; also Eldredge and Tattersall, *The Myths of Human Evolution*, pp. 45-46
12. Hitching, p. 221
13. Blavatsky, *Den Hemliga Läran*, II:16-21
14. *Reincarnation: The Phoenix Fire Mystery*, comp. and ed. by Joseph Head and Sylvia Cranston, p. 159 ff
15. Blavatsky, *Den Hemliga Läran* II:85
16. Cf. Blavatsky, *The Key to Theosophy*, pp. 162-163 och Purucker, *Fountain-Source of Occultism*, pp. 549-554
17. *Meditations*, bk. 10, §15, trans. Staniforth, p. 157
18. See Jane Harrison, *Prolegomena to the Study of the Greek Religion*, "Critical Appendix on the Orphic Tablets" by Prof. Gilbert Murray, pp. 659-660
19. *Pausanias: Description of Greece*, trans. W. H. S. Jones, 4:351
20. *Inscriptiones Graecae Insularum Maris Aegaei* 1:789; quoted by Harold R. Willoughby, *Pagan Regeneration: A Study of Mystery Initiations in the Graeco-Roman World*, p. 44
21. Thomas Taylor, *The Mystical Hymns of Orpheus: Translated from the Greek, and demonstrated to be the Invocations which were used in the Eleusinian Mysteries*, p. 146
22. *Pausanias: Description of Greece*, 4:355
23. See Thomas Verny, M. D., with John Kelly, *The Secret Life of the Unborn Child*
24. Edward Vernon Arnold, *Roman Stoicism*, p. 161
25. *Visuddhi Magga*, Buddhaghosa (5th C. AD); cf. *World of the Buddha*, ed. Lucien Stryk, p. 159 et seq
26. *H. P. Blavatsky to the American Conventions: 1888-1891*, p. 22
27. *Bhagavad-Gita*, 3:35, (Judges version), Proprius Förlag 1977
28. *The Zohar* (iii:98b), trans. Harry Sperling, Maurice Simon, and Dr. Paul P. Levertoff, 3:300
29. The reader is referred to the following sources: *Major Trends in Jewish Mysticism* by Gershom G. Scholem, notably the chapter titled: "The Zohar II: The Theosophic Doctrine of the Zohar," p. 202 ff.; *The Zohar*, translated by Harry Sperling and Maurice Simon, 5 vols.; *Qabbalah* by Isaac Myer; *Kabbalah: New Perspectives* by Moshe Idel
30. *Matteusevangeliet* 17:2
31. *Maha-Parinibbana-Sutta*, iv, §§48-50
32. "Havamal," §137, *The Masks of Odin by Elsa-Brita Titchenell*, p. 126
33. G. de Purucker, *The Esoteric Tradition* II:1104-1105
34. *Ibid.* II:1105-1107
35. *Petrus första brev* 3:19
36. *Maha-Parinibbana-Sutta*, ch. 3, §§3-4, *Sacred Books of the East* 11:41
37. *Ibid.*, ch. 3, §7, p. 43
38. *Ibid.*, ch. 3, §§9-10, p. 44
39. *Ibid.*, ch. 3, §§49-50, p. 54
40. Författaren har stött sig på G de Purucker, *The Esoteric Tradition* I:69-75, Ralston Skinner, *The Source of Measures*, s 300-301, och "No Error" av JRS (Skinner) i H P Blavatsky, *Collected Writings* 9:276-279 med not av HPB på s 279
41. Se *Bhagavad-Gita* 9:2, vars första rad lyder *rajavidya rajaguhyam*, "den konungsliga kunskapen, den

konungsliga hemligheten"

42. Ibid. 4:11
43. Sheldon Cheney, *Men Who Have Walked with God*, p. 194; cf. *Meister Eckhart, A Modern Translation*, trans. Raymond Bernard Blakney, p. 14
44. Blavatsky, *Den Hemliga Läran*, I:129
45. *Cullavagga*, V, 8:1-2, Sacred Books of the East, 20:78-81
46. Pali för sanskritordet *siddhi*. Det finns två slags siddhier: "en grupp, som omfattar själs- och tankelivets lägre, grövre energier och förmågenheter, och en annan, som däremot kräver den högsta utbildning av andliga krafter." (H P Blavatsky, *Tystnadens röst*, s 31)
47. *Cullavagga*, V, 8:1-2, Sacred Books of the East, 20:78-81, p. 80
48. Ibid, p. 81
49. *E. S. Instructions* III:4-5, pp. 21-22; reprinted in H. P. Blavatsky, *Collected Writings* 12:488, 495
50. *H. P. Blavatsky to the American Conventions: 1888-1891*, p. 28
51. Ibid., p. 35
52. Cf. IV, 1, §§20-27, T. W. Rhys Davids trans., Sacred Books of the East 35:155-162
53. Ibid., p. 158
54. *Visuddhi Magga* (Way of Purity) by Buddhaghosa; cited in *World of the Buddha: A Reader*, ed. Lucien Stryk, p. 159 et seq
55. Cf. *Compassion in Tibetan Buddhism* by Tsong-ka-pa, ed. and trans. Jeffrey Hopkins, pp. 102-109
56. *Saddharma-pundarika* (The Lotus of the True Law), xv, §§22-23, trans. H. Kern, Sacred Books of the East, 21:310
57. Palitexten lyder *attadipa-attasarana - atta* (*atman* ",jag" på sanskrit), *dipa*, "laterna", "ljus", *sarana* (sanskrit *sharana*), "tillflyktsort"
58. *Maha Parinibbana-Sutta*, ii, §33, trans. T. W. Rhys Davids; Sacred Books of the East, 11:38
59. Se Grace F Knoche, *Mysterieskolorna*, Teosofiska Bokförlaget 1999, s 36-46
60. *Compassion in Tibetan Buddhism*, p. 101
61. Cf. *The Sutra of Hui-neng*, trans. Thomas Cleary, p. 20
62. Buddhaghosa, quoted in *World of the Buddha*, p. 160
63. See *HPB: The Extraordinary Life and Influence of Helena Blavatsky* by Sylvia Cranston, 3rd rev. ed.; *H. P. Blavatsky and the Theosophical Movement* by Charles J. Ryan, 2nd rev. ed.; *H. P. Blavatsky, Collected Writings, 1874-1878*, ed. Boris de Zirkoff, 1:xxv-lii; and *H. P. Blavatsky, Tibet and Tulku* by Geoffrey A. Barborka, pp. 6-41
64. *The Golden Book of The Theosophical Society: 1875-1925*, p. 19; H. P. Blavatsky, *Collected Writings* 1:94
65. See *The Mahatma Letters to A. P. Sinnett*, Letter XXVI, p. 203
66. *The Mahatma Letters to A P Sinnett*, Letter XLVII, pp. 271-272
67. Blavatsky, *Den Hemliga Läran*, I:29-30
68. Brevsamlingen lämnades 1939 till British Museum (British Library) av testamentsexekutorn Maud Hoffman och kan studeras av allmänheten
69. Cf. *Proceedings of The Society for Psychical Research*, London, England, Part IX, December 1885, pp. 201-400
70. Dr Harrison's kritik har publicerats med tretton färgbilder under titeln *H. P. Blavatsky and the SPR: An Examination of the Hodgson Report of 1885*, Theosophical University Press, 1997.
71. *The Original Programme of The Theosophical Society*, p. 6; reprint, H. P. Blavatsky, *Collected Writings* 7:148
72. Ibid.
73. *Andra Timotheosbrevet* 3:1-5 och *Andra Petrusbrevet* 3:12
74. Cf. *The Masks of Odin* by Elsa-Brita Titchenell, "Völuspá" (The Sibyl's Prophecy), pp. 87-100
75. *Hermetica*, trans. Walter Scott, 1:344-347, "Asclepius - III," §26a
76. *The Vishnu Purana*, trans. H.H. Wilson, 4:224-229, bk. 4, ch. 24
77. *The Mahatma Letters to A. P. Sinnett*, Letter XIV, p. 88
78. Cf. G. de Purucker, *Fountain-Source of Occultism*, pp. 689-695
79. William Law, *The Spirit of Prayer: or The Soul Rising out of the Vanity of Time, into the Riches of Eternity*, Prayer 2.1-32; cf. Aldous Huxley, *The Perennial Philosophy*, p. 243
80. *Letters That Have Helped Me* 1:20-21
81. *Moral Essays*, "On Providence," 5, 9

82. G. de Purucker, *The Esoteric Tradition*, II:701
83. Cf. *Chandogya Upanishad*, VIII, 1,3.
84. Margaret Conger, *Combined Chronology*, p. 33
85. *Majjhima Nikaya*, quoted in *Fountain-Source of Occultism*, G. de Purucker, p. 35
86. *Tystnadens röst*, "De två vägarna", s 48
87. *The Mahatma Letters to A. P. Sinnett*, pp. 17, 51

[Till Titelsidan](#)